

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**ŽENY V ČESKÉ POLITICE A NÁZORY STUDENTEK OBORU VÝCHOVY K OBČANSTVÍ NA
POLITICKOU ANGAŽOVANOST ŽEN V POLITICE**

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

Vypracovala: Aneta Zelenková

Studijní obor: Učitelství ČJ-OV/ ZŠ, 5. roč.

V Českých Budějovicích 2013

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury v závěru této práce.

V Českých Budějovicích 2013

Aneta Zelenková

Tímto bych chtěla upřímně poděkovat vedoucímu své diplomové práce panu PhDr. Salimu Muradovi Ph.D. za pomoc, cenné rady, připomínky, umožnění použití jeho hodin při získávání fakt k praktické části této práce a za metodické vedení práce. Dále můj dík patří Mgr. Tomáši Fantyšovi za odbornou pomoc při sestavování dotazníku pro studenty JCU. A samozřejmě děkuji i všem respondentům za jejich čas a pomoc při výzkumu.

Anotace

Předmětem mé diplomové práce je stručné teoretické zachycení základních pojmů pro porozumění genderové problematice. V návaznosti na tato zjištění se chci blíže zaměřit na pojmy moderní politické scény a na zmapování teoretických poznatků a faktů ohledně počtu angažovaných žen v české politice. Větší část této práce pak bude náležet samotnému výzkumu, který se bude sestávat ze 2 částí. Původní předpoklad zahrnoval pouze jeden výzkum, ovšem při psaní samotné práce jsem narazila na nové skutečnosti, které jsem chtěla pojmout, a proto namísto vytvoření jednoho výzkumu, jsem provedla dva.

Tématem samotné diplomové práce je otázka genderového rozdělení rolí ve sféře politiky v České republice. Na základě úvodního teoretického popisu vývoje emancipačního hnutí usilujícího o aktivní participaci žen na moderní demokratické politice a charakterizování situace v české společnosti, bude vytvořen výzkum rozdělení rolí mezi muže a ženy. Pokus o prezentování důvodů, proč je dnes méně žen v politice, bude založen na aktivní spolupráci se studenty PF JCU, která nám poskytne informace v dotazníkovém šetření. Předpokládaným závěrem bude shrnutí celého zjištění a snaha o navržení řešení pro dosažení optimálního stavu v české politice.

Annotation

The main objective of my thesis is to outline basic concepts helping to understand the gender issue. Following these finds I want to focus on the concepts of the modern political scene and on the mapping of the theoretical finds and facts regarding the numbers of politically engaged women in Czech politics. A bigger part of this thesis will focus on the research which will consist of two parts. The original assumption consisted of only one research but while writing my thesis I encountered new facts which I wanted to include and that is why I conducted two researches.

The topic of the thesis is the question of gender division of roles in the political sphere in the Czech Republic. Based on the introductory theoretical description of development of the emancipation movement striving for active participation of women in modern democratic politics and characterization of the situation in the Czech society, a research into the division of roles between men and women will be conducted. An attempt to state the reasons why there are less women in politics nowadays will be based on active cooperation with PF JCU students through information gained from questionnaire survey. The anticipated conclusion will be a summary of all finds and an attempt to suggest a solution to reach an optimal state in Czech politics.

Obsah

Úvod	8
I. Obecné genderové pojmosloví.....	10
II. Volební právo žen.....	14
III. České země a volební právo žen.....	17
III.a. Významné ženy počátků politické scény.....	17
III.a.a Božena Viková- Kunětická.....	18
IV. Zaměstnané ženy v ČR	20
IV.a. Historický pohled na ženy v pracovním procesu.....	20
IV.b. Jednotlivé etapy historie zaměstnaných žen od války po současnost.....	20
V. Ženy a zaměstnání.....	23
VI. Kvóty, předpoklady genderové strategie.....	25
VI.a. Strategie pozitivní akce.....	25
VI.b. Genderové kvóty.....	27
VI.c. Profesor Karel Rais- názor na kvóty.....	27
VI.d. Jana Smiggels- názor na kvóty.....	28
VII. Společenské bariéry pro vstup žen do politiky.....	29
VII.a. Bariéry dle veřejného mínění.....	31
VII.b. Bariéry institucionální.....	33
VIII. Gender a volby do Evropského parlamentu.....	35
IX. Volební statistiky v České republice.....	40

X. Zaměstnanost a mzdy v datech.....	43
X.a. Rozdělení trhu práce.....	43
X.b. Mzdy a platové ohodnocení.....	45
X.c. Mezinárodní srovnání mezd.....	47
XI. Praktická část diplomové práce.....	48
XI.a. Dotazník pro politické strany.....	47
XI.a.a. Závěr výzkumu.....	65
XI.b. Dotazník pro studenty JCU.....	66
XI.b.a. Závěr výzkumu.....	91
Závěr.....	92
Použité zdroje.....	94
Přílohy.....	97

Úvod

Tato diplomová práce se snaží zodpovědět některé otázky, které úzce souvisí s intenzivně diskutovanou problematikou genderu. Jak již sám titul ukládá, směr této práce je vymezen na úzkou cílovou skupinu. Ženy v české politice! Název práce plně odpovídá jejímu obsahu. Široká veřejnost je s touto problematikou seznámena, ale bohužel v menším měřítku, než by bylo dobré pro nápravu věci. Problémem stávající situace, který se zde pokusíme nastínit, je nedostatek žen na vyšších postech a v řídicích funkcích. Samozřejmě je zde otázka, proč tomu tak je. Tato práce se pokusí nastínit situaci jako celek, ať už zabrousíme do historických událostí, či použijeme definice vycházející z nejnovějších průzkumů a studií společnosti. Pouhá charakteristika situace nám ale stačit nemůže. Popisů a výzkumů na toto téma je, alespoň podle našeho názoru, v podstatě dost. Společnost však takto získané informace příliš nevstřebává. Média sice celou společnost zahlcují poznatky z politické scény, ale bohužel jejich využití je zcela minimální.

V této diplomové práci se pokusíme vysvětlit jednotlivé důležité body, jejichž vyřešením bychom mohli v budoucnosti dosáhnout lepšího stavu politické scény. Nedokážeme přesně označit jedinou příčinu malého zastoupení žen v politice. Dosáhnout jednoznačné odpovědi na položenou otázku není fakticky možné. Co ale udělat můžeme je, zeptat se právě těch, kteří o otázce genderu ve společenských sférách budou jednou rozhodovat.

V prvních kapitolách diplomové práce nesoucí název Ženy v české politice se pokusíme zmapovat jednotlivé body otázky rozdělení rolí ve společenské sféře. V teoretické části se budeme zabývat historií, v níž se již objevují ženy-političky. Dalšími sledovanými fakty budou pokroky v prosazování ženských práv. Za zmínku jistě bude stát i několik základních klíčových slov, jejichž význam je zcela stěžejní pro pochopení problematiky. Například pojem kvóta (určující počet žen v zastoupení jednotlivých manažerských, popř. jiných, vysokých postů) je zcela rozporuplným obratem, který dělí společnost námi popisovanou na tři skupiny. Jejich následným zkoumáním bude zjištěno, jak a zda vůbec se společnost orientuje v problematice právě označené pojmem „kvóty“.

Zmapováním historické a dále pak teoretické stránky věci si připravíme půdu pro popsání aktuální situace na poli politického genderu. K tomuto kroku nám velmi výrazně dopomohou již provedené výzkumy a různá dotazníková šetření Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM), jehož faktické poznatky jsou stěžejní pro celou tuto práci.

Jak již bylo zmíněno, otázka nepřilíš vysokého zastoupení žen na podstatných místech je vskutku silně diskutovaná. Proto se v poslední části této práce tzv. praktické, budeme zabývat výzkumem, který nám pomůže vyčíslit hodnoty, jež zastupují názory části veřejnosti, kterou jsme oslovili. Naší cílovou skupinou pro dotazování budou v první řadě samotné politické strany. Výběr dotazovaných bude proveden následovně: vzhledem k vážnosti tématu oslovíme nejen strany primárně se podílející na řízení tohoto státu, ale také nás zajímá postoj stran, které se na řízení podílely v minulosti. A abychom dosáhli kompletního záběru, oslovíme i strany, o kterých bylo sice slyšet, ale které se zatím nedostaly na ony výsadní posty. Po dokončení zmapování politické sféry, se budeme orientovat na neangažovanou veřejnost. Díky vypracovanému dotazníku budou osloveni studenti a studentky z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, aby nám byli nápomocni coby respondenti. S jejich pomocí budeme zjišťovat aktuální názory mladé generace na námi sledované jevy. Dále pak získáme přehled o jejich spokojenosti s počtem žen v politice, a zároveň bychom rádi dosáhli informací o míře stereotypů, které ovlivňují jejich náhled na ženy jako osoby reprezentující veřejnost v politice.

Výskyt žen v české politice v dnešní době velmi intenzivně zaostává v porovnání s jinými zeměmi Evropské unie. Příčin může být opravdu mnoho a snad právě tato diplomová práce dopomůže k jejich pojmenování. Může to být nechuť žen angažovat se, vliv stereotypů a předsudků, nedostatečná finanční motivace a na ni navazující diskriminace? Otázek je příliš a na některé z nich se zde pokusíme nalézt odpovědi, a to právě díky výzkumu částí veřejnosti ať už odborné či laické.

I. Obecné genderové pojmosloví

Následující výčet jednotlivých hesel nám poslouží k dobré orientaci v pojmech genderové problematiky. A teprve po jejich vysvětlení se budeme moci ponořit do konkrétního představení historických fakt, pokroků a novodobých závěrů, které se přímo dotýkají pracujících žen, a to ať na poli veřejné správy (např. politika), či v jiných oblastech veřejného působení, jehož jsou dnešní ženy nedílnou součástí.

- **Diskriminace na základě pohlaví přímá**= jednání, kdy se s jednou osobou z důvodu jejího pohlaví zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci.¹
- **Diskriminace na základě pohlaví nepřímá**= jednání, kdy je na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, které nebylo objektivně odůvodněno legitimním cílem, z důvodu pohlaví osoba znevýhodněna oproti ostatním.²
- **Gender**= tento pojem odkazuje na sociální rozdíly, které jsou společensky konstruované, mezi ženami a muži. Tento stav se mění v čase a významně se liší mezi jednotlivými kulturami. Tyto rozdíly tedy nejsou přirozenými, danými odlišnostmi mezi muži a ženami, ale dočasnými vývojovými stupni sociálních vztahů.³
- **Genderová analýza**= zkoumá rozdíly mezi ženami a muži a to v podmínkách, potřebách, rozhodovacích pravomocích atd. v předpokládaných kontextech příslušných genderových rolí. Analýza zkoumá tyto rozdíly v širších souvislostech. Genderová analýza předpokládá sběr údajů dělených podle pohlaví.⁴

¹ MRKLAS-Vodička, K.;Cabada,L.: Politický systém České republiky. Historie a současnost. Portál. 2003

² KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

³ Ženy a muži v datech: Seznam základních genderových pojmů. *Ženy a muži v datech* [online]. 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

⁴ Ženy a muži v datech: Seznam základních genderových pojmů. *Ženy a muži v datech* [online]. 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

- **Genderové role** = soubor nepsaných neformálních pravidel, které byly vytvořeny v rámci společnosti. Ty pak předpisují určité normy resp. typy chování výhradně ženám a další výhradně mužům.
- **Genderově neutrální** = nemající žádný vliv na rovnost žen a mužů, popř. ani na jejich postavení ve společnosti.
- **Genderový audit** = analýza a hodnocení politik, programů a institucí z pohledu toho, zda zohledňují rozdílné dopady svého působení na ženy a muže. Genderový audit zahrnuje jednak zmapování stavu a dále případné navržení dalších opatření a postupů.⁵
- **Kvóty** = jedná se o jisté opatření, které si dává za cíl vyrovnat onu nerovnost při obsazování mužů a žen na pracovní posty. Většinou se tedy jedná o pracovní pozice, zaměstnání. Tento přístup pak definují určité podíly pro danou skupinu osob. „Jedná se o jednu z forem afirmativních/pozitivních opatření“.⁶ V dnešní době se do povědomí dostávají kvóty, které uplatňují některé politické strany v zemích EU. Ty na svých kandidátkách používají tzv. **zipový systém**.⁷ Jiné pak užívají pravidlo, kdy se na kandidátních listinách vždy vyskytuje 40% žen, 40% mužů a zbytek podléhá tzv. *volné soutěži*“.

⁵ KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

⁶ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Gender pojmy* [online]. 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/>

⁷ zipovým systémem= střídání ženy a muže je zcela pravidelné a vyrovnané.

- **Rovné příležitosti pro ženy a muže**= tento pojem zahrnuje veškeré „anulování“ jakýchkoliv nerovností mezi oběma pohlavími. Pro ta neexistují žádné překážky v rovnocenné účasti na ekonomickém, politickém, sociálním, rodinném atd... životě.
- **Směrnice Evropské unie týkající se rovného zacházení** = „*směrnice, které rozšiřují chápání principu rovného zacházení pro muže a ženy v Římské smlouvě, která zahrnovala pouze požadavek stejné odměny za stejnou práci. Princip rovného zacházení pro muže a ženy se vztahuje na přístup k práci, doškolování a vzdělávání, pracovní postup, statutární sociální zabezpečení, zaměstnanecké a sociální zabezpečení, poskytování zboží a služeb, na osoby samostatně výdělečně činné, a to i v zemědělství, na zaměstnankyně těhotné a na ty, které v nedávné době porodily, stejně tak jako na osoby na mateřské či rodičovské dovolené.*“ (ČSÚ 2013)⁸
- **Stejná odměna za stejnou práci a práci stejné hodnoty**= toto je podchyceno v principech pracovního práva, kde se hovoří o poskytování stejné odměny za stejnou práci, která nese stejnou hodnotu, a to bez diskriminace na základě genderového dělení společnosti.
- **Zákaz diskriminace při přístupu k zaměstnání**= opatření, které ukládá právo osoby na zaměstnání bez omezení z diskriminačního popudu. Osoba, která se cítí být diskriminována, se tohoto práva může domáhat, jak soudně, tak i prostřednictvím odpovídajícího správního řízení.⁹

⁸ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Gender pojmy* [online]. 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

⁹ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

„O diskriminaci nejde v případech, kdy jsou z hlediska pracovních podmínek zákonem vyloučeny určité skupiny osob nebo je pro to věcný důvod spočívající například v předpokladech absolvování určitého typu školy, zdravotní stav, jazykové znalosti, a podobně. O diskriminaci rovněž nejde, je-li nabízeno místo, které je svým charakterem předurčeno například pro určité pohlaví – do mužského pěveckého sboru, do sboru baletek, atp.“ (ČSÚ 2013)¹⁰

- **Zásada rovného zacházení s muži a ženami**= zajišťuje vyloučení všech faktorů v jednání, které podléhají diskriminačním tendencím z důvodů příslušnosti k určité genderové skupině. Tato zásada je velmi flexibilní, co se týče uplatnění v jednotlivých oborech působnosti, jako např.: právo na zaměstnání, na přístup k zaměstnání a k povolání, právo na podnikání, právo na spravedlivé odměňování, na členství v různých organizacích, právo na sociální zabezpečení, na zdravotní péči určité kvalifikační úrovně...¹¹

¹⁰ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Gender pojmy* [online]. 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

¹¹ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

II. Volební právo žen

Tato kapitola se bude věnovat, jak již sám název napovídá, prosazení základních ženských práv ve veřejné sféře každodenního života. Tento pokrokový tah společnosti byl jedním z mnoha hybatelů, kteří ovlivnili politickou scénu převážné většiny zemí světa (výjimkou je např. Saúdská Arábie). Ženská práva, boj proti diskriminaci a angažovanost velkých osobností na vyjasnění genderových otázek společnosti byly a stále ještě jsou důležitými mezníky života, jenž ovlivňuje celá společenství a je zásadním prvkem, který jim zajišťuje plynulou funkčnost popř. nefunkčnost.

Pozitivní výsledek boje proti diskriminaci ženského elementu společnosti se začíná projevovat koncem 19. století v jednom z dominií Velké Británie-tj. na Novém Zélandu. Tato země je považována za vůbec první, která přiznala ženám volební práva- konkrétně roku 1893. Následně se tak stalo i v Austrálii atd...

Vůbec prvními evropskými státy, které následovaly jejich příkladu, se na počátku 20. století staly Finsko, Norsko a Dánsko.¹²

Ženy ve Velké Británii si na svá volební práva musely počkat až do roku 1918. K získání této „výsady“ velmi pomohla radikální organizace, *Women's Social and Political Union* (Politický a sociální svaz žen).¹³

¹² MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

¹³ *Women's Social and Political Union (WSPU)*, byla organizací založenou v říjnu r. 1903 v oblasti severozápadní Anglie ve městě Manchester.

Původním cílem tohoto společenství byl boj za získání volebního práva pro ženy. Ve vedení této skupiny stála od počátku E. Pankhurst, Ch. Pankhurst a E. Pethick- Lawrence. Prvotním přesvědčením se tyto ženy hlásily k socialismu. Ovšem postupem času se jejich orientace změnila, stejně tak jako oficiální sídlo, jež bylo přestěhováno do Londýna.

WSPU se částečně rozpadla, když se z části jejích členek vydělila skupina WFL. Zbytek osazenstva se postupem času radikalizoval a to až tak markantně, že se původní skupina bojující za lidská práva- konkrétně za práva „utiskovaných“ žen- změnila na stranu de facto teroristickou. Jejich chování se stává asociální až antisociální. První světová válka donutila členky k ukončení své teroristické činnosti, konec války znamenal i konec spolku WSPU.

Velkým vlivem a impulzem k řešení genderové problematiky tohoto druhu se v Evropě stala, jak již bylo zmíněno, první světová válka. Ženy se v této době dostávají do povědomí jako velmi cenná až nepostradatelná součást hospodářství, jejich kvalifikace pro ekonomickou produktivitu stoupá. Tím vzrůstá i jejich samostatnost, odpoutávají se od autoritářského vlivu mužů. Po válce, cca mezi lety 1918-1920 se ženám mnoha světových zemí dostává satisfakce v podobě uzákoněného volebního práva.¹⁴

Některé země, jako např. Velká Británie, se v genderové otázce dostávají o krok vpřed, když se ještě v 19. století vydávají reformy, díky nimž je uzákoněno zrušení diskriminace v mnoha oblastech společenského života. Ovšem volební právo ženy získávají až postupem času. Prvním krokem bylo uzákonění tzv. částečného volebního práva, které se týkalo pouze žen ve věku převyšujícím 30 let. Stejného postavení, jako muži v oblasti voleb, získávají ženy VB staré 21 let až kolem roku 1928.¹⁵

Léta uzákonění volebního práva pro ženy byla velmi rozdílná a to podle zemí, kde k němu mělo dojít. Následující tabulka je systematickým přehledem datace oficiálního konce bojů za ženská práva volit ve vybraných zemích světa.¹⁶

¹⁴ KRISTINA KOLDINSKÁ. *Gender a sociální právo: Rovnost mezi muži a ženami v sociálněprávních souvislostech*. 1. vydání. Praha: Beckova edice právní instituty, 2010. ISBN 978-80-7400-343-1.

¹⁵ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

¹⁶ ČEŠKOVÁ, A., et al. *Ženy v politice*. Praha: CEVRO, 2009. 56s.

1893 Nový Zéland
1902 Austrálie
1906 Finsko
1913 Norsko
1915 Dánsko, Island
1917 Rusko
1918 Německo, Polsko, Velká Británie
1920 Československo , 1919 Nizozemsko
1920 USA (19. dodatkem ústavy), Kanada
1921 Lotyšsko, Švédsko
1926 Turecko
1927 Uruguay
1929 Ekvádor
1931 Španělsko
1932 Brazílie
1934 Turecko
1945 Francie, Japonsko, Itálie, Slovinsko
1946 Argentina, Rumunsko
1948 Belgie
1949 Čína, Indie, Chile
1952 Mexiko, Řecko
1956 Egypt
1958 Maďarsko
1960 Kypr
1971 Švýcarsko (na federální úrovni)
1976 Portugalsko
1984 Lichtenštejnsko

(ČSÚ 2012)¹⁷

I přes takto rozsáhlé snahy žen, stále existují země, kde jim nebylo umožněno podílet se tímto významným krokem na společenském rozhodování. Tyto státy se v drtivé většině vyznačují teoriemi absolutních monarchií. Jsou jimi např. Saúdská Arábie či Kuvajt.¹⁸

¹⁷ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

III. České země a volební právo žen

Organizovaná kampaň za volební právo žen je zaznamenána již v polovině 19. století. V českých zemích pak toho hnutí vypuklo na počátku 20. století. Do čela protestů se postavily, dnes již zapomenuté, ale ve své době velmi významné osobnosti, jakými byly např.: Františka Plamínková, Alice Masaryková, Božena Viková-Kunětická a mnohé další velké ženy následujících desetiletí!

Velkým zlomem v nastalé situaci byl rok 1920. V této době byla do ústavy vepsána práva žen (Ústavní listina Československé republiky, 1920)¹⁹. Jejich postavení se tímto okamžikem začíná pomalu rovnat postavení mužů, a to nejen na úrovni sociální a kulturní, ale i v oblasti politického rozhodování, politického života. Českým ženám se tímto momentem otevírá možnost aktivního veřejného života.²⁰

III.a. Významné ženy počátků české politické scény

III.a.a. Božena Viková-Kunětická

Narodila se roku 1862 v Pardubicích. Její společenské působení nebylo pouze na poli politickém, ale také v oblasti literatury. Věnovala se autorské tvorbě jako prozaička a dramatička. Dílo Boženy Vikové- Kunětické se vyznačuje svěžestí jazyka, nacionálním politickým cítěním a hlavním faktorem celého jejího písemnictví je autorčina feministická tendence.

Život B. Vikové- Kunětické byl z velké části připoután pouze na domácí prostředí. Jako matka 3 dětí se pilně věnovala péči o domácnost.

¹⁸ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

¹⁹ *Informační centrum vlády: Ústava 1920* [<http://icv.vlada.cz/cz/tema/ustava-1920-67946/tmp1>]. 2010 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/>

²⁰ ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

Po rodinné tragédii, kdy zemřeli oba dva její synové, přežila pouze dcera Vlasta, se obrací do veřejných sfér působení a vstupuje s plným nasazením do politických kruhů.^{21/22}

Aktivně se zapojuje do politiky za mladočeskou stranu²³. V roce 1912 se stává historicky první českou zvolenou političkou, která usedla do křesla Českého zemského sněmu, a to za obvod Mladá Boleslav- Nymburk.

Členství žen v politických orgánech státu nebylo obvyklé, ba dokonce možné. Výjimku ovšem tvořila právě B. V. - K., jejíž členství se díky obtížné situaci ve státě neprodiskutovalo, neboť v oné době se Sněm nescházel.

Další posuny v její politické kariéře se datují do let 1918-1920, v této době zasedá v Revolučním národním shromáždění.

Rok 1920 přinesl parlamentní volby, v nichž získává senátorské křeslo Národního shromáždění za stranu Národních demokratů. Její mandát byl však reálně naplněn (a to pouze na velmi krátkou dobu) až v roce 1925, kdy se její role náhradnice změnila- díky rezignaci senátora Jana Herbena.²⁴

Zemská komise žen národní demokracie zaznamenala působení B. V.-K. do roku 1930, kdy zastávala post předsedkyně této organizace.²⁵

²¹ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

²² VOBORNÍK, Jan. *Božena Viková-Kunětická*. Praha: České akademie věd a umění, 1934.

²³ tzv. *Národní strana svobodomyšlná*- členové této skupiny jsou známí ve společnosti pod názvem Mladočeši. Toto politické seskupení působilo v Rakousko-Uhersku. Jedná se o druhou významnou stranu politické scenerie své doby. Její program a přesvědčení se přiklání k liberalismu a národnímu cítění. Roku 1918 se stala nejsilnější složkou demokracie v našich zemích.

²⁴ Jan Herben- byl jedním ze zakladatelů (spolu s T. G. Masarykem) politické strany, která vzešla z hnutí realistů (1900). Následně se aktivně angažoval v tzv. České straně pokrokové. V dalších letech se zapojil do mnoha politických organizací. Mezi léty 1920- 1925 působil jako senátor za národní demokracii. Na jeho místo nastupuje na krátkou dobu B. Viková- Kunětická ...

²⁵ LUSTIGOVÁ, Martina. *Karel Kramář: : první československý premiér*. Praha: Vyšehrad, 2007. ISBN 978-80-7021-898-3.

Její názory byly národnostního charakteru. Otevřeně vystupovala proti rozpínání německého obyvatelstva a germánského vlivu v pohraničí. Silnou kritiku také věnovala neznalosti českého jazyka zejména u dětí školního věku.²⁶

Její velkým vzorem byl předseda jejich strany Karel Kramář²⁷. Byla jeho nesmírnou obdivovatelkou.²⁸

²⁶ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

²⁷ Karel Kramář byl roku 1918 (do 1919) dosazen (zvolen) na post prvního ministerského předsedy Československé republiky. Přes jeho osobu byl oficiálně zbaven habsbursko-lotrinský rod všech výsadních práv. Stát pak byl vyhlášen svobodnou republikou demokratického založení.

Dále pak vedl delegaci na Pařížské mírové konferenci. Chtěl prosadit myšlenku interesantnosti vítězných mocností v boji proti bolševismu v Rusku. Zastával názor, že bez svobodného Ruska není možné dosáhnout trvalého míru v Evropě.

²⁸ VOBORNÍK, Jan. *Božena Viková-Kunětická*. Praha: České akademie věd a umění, 1934.

IV. Zaměstnané ženy v ČR

IV. a. Historický pohled na ženy v pracovním procesu

Historie ženské pracovní síly je spjata se spoustou předsudků a nejasností, které jsou neustále velmi silně diskutovaným tématem. Avšak skutečný a reálný pohled na tuto problematiku je zcela jiný. Vývoj ženské zaměstnanosti v posledních 50 letech nebyl nijak bouřlivý. Situace nebyla plná výrazných propadů ani nárůstů. Podíl žen na trhu práce byl procentuálně velmi vyrovnaný a lehce kolísal v rozmezí 35-46%. A to díky relevantnímu ukazateli, kterým se stala možnost (či nemožnost) dosáhnout určitého vzdělání. Tento objektivní ukazatel pak měl být nabídkou lukrativních kvalifikací pro pracovní trh.²⁹

Samotný průběh pracovního procesu byl ovlivněn délkou poskytované mateřské dovolené nebo spíše výší finanční podpory v mateřství. Zaměstnanost žen proto byla v našich zemích relevantním sociálním ukazatelem. Tato společenská otázka byla řešena samotnými aktérkami jednotlivých pracovních procesů, kdy si ženy samy de facto regulovaly svou zaměstnanost.

To pak vedlo v polovině 20. století k podstatným změnám v náhledu na rysy ženské pracovní síly.³⁰

IV.b. Jednotlivé etapy historie zaměstnanosti žen v ČR od války po současnost

A. poválečný stav

Ženy se stahují spíše do domácností, aby v poválečné euforii založily rodinu. Ovšem velké procento z nich zůstává v pracovním procesu a upřednostňují své zaměstnání před rodinným životem. Jedná se tak cca o 30% žen, které stále pracují.³¹

²⁹ SOKAČOVÁ, Linda. *Role rovných příležitostí pro ženy a muže v prosperitě podniku : sborník z mezinárodní konference a závěrečná zpráva z průzkumu*. Praha: Gender Studies, 2005. ISBN 80-86520-06-4.

³⁰ FRANÇOIS DE SINGLY. *Sociologie současné rodiny: Sociologie de la famille contemporaine*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

³¹ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

B. padesátá léta

Ženy se čím dále tím více zapojují do pracovního procesu. Jejich postavení je ale velmi slabé. Pohybují se na úrovni nižších pracovních sil v oblasti průmyslu a zemědělství. Obrazem pracující ženy se v tomto období stává dělnice či družstevní rolnice.³²

C. šedesátá léta

Postavení pracujících žen se opět velmi intenzivně mění. Jejich působení se rozšiřuje i do 3. stratifikační sociální úrovně. To znamená, že ženy obsazují i pozice ve službách a administrativě. Obraz dělnice tak ustupuje modelu „moderní ženy“. Ta se vyznačuje sice nízkou mzdou, ale za to v komfortním pracovním prostředí, kde má vyšší šanci změnit svůj sociální status k lepšímu.³³

D. sedmdesátá léta

Na scénu pracovního trhu vstupuje generace středně a vysoce vzdělaných žen, což bylo do této doby neobvyklé. Samozřejmě jejich kvality vyžadují i odpovídající pracovní post a tak se ženy dostávají i na taková místa, která až doposud patřila výhradně mužům. Pohlédneme-li na kvalitativní rozložení manželských párů, musíme konstatovat, že 70. léta jsou výrazným předělem v klasickém vzorci rodinného života. Vysokým podílem se zde objevují manželství, kdy oba partneři dosáhli vysokého vzdělání.³⁴

³² ČEŠKOVÁ, A., et al. *Ženy v politice*. Praha: CEVRO, 2009. 56s.

³³ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1.

³⁴ ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

KARSTEN, Hartmut. *Ženy – muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

E. osmdesátá léta

Tato doba je označována za kulminaci nejvyššího podílu zaměstnaných žen v poválečném období a obsazení většiny zbývajících resortů. Publikace Hany Maříkové k tomu uvádí následující přehled pracovních odvětví a procentuální vyjádření podílu žen v každém z nich:

- : školství (1989: 71%)
- : zdravotnictví (1989: 80%)
- : peněžnictví (1989: 80%)
- : obchod (1989: 77%)
- : pohostinství (1989: 65%)
- : veřejná správa (1989: 60%)
- : ostatní veřejné služby (1989: 51%)

V této době také dochází k prosazení ženského elementu ve vysokoškolských pozicích a k prvním zkušenostem s déle trvajícím dvoukariérovými manželstvími.³⁵

F. devadesátá léta

Období 90. let je velmi výrazné, protože zaměstnané ženy začínají nahlížet na svou zaměstnanost v porovnání k té mužské. Jejich podíl na určitých pozicích je však stále velmi nízký, jako např. účast žen v ekonomické sféře nebo v politice (4,1% žen političek). Dochází k převratu v otázce finanční. Dnešní pohled na mzdu je čím dál tím víc vzdálen ideálům dřívějších desetiletí. Žena se již snaží o co nejvyšší výdělek, aby si tak udržela životní či rodinný standard.³⁶

Tyto požadavky kvalitativně proměňují ženskou pracovní sílu. Dominance se z manuální pracovnice přesouvá na pole terciární sféry.³⁷

³⁵ MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

³⁶ ³⁶ ČEŠKOVÁ, A., et al. *Ženy v politice*. Praha: CEVRO, 2009. 56s.

³⁷ MACHOVCOVÁ, K. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-23-0.

V. Ženy a zaměstnání

Proč jsou ženy zaměstnanci? Tato otázka provází historii naší společnosti již několik desetiletí. Proto se mnoho studií zabývá právě touto problematikou. A jejich výsledky jsou de facto podobné. Zaměstnanost žen znamená pro většinu z nich především prostředek finančního toku, který jim dále umožní být samostatnými členkami společnosti nebo naopak zajistí zaopátrání pro jejich rodinu, a to zejména u žen samoživitelek, které se potýkají hned s několika rolemi společenského života (pracující žena-matka-spoluživitelka). V neposlední řadě je zde také fakt, že ženám samoživitelkám umožňuje zaměstnání existenci jejich neúplné rodiny. A to právě proto, že představuje zásadní způsob finančního zabezpečení celé jejich rodiny.³⁸

Specifickou skupinou žen v zaměstnání jsou tzv. "kariéristky", neboli ženy zaměřené na kariérní postup a ocenění.³⁹ Za takovou ženu je obvykle označována ta, která vystudovala vysokou školu a následně získala post, který v základě vyžaduje právě takové odborné kvality. Ovšem názory společnosti jsou dosti zkreslené, alespoň podle studie *Postavení žen na trhu práce*, M. Čermákové, která doslova uvádí:

"Ženy jsou blokovány modelem řízení, který skrytě i veřejně staví subjektivní překážky, jež selektují ženy mimo oficiální i neoficiální informační kanály, kde se rozhoduje. Uplatňované postupy při výběru pracovníků pro kariérové pozice vycházejí z mužských představ a stereotypů o ženách i ženské práci, které pramení z toho, že muži ve vedení posuzují pracující ženy optikou "manželky", "matky", "přítelekyně" apod.... V představách řídicích pracovníků náhrada pracovníka-muže pracovnící-ženou snižuje prestiž dané pracovní pozice. Sociální a pracovní kompetence ženy je všeobecně pokládána za slabší, na rozdíl od kompetence muže, a tento předsudek, resp. genderový stereotyp je použit v mnoha konkrétních pracovních vazbách bez přihlídnutí k jedinečnosti lidské bytosti, jejímu vzdělání, kvalifikaci a schopnostem."⁴⁰

³⁸ ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

³⁹ MACHOVCOVÁ, K. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-23-0.

⁴⁰ MARÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

Mezinárodní srovnání - zaměstnanost žen a mužů ve vybraných odvětvích, 2011

Země	Zemědělství <i>Agriculture</i>		Průmysl <i>Industry</i>		Služby <i>Services</i>		Celkem ¹⁾ <i>Total¹⁾</i>		Country
	Ženy <i>Women</i>	Muži <i>Men</i>	Ženy <i>Women</i>	Muži <i>Men</i>	Ženy <i>Women</i>	Muži <i>Men</i>	Ženy <i>Women</i>	Muži <i>Men</i>	
EU 27	4,3	6,2	11,3	32,8	84,4	61,0	58,5	70,1	EU 27
v tom:									incl.:
Belgie	0,9	1,8	7,7	29,0	91,4	69,2	56,7	67,1	<i>Belgium</i>
Bulharsko	14,8	24,3	21,2	30,8	64,0	44,9	56,2	60,9	<i>Bulgaria</i>
Česká republika	1,9	3,9	22,0	46,8	76,1	49,3	57,2	74,0	Czech Republic
Dánsko	0,9	4,1	8,4	27,1	90,6	68,8	70,4	75,9	<i>Denmark</i>
Estonsko	2,4	6,5	18,1	44,5	79,5	49,0	62,8	67,7	<i>Estonia</i>
Finsko	2,6	6,3	9,8	36,9	87,6	56,7	67,4	70,6	<i>Finland</i>
Francie	1,8	3,7	8,8	28,3	89,5	68,0	59,7	68,2	<i>France</i>
Irsko	1,0	7,7	8,9	27,8	90,1	64,5	55,4	63,1	<i>Ireland</i>
Itálie	2,7	4,6	13,3	36,3	83,9	59,0	46,5	67,5	<i>Italy</i>
Kypr	2,9	6,1	7,4	28,2	89,6	65,7	61,6	74,7	<i>Cyprus</i>
Litva	6,5	10,7	16,3	33,3	77,2	56,1	60,5	60,9	<i>Lithuania</i>
Lotyšsko	5,1	12,6	14,3	32,6	80,5	54,8	60,8	62,9	<i>Latvia</i>
Lucembursko	56,9	72,1	<i>Luxembourg</i>
Maďarsko	4,0	9,9	19,6	38,8	76,5	51,3	50,6	61,2	<i>Hungary</i>
Malta	0,6	4,0	9,7	24,4	89,7	71,6	41,0	73,6	<i>Malta</i>
Německo	1,1	2,0	12,1	35,8	86,8	62,1	67,7	77,3	<i>Germany</i>
Nizozemsko	1,5	3,6	6,0	25,0	92,4	71,5	69,9	79,8	<i>Netherlands</i>
Polsko	12,0	13,2	16,4	41,8	71,6	44,9	53,1	66,3	<i>Poland</i>
Portugalsko ²⁾	9,3	12,1	15,0	35,2	75,7	52,7	60,4	68,1	<i>Portugal²⁾</i>
Rakousko	4,6	5,2	11,0	34,7	84,3	60,2	66,5	77,8	<i>Austria</i>
Rumunsko	34,5	31,0	19,8	35,2	45,7	33,8	52,0	65,0	<i>Romania</i>
Řecko	11,7	11,5	6,9	23,0	81,4	65,6	45,1	65,9	<i>Greece</i>
Slovensko	1,5	4,8	17,5	44,2	81,0	51,1	52,7	66,3	<i>Slovakia</i>
Slovinsko	7,7	9,0	17,4	41,4	75,0	49,6	60,9	67,7	<i>Slovenia</i>
Spojené království	0,7	1,9	6,0	24,6	93,3	73,5	64,5	74,5	<i>United Kingdom</i>
Španělsko	2,4	5,6	8,0	30,0	89,7	64,4	52,0	63,2	<i>Spain</i>
Švédsko	0,9	3,0	8,3	33,3	90,8	63,7	71,8	76,3	<i>Sweden</i>
Ostatní země									Other countries
Norsko	1,0	4,1	7,4	31,4	91,6	64,4	73,4	77,1	<i>Norway</i>

(ČSÚ 2012)⁴¹

⁴¹ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2012 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

VI. Kvóty, předpoklady a genderové strategie

Otázka rovnosti, resp. nerovnosti příležitostí pro oba genderové směry je velmi intenzivně řešena. Vědci odhadují počátek těchto velkých diskusí a konfrontací na dobu druhé poloviny dvacátého století. Je to jedno z nejglobálnějších témat. A podíváme-li se na dění různých zemí světa- a to ne pouze Evropy, ale hlavně zemí asijských, poznáme, že touto otázkou se bude lidstvo zabývat i mnoho dalších let. Situace kolem postavení žen se v některých „osvícených“ zemích vylepšuje, ovšem existují i takové státy a vůbec jakákoliv společenská uskupení, kde žena nemá práva žádná, její místo není nikde a její vliv nedosahuje ani k předpaženým dlaním. Zkrátka tato tematika je velmi živá, intenzivní a zároveň bolestivá, neboť její řešení, resp. vyřešení by mělo být nablízku, vzhledem k době, která nám vládne. Opak je smutnou pravdou. Řešení zatím naše společnost nenašla, a proto budeme doufat, že se to podaří některé další generaci.⁴²

Průzkumy a výpočty odporníků, v našem případě Meziparlamentní unie žen, dokazují, že pokud by se otázka postavení žen ve společnosti vyvíjela dosavadním tempem, dosáhneme absolutní rovnosti v zastoupení obou pohlaví v legislativních orgánech na přelomu 22. století.⁴³

VI.a. Strategie pozitivní akce

Tímto slovním spojením je označována metoda, která má napomoci vývoji rovnosti příležitostí v závislosti na genderové otázce. Obvykle je označována za tzv. *pozitivní diskriminaci*, ale protože literatura a ostatní prameny dávají z právního hlediska přednost označení *strategie pozitivní akce*, budeme se tohoto pojmenování držet i my v této práci.⁴⁴

Pokud tedy mluvíme o dosažení rovnosti mezi muži a ženami, je nutno podotknout, že ona rovnost není brána jako absolutní. Dosažení totální parity (rovnosti) není naším cílem.

⁴² ČEŠKOVÁ, A., et al. Ženy v politice. Praha: CEVRO, 2009. 56s.

⁴³ RAKUŠANOVÁ, Petra. Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁴⁴ VODIČKA, K.; Cabada, L.: Politický systém ČR. Historie a současnost, Portál. 2003

Daleko větší důraz je kladen na dosažení stejných příležitostí, šancí ve společenském životě a v prosazení sebe sama ve sféře legislativní atd....⁴⁵

„Strategie genderové rovnosti

Nízké počty žen v politických funkcích lze řešit různými pozitivními akcemi, pro něž se používá pojem strategie genderové rovnosti. Obvykle rozlišujeme tři základní strategie genderové rovnosti: 1) rétorická strategie; 2) rovné příležitosti; 3) pozitivní akce“ (Rakušanová, 2006)⁴⁶

Rétorickými strategiemi označujeme především podpisy mezinárodních smluv, oficiálních prohlášení a také přihlášení se k politice rovných příležitostí pro muže i ženy.

Rovné příležitosti zde znamenají naplnění aktivních opatření, která vedou k zlepšení v zastoupení žen. V rámci tohoto opatření se zvyšují i finanční prostředky pro např. financování popř. spolu- financování nákladů na kampaně, péči o děti atd....

A poslední strategií je tzv. pozitivní akce, která usiluje o zahájení a pokračování procesu, který směřuje k dosažení rovných genderových příležitostí, a to i za cenu dočasného narušení rovných práv. Princip této metody je postaven především na upřednostnění příležitostí na úkor rovnosti práv.⁴⁷

⁴⁵ HAŠKOVÁ, Hana, Alena KRÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ. (EDS.). *Mnohohlasem: Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. 2. vydání. Praha: SOÚ AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-101-6.

⁴⁶ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁴⁷ VODIČKA, K.; Cabada, L.: *Politický systém ČR. Historie a současnost*, Portál. 2003

VI.b. Genderové kvóty

Genderové kvóty jsou považovány za nejznámější strategie pozitivních akcí. Jejich dělení není vždy jednoznačné, popř. utříděné, ale v jádru je lze rozčlenit na kvóty **formální** a **neformální**. Formálními kvótami můžeme rozumět ty, které jsou ukotveny v zákoně. Takový zákon pak také ve většině případů popisuje a vyměřuje sankce za jejich porušení. A kvóty neformální jsou taková opatření, která jsou přijímána dobrovolně- například politickými stranami. Může se jednat např. o regulaci výběru kandidátů resp. kandidátek.

Kvóty nenalezneme ve všech státech, zemích světa. Jejich zastoupení je velmi různé, nejen s ohledem na jejich druh, ale obecně na jejich vytvoření popř. přijetí daným státem, zemí. Některé země Evropy přijaly za vlastní formální kvóty. Takovými územími jsou např.: Francie, Belgie, Makedonie, Srbsko, Bosna a Hercegovina atd.... (Rakušanová, 2006)⁴⁸

„Za nejefektivnější strategii genderové rovnosti jsou považovány neformální kvóty, které zavádějí politické strany pro své interní mechanismy výběru kandidátů a sestavování kandidátských listin.“ (Rakušanová, 2006)⁴⁹

VI.c. Profesor Karel Rais- názor na kvóty

Teorií kvót se v současné době zabývá nejen jeden vědec, sociolog, politolog atd.... Dokonce bychom mohli říct, že je tato otázka na výsluní diskusí, nejen díky náhlému prohlášení belgických orgánů, které nařídily kvóty ne 30%, ale dokonce 40%. V naší práci uvedeme několik názorů na danou situaci, které prezentoval rektor VUT, profesor Karel Rais. Jeho pohled je sice silně subjektivní, ale alespoň máme možnost konfrontovat ženské hledisko s hlediskem muže, jež je vysoce postavený a kompetentní k vyjádření se na poli našeho tématu. Profesor Karel Rais se v článku: *„Neurážíme schopnosti žen kvótami“* vyjádřil ostře proti jejich zavedení. Jeho argumentace se opírá o faktické podceňování žen, pokud budou kvóty zavedeny.⁵⁰

⁴⁸ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁴⁹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁵⁰ ZÁŘECKÁ, P. *Nebojme se kvót!: Podpora vstupu žen do politiky*. 1.vydání. Praha: Fórum 50%, 2008. 50 s.

Schopné ženy, jak sám tvrdí, své místo jistě snadno najdou a získají, neboť odborníků je málo a každý „rozumný člověk“ musí vhodnost tohoto prvku, a to nezávisle na pohlaví, potvrdit a využít.

„Určitě to jakémukoliv systému, ať už politickému, firemnímu, nebo nevýrobnímu neprospěje, jestli zavedeme nějaká čísla v zastoupení a budeme na nich trvat. To bychom mohli rozšířit o proporcční zastoupení jednotlivých národnostních menšin a mohli bychom vymyslet řadu dalších více či méně nesmyslných konstrukcí.“ (Rais, 2012)⁵¹

Řešení situace s kvótami je podle prof. K. Raise v rukou zaměstnavatelů a státu. Rovné šance žen nastanou v okamžiku, kdy jejich starost o rodinu bude přenesena, nebo alespoň částečně převzata, jiným objektem.

Toho lze dosáhnout tehdy, kdy budou zřízeny jesle a školky při jejich zaměstnání, dojde k úpravě pracovního poměru, resp. délky pracovní doby atp... a tím by nastalo vyrovnání s vyspělejšími západními zeměmi.

„Jsem přesvědčený, že kvalitní lidi nelze rozdělovat podle pohlaví, ale podle jejich schopností. Kdo má zájem, nechť do politického života vstoupí, riskuje, zda bude zvolen či ne, a mělo by být jedno, zda je to žena, muž či hermafrodit.“ (Rais, 2012)⁵²

K otázce tzv. pozitivní diskriminace se vyjadřuje vesměs negativně. Jeho argument, který se opírá o základní bariéru, bránící ženám vstoupit do politiky (o jejich nechuť angažovat se, nezájem či jiné priority), je zcela průkazný. Pokud se žena, kterou otázka vedení, politiky atd... dostatečně nezajímá o problematiku, může ve své sféře působení nejen neprospívat, ale dokonce i škodit.

Existenci kvót podezíravě připisuje pouhému prospěchářství lidí, kteří chtějí sami sebe pojistit v existenci veřejné sféry a v jejím ovlivňování.

„Vkrádá se až kacírská myšlenka, že za kvótami stojí osoby, které si takto chtějí zajistit svoji existenci v systému, kde by v případě čisté soutěže neměly šanci.“ (Rais, 2012)⁵³

⁵¹ RAIS, Prof. Karel. Neurážejme schopnosti žen kvótami!. *Neurážejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

⁵² RAIS, Prof. Karel. Neurážejme schopnosti žen kvótami!. *Neurážejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

VI.d. Jana Smiggels Kavková- názor na kvóty

Opoziční názor uvádí Jana Smiggels Kavková na stránkách Fóra 50%, kde působí jako ředitelka. Její názor na kvóty je veskrze pozitivní. Brání je faktem, že skutečně fungují. Což v přeneseném smyslu slova znamená, že ženy tímto opatřením dostávají větší, potažmo „rovnější“, šance ve sférách, kam až do této chvíle měly jen velmi obtížnou možnost se dostat a prosadit se. Názor, který by silně prosazoval ženy ve vedeních, zde rozhodně nenajdeme.⁵⁴

Jen jakési konstatování, že až se ženy a muži vyrovnají v zastoupení, dojde k rozvinutí a zesílení politické kultury, která v momentálním stádiu nepříliš vyhovuje všeobecným požadavkům. Proti prohlášení, že kvůli kvótám se na politické pole dostanou „nekvalitní ženy“, se silně ohrazuje. A obrací argument názorem, že na naší politické scéně nenajdeme ani „kvalitní muže“, takže ke zhoršení v tomto případě dojít nemůže.⁵⁵

„Kvóty rozhodně nejsou nedemokratické či nespravedlivé, jak často slýcháme. Naopak. Mohou zajistit vyvážené složení kandidátních listin. Při současné podobě kandidátek, kde je žen jako šafránu, navíc vesměs na spodních, nevolitelných příčkách, je pro voliče a voličky skoro nemožné ženy podpořit. Strany jim totiž nedají šanci. Jediný nástroj, který nám tak zbývá, jsou referenční hlasy. Při posledních volbách se díky nim do Sněmovny „prokroužkovalo“ neuvěřitelných 14 poslankyň ze všech 44.“ (Kavková, 2010)⁵⁶

⁵³ RAIS, Prof. Karel. Neurázejme schopnosti žen kvótami!. *Neurázejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

⁵⁴ KAVKOVÁ, Jana Smiggels. Čas na kvóty v politice. *Čas na kvóty v politice* [online]. 2010, č.1. [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/cas-na-kvoty-v-politice>

RAIS, Prof. Karel. Neurázejme schopnosti žen kvótami!. *Neurázejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

VII. Společenské bariéry pro vstup žen do politiky

Následující fakta byla zjištěna díky dotazníkovému šetření české veřejnosti. Dotazník byl zaměřen na prozkoumání ženského zájmu o politiku, jejich ochotu angažovat se a zároveň také mapuje, jakým způsobem by se ženy zapojily do politického života.⁵⁷

Jedním ze základních a poměrně významných problémů v tématu účasti žen na politice je samotný zájem o tyto sféry společnosti. Podle šetření je patrné, že více než 50% (konkrétně 52% oslovených žen) se o politiku nezajímá v podstatě vůbec. Vezmeme-li tento nezájem a porovnáme ho s postojem mužů k tomuto společenskému tématu, musíme konstatovat, že jejich ochota a zájem o problematiku je daleko vyšší. Absolutní nezájem vyjádřila jedna desetina dotazovaných mužů, kdežto u žen se tak vyjádřila jedna pětina. Základní otázkou byla ochota jít volit. Ženské hledisko k tomu přistupovalo spíše jako k veřejné povinnosti, než aby tak činilo z důvodu interesovanosti na zajištění funkce naší společnosti. Ještě o něco nižší je jejich zájem o politiku v nadnárodním měřítku- tedy o Evropskou unii.⁵⁸

„Můžeme si klást otázku, zda nezájem žen o politiku a jejich nízká míra zastoupení v politice je obecným jevem, nebo reprezentuje nesouhlas se současnou politikou a s tím, jakou formou je realizována.“ (Rakušanová, 2006)⁵⁹

⁵⁷ RAIS, Prof. Karel. Neurázejme schopnosti žen kvótami!. *Neurázejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

⁵⁸ ZÁŘECKÁ, P. Nebojme se kvót!: Podpora vstupu žen do politiky. 1.vydání. Praha: Fórum 50%, 2008. 50 s.

⁵⁹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

Pokud se ovšem podíváme na tento problém očima široké veřejnosti, zjistíme, že ta zapojení žen do politiky vítá. Dokonce ji považuje za velmi užitečnou inovaci systému, která by mohla vést k vylepšení stávající zkušenosti. Takto uvažuje podle našeho průzkumu naprostá většina dotazovaných, konkrétně se jedná o 84%. Třetina těchto respondentů by ženy v politice označila dokonce za velmi užitečný přínos. Na druhou stranu musíme zmínit i opačný pól v pohledu na feminizaci politiky. Odpůrci žen ve vedoucích funkcích tvoří sice menšinu, ale zato velmi výraznou. Jejich značné procento označuje ženy na těchto pozicích za velmi neúčinné až destruktivní faktory.⁶⁰

Společnost se v otázce zapojování žen do politiky notně vyvíjí v průběhu času. Její vývoj je velmi patrný a dochází ke zlepšení o cca 40% v posledních deseti letech. Avšak pokud bychom genderově rozdělili respondenty, tento postoj se výrazněji vyvíjí u žen samotných. Jejich odhodlanost a obyčejná ochota k zapojení se do širokých veřejných sfér se od roku 1991 (61%) zvedla o několik důležitých procent. K roku 2004 tento postoj zastává již 85%.

Podíváme-li se na podporu zapojení žen do politiky diferencováním dosaženého vzdělání, je jasný rozdíl mezi lidmi, kteří dosáhli vyššího vzdělání a mezi těmi, kteří mají vzdělání maximálně základní. Lidé s vyšším statusem vzdělání podporují vstup žen do politiky a vůbec veřejné sféry daleko intenzivněji a velkoplošně. Zatímco druhá skupina lidí ve většině nepřisuzuje ženám nijak důležitou životní roli, a proto by si ani nepřáli, aby je zastupovaly ve věcech veřejných.⁶¹

VII.a. Bariéry dle veřejného mínění

Těchto důvodů můžeme klasifikovat hned několik, alespoň podle získaného výzkumu. Největší počet procent podporuje názor, že nejvíce zabraňuje ženám se angažovat starost o rodinu a celou domácnost. S tímto prohlášením se ztotožnilo celých 80 % respondentů. Jen o několik málo procent méně získalo vysvětlení tohoto společenského faktu, které se odvolává na tradici (74 % dotazovaných) a dále na společenské podmínky (69 % dotazovaných).

⁶⁰ MARÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

⁶¹ ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

Z těchto důvodů se genderově shodnou obě skupiny na prvním odůvodnění. Povinnosti stran rodinného života vysoce ovlivňují život všech žen. S tímto názorem se ztotožnili jak muži, tak i ženy. Rozpor vyvstává u druhých dvou konceptů.

Potlačení ženských práv na úkor tradic a společenského mínění již dávno není přijatelné pro dnešní moderní společnost- alespoň její feminizující část. Zde se výrazně rozcházejí názory obou genderových skupin. Někdy bohužel na úkor ženských rolí ve společnosti.⁶²

Jedním hlediskem „ztížení“ vstupu žen do politiky jsme se zde ještě nezaobírali. Bohužel musíme dodat, že toto je velmi rozporuplné, a proto nepovažujeme za vhodné ho nějak paušalizovat nebo dokonce hodnotit. V rámci této práce ho pouze představíme a nadále s ním budeme operovat jako s jedním neutrálním hlediskem, které zmiňuje sama veřejnost. Tím je tedy samotný přístup druhého pohlaví. Průzkumy uvádějí jistou nelibost u mužů při představě ženského vstupu do tak vysokých společenských sfér. Mnohé jejich názory jsou poněkud vyhraněné až protifeminizační. Takový postoj můžeme vidět nejen u mužů v politice neangažovaných, ale také ve skupinách mužů, kteří se již v politickém světě prosadili a nepřejí si zásah do maskulinního schématu. 59 % dotazovaných ve výzkumu uvádějí fakt, že muži v politice mezi sebe ženy vůbec nepustí. Oslovené ženy jej potvrzují v 68%.⁶³

Výše uvedené překážky pro vstup žen mezi politiky uvádějí respondenti jako objektivní- celoplošné. Ovšem vyskytuje se zde také již zmíněný problém ryzího nezájmu samotných žen. Toto hledisko je snad jediným, kde se názory obou skupin, jak mužů, tak i žen, nijak výrazně nerozcházejí- výpočty průměrně hovoří o 60% dotazovaných bez rozdílu pohlaví.

Z této krátké kapitoly lze vygenerovat několik faktů, které výrazně ovlivňují mínění společnosti na naše dané téma. Postoje české společnosti proto můžeme shrnout následovně:

⁶² MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

⁶³ ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

„ 1) Veřejnost se domnívá, že je sice v politice málo žen, ale ženy by se měly věnovat jinému typu veřejné aktivity než muži (například sociálním tématům, nadační činnosti...);⁶⁴

2) Ženy se v menší míře zajímají o politiku, čímž dochází k prvotní samoselekci žen;

3) Ve společnosti přetrvává tradiční pojetí rolí mužů a žen, což ztěžuje ženám možnost začít politickou kariéru.“ (Rakušanová, 2006)⁶⁵

VII.b. Bariéry institucionální⁶⁶

Mezi takové bariéry patří především prostupnost, resp. neprostupnost volebního systému a způsob, kterým jsou vybíráni kandidáti v politických stranách. Vzájemné vztahy mezi těmito prvky a např. výběrem politických stran a jejich zvolením do politického čela státu, jsou klíčové pro počet angažovaných žen v zastupitelských orgánech atd....⁶⁷

„Transakční nákladnost

Transakční nákladnost nominování žen je výrazně strukturována volebním systémem, především jeho následujícími aspekty:

I. velikostí volebního obvodu- tedy počtem mandátů, které je možné ve volebním obvodě získat...

II. velikostí volebního obvodu z hlediska každé politické strany- počtem mandátů, které může každá jednotlivá strana v daném obvodě získat.“ (Rakušanová, 2006)⁶⁸

⁶⁴ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁶⁵ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁶⁶ MARADA, R., *Kultura protestu a politizace každodennosti*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury

⁶⁷ HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ. (EDS.). *Mnohohlasem: Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. 2. vydání. Praha: SOÚ AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-101-6.

Problémem není pouze otázka velikosti volebního obvodu, ale také vliv samotné politické strany. Velmi častou praktikou je, že ženy se na kandidátní listiny buď vůbec nedostanou, anebo jsou umístěny na ta místa, která nejsou pokládána za „prestižní“. Existují však možnosti, jak tuto situaci změnit. První z nich je síla veřejnosti. Pokud se ozve široká veřejnost s nevolí k těmto postupům, je nezbytné učinit opatření, která povedou k nápravě daného stavu. A druhou, neméně důležitou možností, je tlak z vnitřní struktury politické strany. Je-li zde silný „vnitrostranický“ aktér, a to nejlépe zastoupen ženským prvkem, dochází k naplnění požadavků bez projevů nevole z vedení strany. A samozřejmě nemůžeme opomenout ani ekonomický faktor. Ženy- kandidátky jsou zařazeny na listinu většinou v případě, kdy rozpočet na jejich nominování není nijak vysoký.⁶⁹

Zajímavostí může být fakt, že se nacházíme v rozporu mezi ženami- kandidátkami a ženami- zvolenými. Vyšší procento zvolených žen vykazují strany levicové (např. KSČM a ČSSD), tyto strany si faktor feminizace velmi intenzivně rozšiřují, a to nejen v době moderní, ale již historie naší země by zmíněný fakt mohla potvrdit.

Kvůli tomuto poznatku byla prováděna **analýza**, jež měla objasnit situaci v politických stranách roku 2004:

„1) současný volební systém je pro vyšší podíl žen ve volebních funkcích relativně vhodný- zvětšení volebních obvodů, např. zavedení jednoho obvodu pro celou republiku, by nepochybně přispělo k většímu počtu žen v Poslanecké sněmovně;

2) zřetelný vliv hodnot při výběru a nominování žen na volitelná místa- moravské regiony s vyšším počtem nábožensky založených občanů a s preferencí tradičního modelu rodiny a rozdělení rolí mezi muže a ženu mají signifikantně nižší zastoupení žen na kandidátkách;⁷⁰

⁶⁹ KAVKOVÁ, Jana Smiggels. Čas na kvóty v politice. *Čas na kvóty v politice* [online]. 2010, č.1. [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/cas-na-kvoty-v-politice>

⁷⁰ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

3) existují zřetelné rozdíly mezi jednotlivými stranami- KSČM a ČSSD mají mezi zvolenými poslanci mnohem větší podíl žen, což lze vysvětlit mimo jiné i tím, že se obě strany k většímu zastoupení žen v politických funkcích otevřeně hlásí.“ (Rakušanová, 2006)⁷¹

VIII. Gender a volby do Evropského parlamentu

Prozatím jsme se převážně orientovali na domácí politickou sféru. Pokud jsme hovořili o volbách, byly ve většině případů míněny spíše ty do Poslanecké sněmovny, Senátu a jiných vnitrostátních orgánů. Nyní se však podíváme na volby do Evropského parlamentu z genderového hlediska.

Politická témata na půdě našeho státu se poměrně dlouhou dobu vůbec nezabývala otázkou rovných příležitostí pro muže a ženy. Od dob, kdy se toto téma stalo veřejnou diskusí, se přístup politické angažovanosti v ní velice změnil. K dnešnímu dni je tato problematika jednou z nejvíce prezentovaných, i když stále na okraji zájmů. Česká veřejnost, a to nejen její ženská část, se o rovné šance chce zasloužit. Mnohé volební programy uvádějí jako jeden ze svých bodů zrovnoprávnění společenských postavení. Je však na pováženou, že to byla v roce 2002 pouze strana ČSSD, která svůj program obohatila o přístup k ženám a ke genderovému postavení. Tato strana byla jediná, která již před více než 10 lety přijala kvóty pro účast žen ve stranických orgánech a na kandidátkách.⁷²

V porovnání se zahraničím je nutno konstatovat, že Česká republika kopíruje trend západoevropského modelu. Poukážeme-li na rozdělení politických stran, ukazuje se levice jako více nakloněna genderovým otázkám. Levice se projevuje jako více aktivní v odstraňování nerovností mezi muži a ženami právě na poli politické sféry.⁷³

⁷¹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁷² RAKUŠANOVÁ, Petra. Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu: genderově diferencovaný pohled na kandidátní listiny politických stran a volební účast. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu* [online]. 2004, 2004/1 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/>

⁷³ ZÁŘECKÁ, P. Nebojme se kvót!: Podpora vstupu žen do politiky. 1.vydání. Praha: Fórum 50%, 2008. 50 s.

Praktická proveditelnost těchto verbálních projevů je věc jiná. Převážně se politické strany totiž orientují skutečně pouze na verbální ohodnocení situace, než na praktický zásah do reálného života.⁷⁴

Srovnání kandidátních listin politických stran v evropských volbách ukazuje, jaký rozdíl v podílu mužů a žen se projevil ve volbách v letech 2002 a 2004. Do roku 2002 zaznamenáváme lehký růst ve vyrovnávání genderového rozložení na kandidátních listinách atd. Tato vzestupná tendence se však zastavuje a v roce 2004 již výhradně klesá. Jedná se zde o cca 0,5% (KSČM) žen méně z každé politické strany. Roku 2004 se ve volbách do Evropského parlamentu na kandidátkách objevilo z celkového počtu 809 kandidátů 205 žen (25,3%) a 604 mužů (74,7%).⁷⁵

Úspěšnost žen v takovýchto volbách není možné připisovat pouze politické straně, v níž je angažovaná. A to nejen kvůli faktu, že počet kandidujících žen se redukuje. Naopak, ženy, které přicházely k volbám jako „mimostranické“, měly větší úspěch než ženy s konkrétní politickou orientací. Dokladem toho je např. strana Nezávislých (50% žen), Sdružení nezávislých a Evropských demokratů (33,3% žen) ...⁷⁶

⁷⁴ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁷⁵ RAKUŠANOVÁ, Petra. Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu: genderově diferencovaný pohled na kandidátní listiny politických stran a volební účast. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu* [online]. 2004, 2004/1 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/>

⁷⁶ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

Následující tabulka, jež byla přejata z *Parliamentary DICE*, názorně demonstruje úspěšnost žen při genderovém náhledu na volby.

politická strana	počet zvolených	z toho žen	z toho mužů
ODS	9	1 (11,2%)	8 (88,8%)
KSČM	6	1 (16,7%)	5 (83,4%)
SNK	3	1 (33,3%)	2 (66,7%)
KDU-ČSL	2	1 (50%)	1 (50%)
ČSSD	2	0	2 (100%)
Nezávislí	2	1 (50%)	1 (50%)

(ČSÚ 2011)⁷⁷

Velmi zajímavým poznatkem jsou srovnání na mezinárodní úrovni. V následující tabulce je možné nalézt data, která chronologicky popisují vývoj zastoupení žen v parlamentech států Evropské unie. Česká republika zde zaznamenává procentuální pokles v hodnotách od roku 2005- 2012.

⁷⁷ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Veřejný život a rozhodování* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02].

Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Mezinárodní srovnání - zastoupení žen v parlamentech vybraných zemí

Země	Počet křesel celkem ²⁾	Křesla obsazená ženami <i>Seats held by women</i>								Country
	Seats - total ²⁾	2005 ³⁾		2010 ⁴⁾		2011 ⁵⁾		2012 ²⁾		
		Počet Number	%	Počet Number	%	Počet Number	%	Počet Number	%	
EU 27	9 526	2 001	21,5	2 247	23,6	2 148	23,5	2 402	25,2	EU 27
v tom:										incl.:
Belgie	224	80	35,9	87	38,8	88	39,3	89	39,7	Belgium
Bulharsko	240	51	21,3	53	22,1	53	22,1	56	23,3	Bulgaria
Česká republika	281	41	14,7	58	20,7	60	21,3	59	21,0	Czech Republic
Dánsko	180	68	40,2	68	37,6	70	39,1	70	38,9	Denmark
Estonsko	101	18	18,0	23	22,8	20	19,8	21	20,8	Estonia
Finsko	200	76	38,2	79	39,5	85	42,5	85	42,5	Finland
Francie	925	132	15,9	188	20,4	185	20,3	229	24,8	France
Irsko	226	32	14,3	35	15,5	43	19,0	43	19,0	Ireland
Itálie	950	100	10,7	192	20,2	195	20,5	195	20,5	Italy
Kypr	56	9	16,4	7	12,5	6	10,7	6	10,7	Cyprus
Litva	139	32	22,9	27	19,1	27	19,1	27	19,4	Lithuania
Lotyšsko	100	21	21,2	19	19,0	21	21,0	23	23,0	Latvia
Lucembursko	60	12	20,7	12	20,0	14	23,7	14	23,3	Luxembourg
Maďarsko	386	34	8,8	34	8,8	34	8,8	34	8,8	Hungary
Malta	69	6	9,4	6	8,7	6	8,7	6	8,7	Malta
Německo	689	205	30,0	218	31,5	223	32,4	224	32,5	Germany
Nizozemsko	225	79	35,4	87	38,7	88	39,1	89	39,6	Netherlands
Polsko	560	119	21,1	98	17,5	123	22,0	123	22,0	Poland
Portugalsko	230	58	25,3	70	30,4	67	29,1	66	28,7	Portugal
Rakousko	245	77	31,4	72	29,4	70	28,6	71	29,0	Austria
Rumunsko	432	50	10,7	46	9,8	45	9,6	42	9,7	Romania
Řecko	300	39	13,0	51	17,0	52	17,3	63	21,0	Greece
Slovensko	150	26	17,4	24	16,0	24	16,0	28	18,7	Slovakia
Slovinsko	130	15	11,7	15	11,7	16	12,3	34	26,2	Slovenia
Spojené království	1 463	263	19,1	307	21,5	325	22,0	325	22,2	United Kingdom
Španělsko	616	188	31,0	212	34,6	51	28,7	228	37,0	Spain
Švédsko	349	170	48,9	159	45,6	157	45,0	152	43,6	Sweden
Další země										Other countries
Chorvatsko	151	.	.	38	24,8	39	25,5	38	25,2	Croatia
Island	63	20	32,8	26	41,3	24	38,7	25	39,7	Iceland
Lichtenštejsko	25	6	25,0	6	24,0	6	24,0	6	24,0	Liechtenstein
Makedonie	123	.	.	41	34,2	40	33,1	38	30,9	Macedonia
Norsko	169	59	35,5	66	39,1	67	39,6	67	39,6	Norway
Turecko	549	24	4,4	48	8,9	79	14,4	79	14,4	Turkey

(ČSÚ 2012)⁷⁸

⁷⁸ Český statistický úřad. *Zaostřeno na ženy a muže 2012: Mezinárodní srovnání* [online]. 2012 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Základní poznatky z výše uvedeného výzkumu:

„• ve volbách do EP došlo na základě pozitivního efektu volebního systému a relativního volebního úspěchu menších politických subjektů k nárůstu procenta zvolených

poslankyň a k výraznému zvýšení poměru kandidátek a zvolených;

• nenašli jsme významné rozdíly ve věkové nebo vzdělanostní struktuře kandidátů a kandidátek nebo zvolených;

• naopak byly identifikovány profesní rozdíly mezi zvolenými;⁷⁹

• **v několika regionech byla odhalena odlišná možnost mužů a žen uplatnit se na kandidátkách politických stran;**

• na základě analýzy preferenčního hlasování jsme poukázali na fakt, že ženy-kandidátky jsou/ mohou být atraktivní volbou pro voliče;

• dále jsme poukázali na **kvalitativně odlišný přístup mužů a žen k politice;**

• poukázali jsme na odlišnou míru volební účasti žen ve vybraných volebních obvodech;

• a konečně pokusili jsme se poukázat na užitečnost genderově diferencovaného sběru a archivování volební účasti.“ (Rakušanová, 2004)⁸⁰

⁷⁹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁸⁰ RAKUŠANOVÁ, Petra. Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu: genderově diferencovaný pohled na kandidátní listiny politických stran a volební účast. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu* [online]. 2004, 2004/1 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/>

IX. Volební statistiky v ČR

Díky záznamům a výzkumům Českého statistického úřadu máme možnost pozorovat vývoj zastoupení žen ve volbách do správních orgánů České republiky. Jedním z takových záznamů bylo faktické vyčíslení a procentuální vyjádření obsazenosti: ženy versus muži ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR posledních let.

Volby do PSP ČR se konají v periodických intervalech vždy jednou za 4 roky. Samozřejmě za předpokladu, že v tomto časovém úseku nedojde k předčasným volbám (jako např. v roce 1998), ať už z jakéhokoliv důvodu. Poslední volby tohoto druhu se konaly ve dnech 28. - 29. května 2010. Úspěšnost ve volbách se nejčastěji vyčísluje v procentech a vyjadřuje podíl zvolených ze **všech** kandidujících.⁸¹

Podíváme-li se na úspěšnost žen v rozmezí let 1996-2010 musíme konstatovat, že jejich statut se v celku intenzivně vyvíjí a mění. Právě v roce 1996 se zaznamenal velký pokles respektive velká diference úspěšnosti mužů a žen. Od tohoto „mezního roku“ jsou ženy ve volbách do PSP ČR v intenzivním oslabení. Počet kandidujících žen se však od roku 1996 (cca do 2002) postupným tempem zvyšuje. Zatímco počet mužů stagnoval, popř. lehce klesal.

Absolutním maximem v počtu kandidujících byl rok 2002. Obě pohlaví získala v zastoupení kandidátů nejvyšších hodnot: Ženy- 1596; Muži- 4472. Bohužel tento rok také znamenal nejnižší úspěšnost pro ženy-kandidátky. Počet zvolených žen dosáhl pouhých 2,1 procent. V následujících letech pak zaznamenáváme klesající tendence u kandidátů/kandidátek. Pokles byl velmi výrazný, u žen činil více než 14,5%. Ovšem tento trend zasáhl i mužskou část kandidátů, jejich pokles byl procentuálně vyšší než pokles u žen, jednalo se o cca 18%.⁸²

⁸¹ RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

⁸² KROUPOVÁ, Alena. *ČLOVĚK A JEHO PRÁVA. Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce*. Praha: SVLP EIS UK, 2001. ISBN 80-902345-5-0.

Podíl žen v letech 1996-1998 byl zaznamenán přibližně pětinový. Nárůst žen na kandidátkách je zaznamenán od roku 2002, od té doby se podíl de facto příliš nemění, činí tak přibližně 26-28%.⁸³

„Podíl žen ze všech poslanců nepřekročil v letech 1996-2000 interval 15-17 %. Dosud nejvyšší zastoupení mezi poslanci mají ženy od květnových voleb v roce 2010, kdy představují 22 % všech zvolených.“ (ČSÚ 2011)⁸⁴

Kandidující a zvolení do PSP ČR v letech 1996 – 2010

Rok	Kandidující		Zvolení		Úspěšnost (v %)	
	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži
1996	908	3584	30	170	3,3	4,7
1998	756	2857	30	170	4,0	6,0
2002	1596	4472	34	166	2,1	3,7
2006	1383	3602	31	169	2,2	4,7
2010	1364	3658	44	156	3,2	4,3

(ČSÚ 2011)⁸⁵

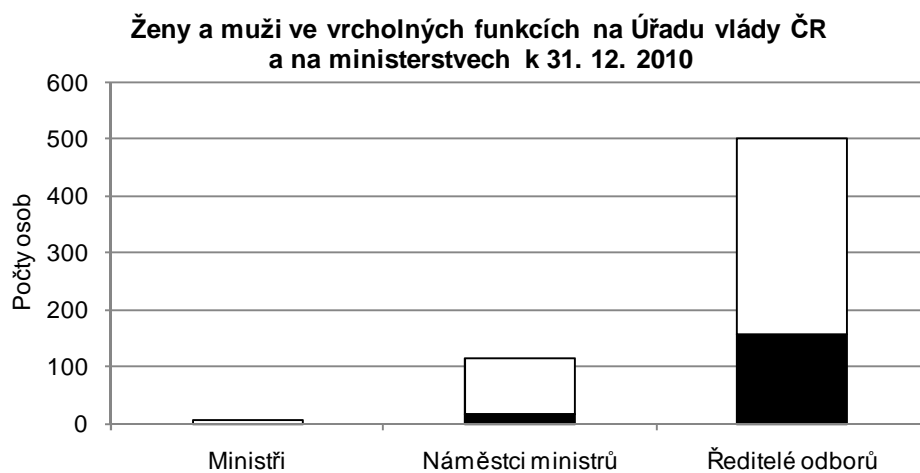
⁸³ KAVKOVÁ, Jana Smiggels. Čas na kvóty v politice. *Čas na kvóty v politice* [online]. 2010, č.1. [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/cas-na-kvoty-v-politice>

⁸⁴ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Veřejný život a rozhodování* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

⁸⁵ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Veřejný život a rozhodování* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Ostatní vrcholové funkce ve státní správě jsou rovněž, tak jako i v jiných odvětvích trhu práce, zastoupeny ve vyšším počtu muži. Ženy, samozřejmě s ohledem na danou pozici, jsou spíše v útlaku. A to nejen v útlaku kariérním, ale také v útlaku finančním.

Následující graf je záznamem obsazenosti vysokých postů v genderovém nerozlišení.⁸⁶

(ČSÚ 2011)⁸⁷

⁸⁶ KROUPOVÁ, Alena. ČLOVĚK A JEHO PRÁVA. *Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce*. Praha: SVLP EIS UK, 2001. ISBN 80-902345-5-0

⁸⁷ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Veřejný život a rozhodování* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02].

Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

X. Zaměstnanost a mzdy v datech

Tato kapitola bude věnována statistikám, které nám odhalí procentuální rozdělení trhu práce v závislosti na příslušnosti ke genderově rozděleným skupinám. Samozřejmě velmi diskutovaným tématem je i platové ohodnocení jednotlivých postů. Rozrůzněnost je natolik markantní, že se jí zde musíme alespoň krátce věnovat.

X.a. Rozdělení trhu práce

Z následujícího grafu je názorně zřejmé, která odvětví jsou výrazně genderově rozdělena a kde je tento rozdíl spíše minimální. Legenda, která je ke grafu připojena, popisuje různé směry, které nabízejí uplatnění na trhu práce. Z tohoto základního výběru můžeme popsat a rozlišit taková odvětví, kterým dominují (procentuálně) ženy. Jsou to G, Q, P, K; tedy: Velkoobchod a maloobchod; Zdravotnictví a sociální péče- zde je zastoupení žen v porovnání se zastoupením mužů nejvíce rozrůzněné, a to právě ve prospěch žen; Vzdělávání; Peněžnictví a pojišťovnictví.

C: Zpracovatelský průmysl

G: Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel

Q: Zdravotní a sociální péče

P: Vzdělávání

H: Doprava a skladování

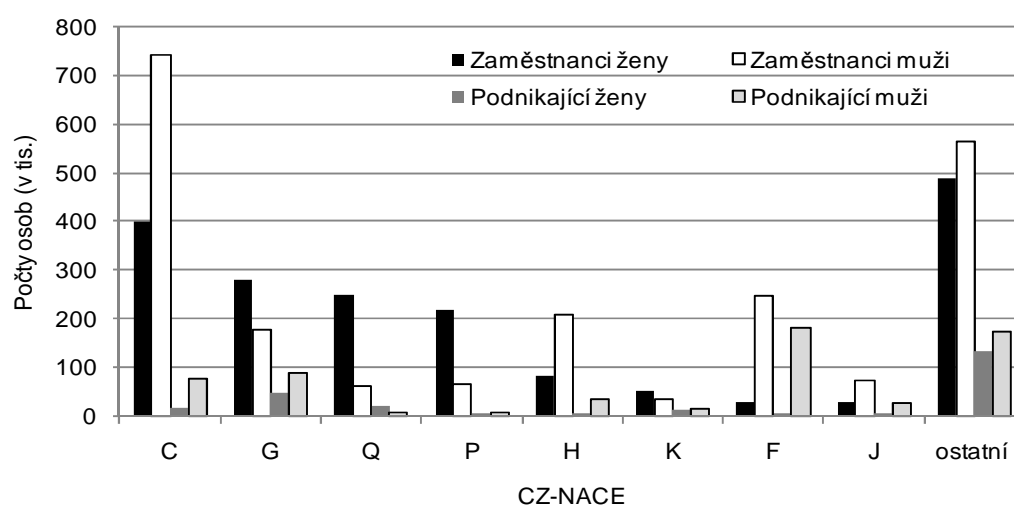
K: Peněžnictví a pojišťovnictví

F: Stavebnictví

J: Informační a komunikační činnosti⁸⁸

⁸⁸ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Zaměstnanci a podnikatelé podle vybraných kategorií CZ-NACE

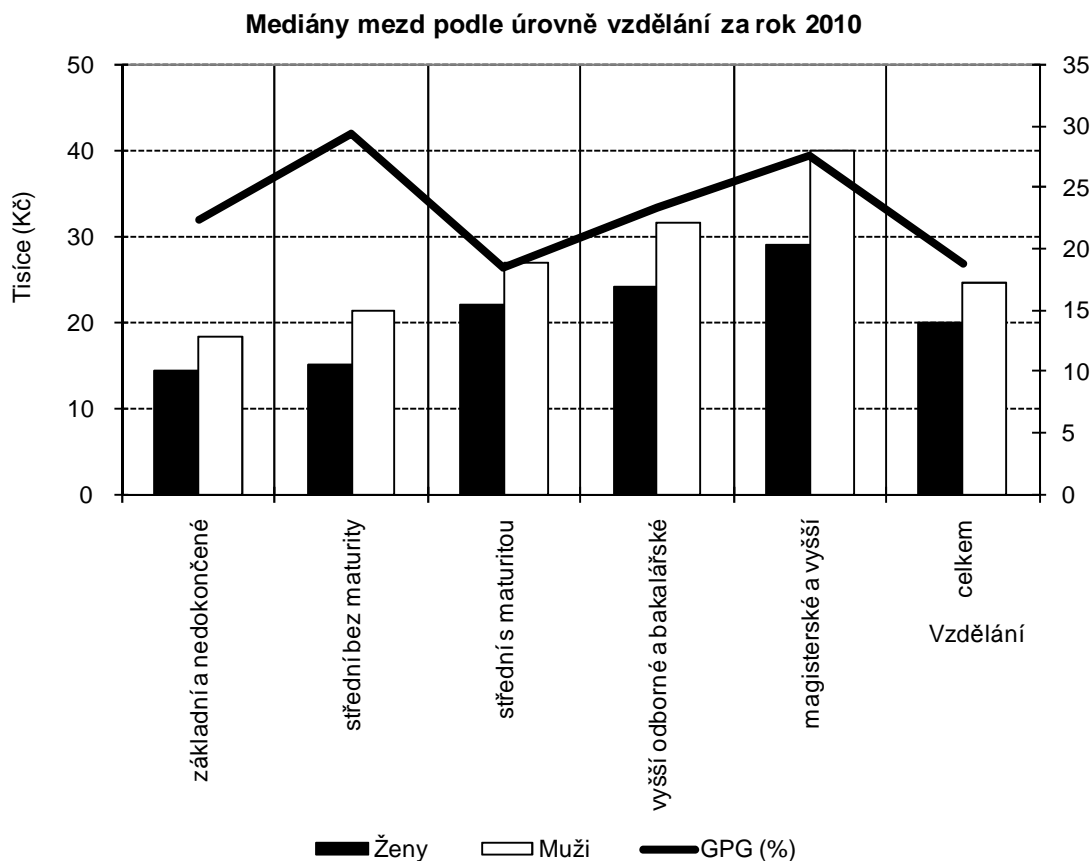
(ČSÚ 2011)⁸⁹

⁸⁹ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

X.b. Mzdy a platové ohodnocení

V dnešní době jsou ženy již na stejné úrovni jako muži, alespoň co se dosaženého vzdělání týče. Můžeme tedy logicky usoudit, že i jejich pracovní příležitosti by měly být vyrovnané. Bohužel tomu tak není, v případě volby zaměstnavatelů je dokázaná preference mužského zástupce. A to nejen z důvodů výkonu a odvodu práce, ale také z předpokladu, že žena např.: odejde na mateřskou dovolenou atd...

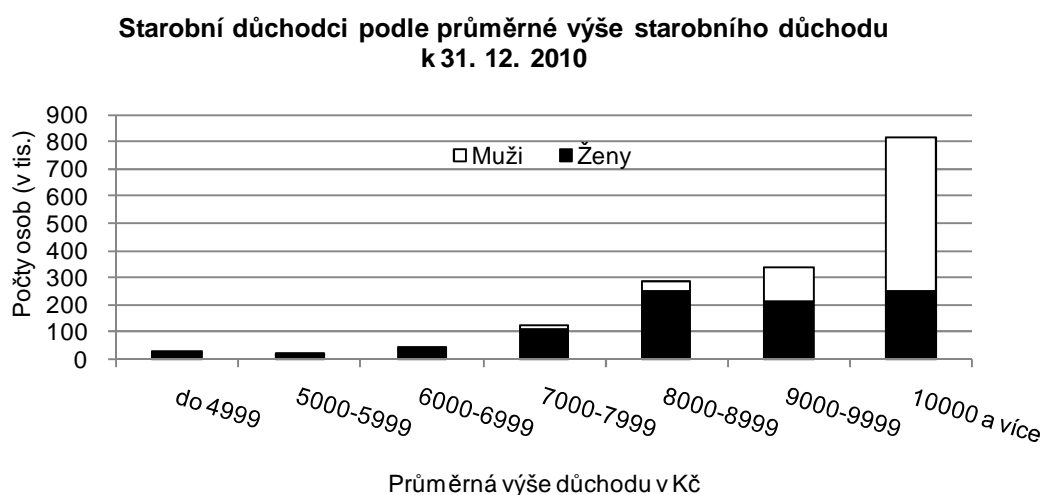
Pomineme-li tento fakt jisté „diskriminace“ při výběrových řízeních, dostáváme se k vyrovnaným pracovním postům. Ze statistik a různých výzkumů je zřejmé, že žena na stejné pracovní pozici je oceněna nižším platovým ohodnocením než muž. Toto hodnocení však není spojeno s výkonem, popřípadě s kvalitou odvedené práce, ale pouze s příslušností k danému pohlaví. Následující graf zobrazuje diferenciaci ve mzdách v návaznosti na dosažené vzdělání.

⁹⁰ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Rozdílnost v příjmu financí nenacházíme pouze v aktivním pracovním procesu. Do povědomí se již také dostává rozdíl v hodnotách pobíraného starobního důchodu. Jeho výše je přímo úměrná pobíranému platu v aktivním období, a proto jsou v tomto ohledu ženy opět znevýhodněny, alespoň podle Českého statistického úřadu a jeho výzkumu datovaného do roku 2010.

Nejvýraznější rozdíl pak nacházíme v nejvyšších hodnotách. Muži jsou v příjmu starobního důchodu nejvyšších hodnot v absolutní většině. Zatímco nejvyšší počet žen je soustředěn okolo průměrných hodnot.

(ČSÚ 2011)⁹¹

⁹¹ Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

X.c. Mezinárodní srovnání mezd

Posledním záznamem této kapitoly je srovnání průměrných ročních mezd, které nezahrnuje pouze finanční rozdílnost v rámci tuzemského genderu, ale také v rámci evropského genderu – konkrétně ve všech zemích Evropské unie. Zde bude pak jasně viditelná úroveň ČR v dané problematice, kterou můžeme na základě následujících hodnot a faktů zcela evidentně konfrontovat na širším poli Evropské unie.

PRÁCE A MZDY

Mezinárodní srovnání - průměrná roční mzda žen a mužů (EUR- 2012)

Země	Celkem <i>Total</i>	Ženy <i>Women</i>	Muži <i>Men</i>	GPG (v %)	Country
Evropská unie					European Union
Belgie	43 388	39 642	46 251	14,29	<i>Belgium</i>
Bulharsko					<i>Bulgaria</i>
Česká republika	12 183	10 364	13 655	24,10	<i>Czech Republic</i>
Dánsko	54 970	48 431	61 959	21,83	<i>Denmark</i>
Německo	38 735	32 870	43 377	24,22	<i>Germany</i>
Estonsko	10 395	8 787	12 534	29,89	<i>Estonia</i>
Irsko					<i>Ireland</i>
Řecko					<i>Greece</i>
Španělsko	27 057	23 801	29 799	20,13	<i>Spain</i>
Francie	33 897	30 045	37 181	19,19	<i>France</i>
Itálie					<i>Italy</i>
Kypr	26 926	23 654	29 821	20,68	<i>Cyprus</i>
Lotyšsko	8 344	7 480	9 552	21,69	<i>Latvia</i>
Litva	7 138	6 560	7 892	16,88	<i>Lithuania</i>
Lucembursko	51 663	47 851	53 678	10,86	<i>Luxembourg</i>
Maďarsko	10 139	9 109	11 120	18,08	<i>Hungary</i>
Malta					<i>Malta</i>
Nizozemsko	40 002	35 446	44 183	19,77	<i>Netherlands</i>
Rakousko	38 895	31 836	43 664	27,09	<i>Austria</i>
Polsko	10 233	9 287	11 089	16,25	<i>Poland</i>
Portugalsko	18 354	16 538	20 097	17,71	<i>Portugal</i>
Rumunsko	6 098	5 800	6 359	8,79	<i>Romania</i>
Slovinsko	21 135	20 457	21 715	5,79	<i>Slovenia</i>
Slovensko	10 232	8 849	11 536	23,29	<i>Slovakia</i>
Finsko	40 281	35 571	45 647	22,07	<i>Finland</i>
Švédsko	36 222	33 196	39 380	15,70	<i>Sweden</i>
Spojené království	34 817	28 386	41 119	30,97	<i>United Kingdom</i>

(Eurostat 2012)⁹²

⁹² Český statistický úřad. *Zaostřeno na ženy a muže 2012: Mezinárodní srovnání* [online]. 2012 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

XI. Praktická část diplomové práce

Celá tato diplomová práce bude závěrem postavena na praktické části, díky níž se pokusíme určitým způsobem získat poznatky široké veřejnosti. Jejich přínosem bude možnost alespoň rámcově pojmenovat faktory, které ovlivňují myšlení objektů (respondentů), v tomto případě se zaměřením na politiku ve spojení s genderem. Vzorek, který bude osloven ke spolupráci, je de facto průřezem celou společností, která by mohla v budoucnu sama ovlivnit situaci v politice České republiky. Ke zjišťování údajů potřebných k paušalizaci jednotlivých faktorů byl zvolen dotazník. Sestavili jsme dva dotazníky, které se náplní dotýkají již zmíněných témat a problémů. První dotazník bude poskytnut vybraným politickým stranám, jejichž odpovědi budou následně sumarizovány a některé výjimečně i doslovně citovány. Druhý dotazník byl připraven výhradně pro studenty a studentky Pedagogické fakulty JCU, kteří studují obor Občanská výchova. Respondenti budou za pomoci PhDr. Salima Murada, Ph.D. osloveni a požádáni o spolupráci. Cílený vzorek čítá 100 studentů (v zastoupení obou pohlaví).

XI.a. Dotazník pro politické strany

Cíle výzkumu

Tento druh výzkumu jsme vytvořili proto, abychom potvrdili, popřípadě vyvrátili naše hypotézy, týkající se přístupu politických stran k genderu.

Výzkumná otázka

I.

Díky zprávám, které jsou přenášeny všemi druhy médií, můžeme říct, že otázku nedostatečného počtu žen v politice se snaží řešit jak veřejnost, tak i státní orgány. Výzkumná otázka č. I. se proto zabývá předpokladem, že se všechny dotazované politické strany budou intenzivně podílet na hledání řešení tohoto problému. A na základě určitých výsledků budou usilovat o vylepšení stávající situace.

II.

Přesvědčení politických stran budou v otázce nápravy situace vyrovnaná. Vzhledem k tomu, že stát jedná jako celek, předpokládáme, že i řešení této „lukrativní“ problematiky bude společným jmenovatelem pro všechny politické strany.

III.

Politické strany budou spokojeny se zastoupením žen ve své vlastní organizované společnosti. Jejich kritika se bude spíše obracet k jiným uspořádáním s vysokými řídicími funkcemi, než do vlastních řad, které jsou jimi přímo ovlivnitelné.

V rámci diplomové práce zabývající se otázkou politickou jsme samozřejmě považovali za vhodné oslovit ty, kteří se na řízení této země konkrétně podílejí. Jejich počiny a názory jsou demonstrativní a ve své podstatě i závadné pro veřejnost samotnou. V otázce genderu v politice je přece nutné získávat informace u „přímého zdroje“, abychom získali celé povědomí o situaci, která vyvstává na pozadí naší problematiky. Pro oslovení politických stran jsme si připravili krátký dotazník, jehož možný obsah je velmi rozsáhlý. Volené otázky byly zkonstruovány tak, aby respondenti odpovídali vlastními ideami a fakty. Nebyly jim nabídnuty žádné volitelné možnosti. A to proto, abychom získali autentické odpovědi, které bychom při dotazníku testového charakteru museli postrádat. Myslíme si, že tento dotazník byl zvolen velmi vhodně, neboť některé odpovědi, kterých se nám dostalo a které vám nabídneme v následujících kapitolách, jsou vskutku zajímavé a rozhodně stojí za to, abychom je odcitovali doslovně!

Oslovenými politickými stranami jsme se pokoušeli obsáhnout široké spektrum české politické sféry. Volili jsme mezi stranami, jejichž vliv na řízení tohoto státu je přímý, dále pak mezi takovými, které svůj vliv již ztratily, ale stále stojí v povědomí naší voličské společnosti a poslední skupinou jsou politická shromáždění, která se zatím do popředí politického dění nedostala, ale jejich věhlas je vskutku zvučný. A to buď díky excentrickému přístupu k věci anebo například velmi strohými názory a stanovisky.

Celkový počet oslovených stran jsme volili tak, aby se následné procentuální vyjádření dalo považovat za informačně relevantní a hodnotově vypovídající. Tudíž jsme oslovili celkem 10 politických stran. V následujícím výčtu uvádíme všechny oslovené, a to i ty, jejichž vyjádření k otázkám jsme neobdrželi.

KDU-ČSL, ODS, TOP09, VV, Strana zelených, ČSSD, KSČM, Česká pirátská strana (Piráti), Suverenita (blok Jany Bobošíkové), **Koruna česká** (monarchistická strana Čech, Moravy a Slezska)

Výše uvedené strany byly kontaktovány pomocí elektronické pošty na počátku měsíce února roku 2013. Obeslány byly jejich kanceláře, popř. oddělení pro styk s veřejností. E-mail, který obsahoval i onen dotazník (viz Příloha 1), byl doprovázen průvodním slovem, v jehož závěru byl politickým stranám objasněn postup při nezískání odpovědi. Stanovisko jednotlivých správních subjektů (jakými jsou i např. politické strany) by mělo být vždy jasně sděleno resp. prezentováno. Politické strany byly obeslány s dostatečným předstihem na to, aby jejich orgány pro komentování veřejných dotazů byly schopny tyto otázky zodpovědět. Proto byl zkonstruován doprovodný e-mail, který přímo říká, že v případě nezískání odpovědi, považujeme vyjádření dané politické strany za negativně postavené k dané problematice.⁹³

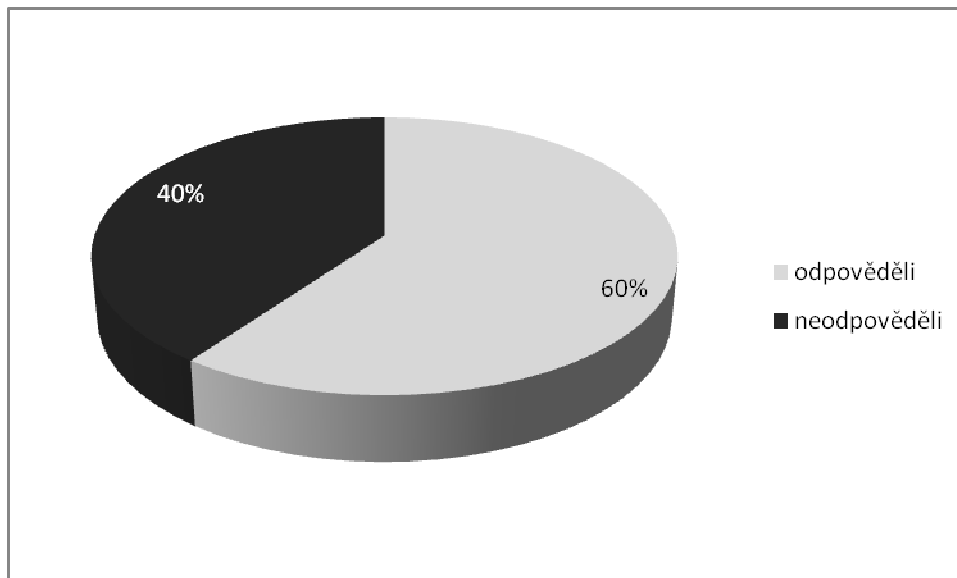
Dne 7. 4. byl sběr dat od jednotlivých politických stran ukončen, kvůli potřebnému času pro zpracování jednotlivých získaných údajů. K tomuto dni jsme zaznamenali 60% úspěšnost (resp. navrácení dotazníků s odpověďmi od respondentů). 6 politických stran nám odepsalo, 4 se reakce zdržely. Tyto politické strany byly opětovně obeslány urgujícím e-mailem, ale i přes naše snahy jsme nedosáhli kýženého výsledku.⁹⁴

6 politických stran nám svou odpověď odeslalo a to v různém časovém horizontu. Jejich reakce byly velmi zajímavé, u některých spíše až překvapivé a my vás s nimi v následujících několika poznámkách a grafech seznámíme.

⁹³ Informační centrum vlády. *Informační centrum vlády* [http://icv.vlada.cz/]. 2012-2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/>

⁹⁴ Informační centrum vlády. *Informační centrum vlády* [http://icv.vlada.cz/]. 2012-2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/>

Strany, které odeslaly své reakce: **KDU-ČSL, VV, TOP 09, KSČM, ODS, Piráti**

Otázky, které byly kladeny našim respondentům, byly pouze 3. Rozsah odpovědi byl ponechán zcela na politických stranách samotných. Mohly se vyjádřit jakkoliv.

V dotazníku jsme se orientovali na problematiku kvót, dále pak na samotný názor na ženy-političky a poslední otázkou bylo zjišťování, zda je obsazenost žen v české politice dostatečná. Politické strany byly u poslední otázky požádány i o návrh určitého řešení, jakým způsobem by bylo možné počet žen v politice zvýšit. Celý dotazník je přiložen v kapitole Přílohy. Jednotlivé odpovědi budou prezentovány jednak paušálně a v druhé řadě i přímo citované, aby byla uchována jejich autentičnost a zajímavost pro čtenáře.

1) Jaký je Váš postoj ke kvótám, které uplatňují zaměstnanost žen na vyšších postech?

KDU-ČSL: odpověď této politické strany byla ke kvótám skeptická. V úvodu strana uvádí, že tuto otázku zatím neprojednávála jakožto samostatné politické téma. Ovšem na druhou stranu mluví za „většinu ze svých členů“ následovně:

„Individuálně se ale většina představitelů strany kloní k názoru, že kvóty nejsou dobrým řešením a nepodporuje je.“

TOP 09: úvodním slovem této strany bylo sdělení, že jakožto konzervativní strana hájí a prosazuje universální přístup k lidským právům. Toto prohlášení bylo doplněno i o utvrzení, že každý člověk má mít stejná práva a to bez ohledu na barvu jeho kůže, vyznání atd....

Ovšem jejich postoj k zavedení kvót je více než pouze zajímavý. Je zcela striktní. Rovnost je zde chápána jako zajištění individuálních práv a svobod, což zavedení kvót podle strany TOP 09 porušuje.

„Zavedení kvót totiž bude znamenat jen diskriminaci „naruby“.

Nejen že tato skutečnost by byla diskriminací konkrétních žen, ale také by se mohla dostat do rozporu s Ústavou České republiky, jak uvádí respondent:

„...nařizovat politickým stranám, kolik procent žen musí mít na volebních kandidátkách, může být dokonce přímo v rozporu s Ústavou, konkrétně s článkem 5: „Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran...“

Zavedením kvót by tedy podle TOP 09 docházelo k přímému „ porušení tzv. volné soutěže, protože kvóta je zároveň omezením a omezení jsou se svobodným politickým zápolením v rozporu.“

ODS: názor tohoto respondenta byl vyjádřen zcela jasně, a sice negativně. Argumentem bylo navrnutí vytvoření kvót i pro další pracovní posty, nejen pro politické, ale také pro např. učitelské, úřednické atd.

„Co třeba povinné kvóty na podíl mužů jako učitelů? Propustíme kvůli tomu ženy-učitelky?“

Respondent neváhal užít i velmi přesvědčivých argumentů, které sahají i do tmavých okamžiků lidské historie:

„ Představa socialistického štěstí pro všechny za pomoci sociálního inženýrství vedla zatím jen k miliónům mrtvých. Žádná kvóta nenahradí selský rozum.“

VV: výjimkou ve svých názorech na zavedení kvót byly Věci veřejné. Jejich odpovědi byly sice stručné, ale zcela jasné. Kvóty vyloženě vítají jako pozitivum.

„...kvóty pro povinné zvýšení určitého procenta žen v převážně mužských oborech vítáme.“

Více se VV k této otázce nevyjadřovaly a myslím, že taková odpověď je pro představu o jejich stanovisku dostačující.

KSČM: opět se dostáváme do opozice- respektive ke skupině, která kvóty vidí jako negativní prostředek pro utváření jakéhokoliv funkčního celku.

„Dokonce i ženy samotné je často vehementně odmítají, protože jim to připadá ponižující.“

Odpovědi nám byly zaslány přímo od předsedkyně Komise žen ÚV KSČM Soni Markové. Jejím názor na kvóty byl vyjádřen v přímé souvislosti se stavem společnosti, který jediný zodpovídá za funkčnost, resp. nefunkčnost takovýchto opatření.

„...budeme bez komplexního systému opatření ve prospěch většího zastoupení žen na „přirozený“ vývoj k paritě čekat ještě dalších sto let. Společnost bohužel není na takové úrovni, aby vytvářela potřebné podmínky pro ženy, které do vysoké politiky nebo i do vysokého byznysu chtějí.“

Respondent dále připojuje i vysvětlení, proč k tomuto stavu vůbec došlo. Problém vidí v nedostatečné státní péči o rodinu. Ženám pak chybí dobrá péče o děti ve smyslu jeslí, školek atd... Stát i zaměstnavatelé by měli zkvalitnit stávající služby a potom dojde i k posunu společnosti.

Piráti: ani tato politická strana se nestaví příliš optimisticky k vidině zavedení kvót. Sice podporují zvýšení počtu žen na tak významných postech, ale ne za předpokladu využití kvótového systému.

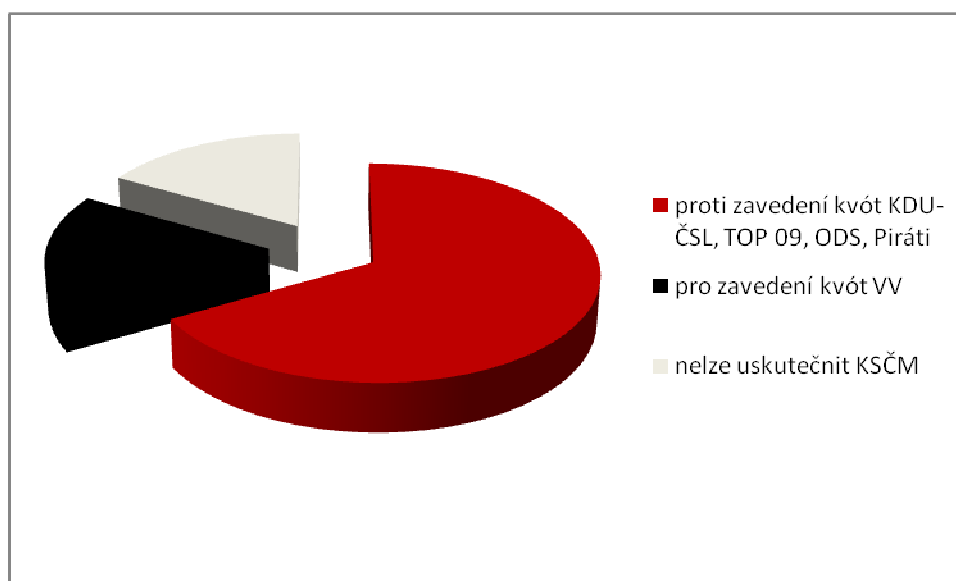
„Samotné kvóty jsou diskriminační a tudíž proti rovnoprávnosti.... Dále zavádění kvót vnímáme jako negativní způsob motivace pro zaměstnavatele.“

Hrozba případných sankcí za neuposlechnutí kvótových nařízení je pro respondenta velkým zásahem do ekonomiky zaměstnavatelů.

„Stát by neměl podnikům mluvit do toho, jak obsadí jakou pozici.“

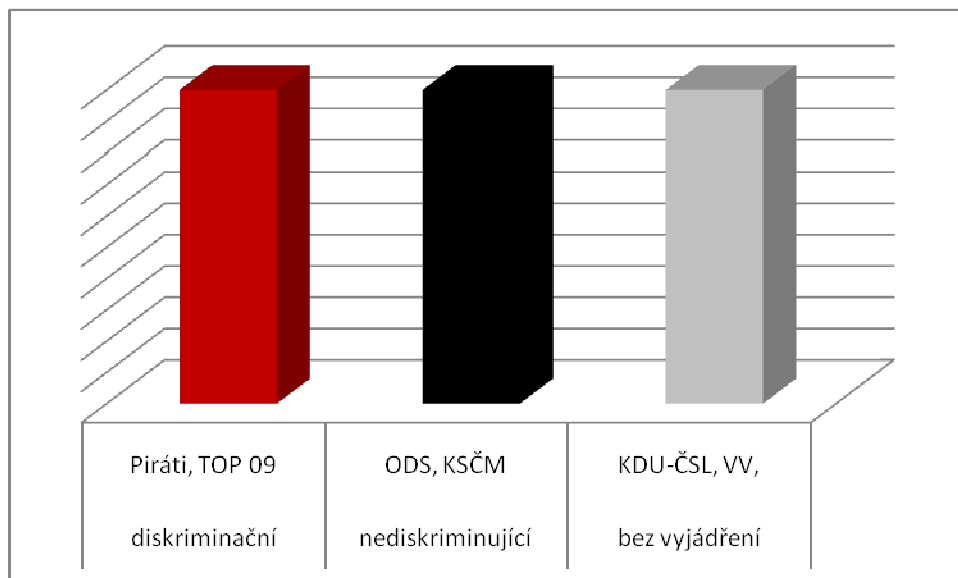
... *„Ženy by měly být motivovány k získání potřebné kvalifikace, k vykonávání svého povolání, a aby nemusely složité řešit, zda se budou věnovat kariéře nebo péči o rodinu.“*

Graf procentuálně zobrazující hodnocení a případné **zavedení/ nezavedení systému kvót** pro ošetření generového rozdělení vyšších funkcí:

(graf zpracován autorkou práce)

Graf zobrazující, které politické strany nahlíží na **tento systém** jako na **diskriminační**, popř. jinak omezující a proto nevhodný pro používání v praktickém životě:

2) *Jaký je Váš názor na ženy v politice?*

KDU-ČSL: respondent považoval za důležité upozornit, že „*Jsme jedna z mála politických stran, která stabilně kandiduje ženy do nejvyšších vládních i parlamentních funkcí. Jsme první parlamentní strana v ČR, která se odvážíla kandidovat ženu na post prezidenta republiky.*“

De facto byla tato odpověď výčtem jednotlivých ženských prvků, které byly postaveny do popředí oné strany. Počínaje Zuzanou Roithovou, před Miluší Horskou atd...

TOP 09: odpovědí respondenta bylo vyzdvižení jednotlivých přínosů, které ženy přinášejí do pracovních kolektivů. Ať už se jedná o kultivování politického prostředí nebo např. úplně jiný pohled na řešené problémy... Přínosem žen je zde faktické zázemí, na kterém se následně dá stavět a vyvíjet nová společnost, nová politika.

„ *Z takového podhoubí se podle nás bude čím dál tím více žen přirozenou cestou dostávat do čelních funkcí a vyšších postů.*“

ODS: zásada, která vyplynula z této odpovědi, byla formulována zcela jasně a stručně.

„...názor na ženy v politice je stejný jako na muže, nehodnotíme, zdali je někdo muž či žena.“

Potvrzením o zaujetí „pro-ženské“ politiky byl opět výčet jednotlivých političek vycházejících ze zázemí ODS: Miroslava Němcová, Lenka Kohoutová, Jana Černochová atd...

VV: Věci veřejné obsáhly celou odpověď do pouhé jedné věty. Její obsah již nijak rozvést nelze, proto uvádíme opět doslovnou citaci:

„ Máme kladný vztah a vítáme ženy v politice.“

KSČM: zajímavým příměrem je vyjádření vztah skladby světa podle Komunistické strany. Ta v dotazníku prohlásila, že svět se nedělí na muže a ženy, ale svět se z těchto elementů skládá. Dále pak uvádí plnou podporu pro nastolení rovných příležitostí a nutnosti spolupráce žen a mužů.

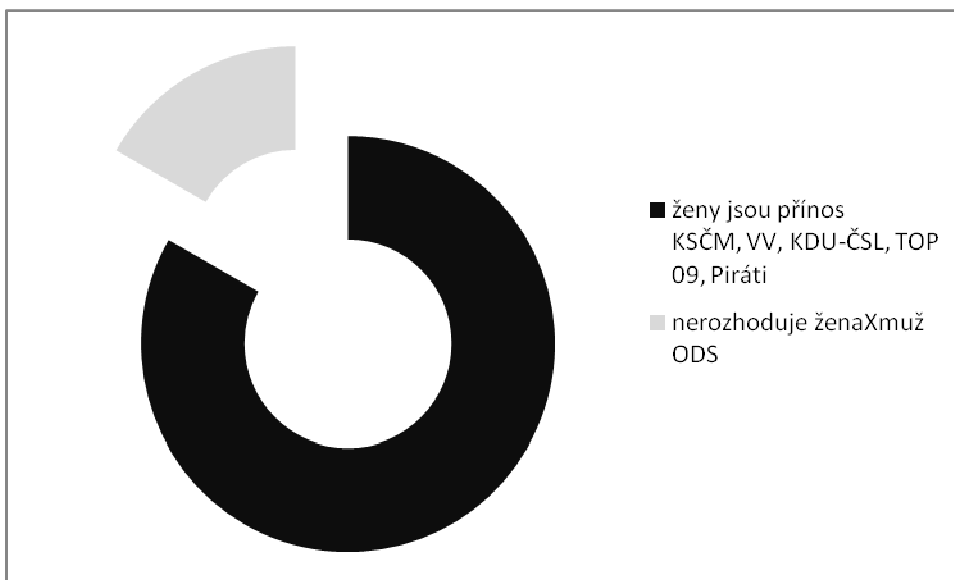
„Ženy se ale do vysoké politiky dostávají opravdu těžce.

... i když se o politice rovných příležitostí hodně mluví, ve skutečnosti se tím vláda a český parlament zabývají pouze okrajově, náš parlament se rovnými příležitostmi zabývá pouze formálně, ve skutečnosti ho to nezajímá.“

Piráti: i v tomto komentáři použijeme výhradně přímou citaci, neboť je zcela dostačující. Pirátská strana se k tomuto bodu vyjádřila sice stručně, za to ale velmi výstižně.

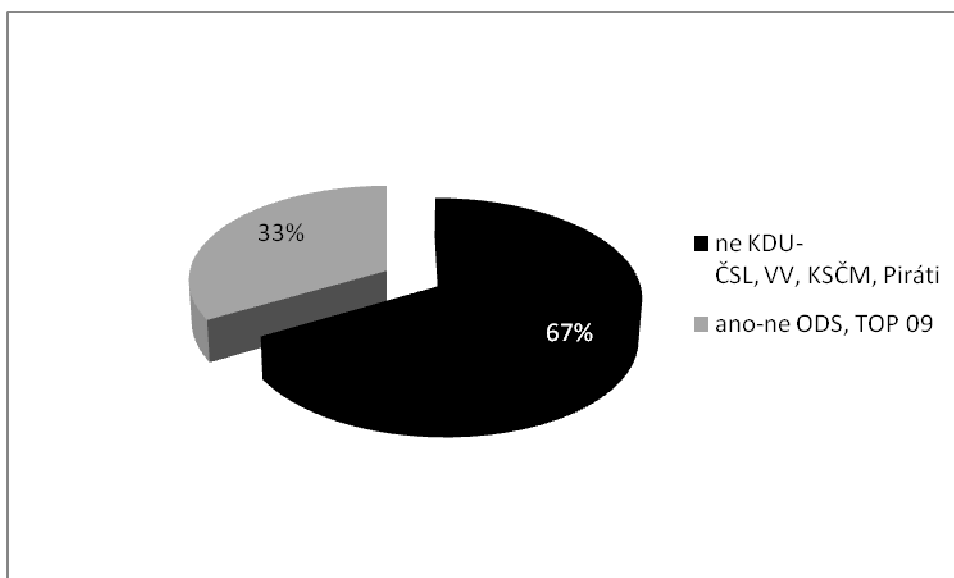
„Vzhledem k tomu, že politika rozhoduje o životě všech lidí v dané společnosti, je žádoucí, aby zastoupení žen v politice bylo adekvátní a aby se na rozhodování podílely stejně jako muži.“

Graf názorů politických stran na počet žen v politice. Vyjadřuje **spokojenost nebo nespokojenost s „vhodností“ angažovaných žen** na politické scéně. Některé polit. strany se vyjádřily pro mobilizaci více žen, jiné popsaly své maximální úsilí pro jejich zapojení do aktivní politiky a další pak nerozlišují pohlaví, ale schopnosti:

3) A: *Je počet žen v současné české politice podle Vás dostačující?*

Následující graf procentuálně vystihne mínění jednotlivých respondentů. Na výše uvedenou otázku jsme obdrželi 2 odpovědi. První z nich je rozhodné **NE**- žen v české politice je nedostatek. Druhá odpověď je sporná: **ANO- NE**. Odůvodnění byla různá a uvedeme je po grafickém vyčíslení:

Odpověď ANO-NE použily dvě politické strany (ODS, TOP 09) a jejich odůvodnění nyní uvedeme, abychom dostali správné vysvětlení tohoto nejednoznačného vyjádření.

ODS: počet žen v politice je podle mínění ODS takový, jaký si ho přejí mít voliči. Zásah do rozdělení by byl de facto proti demokratické volbě občanů.

„Je takový, jaký si ho přejí voliči a jak to zvolí.“

Ženy na takovéto funkce ani nechtějí- prohlášení ODS je v tomto ohledu jasné. Ženy, které by se chtěly angažovat, by tak i učinily.

„ODS se vždy snažila o dostatečný počet žen na kandidátkách, ale zájem žen o politiku je výrazně menší než u mužů.“

TOP 09: žen by v politice opravdu mohlo být více, avšak nemělo by se tohoto stavu dosáhnout pomocí umělých systémů, jakým by bylo například zavedení kvót.

„Žen by v politice mohlo být více, ale určitě by se toho nemělo dosáhnout kvótami.“

B: Pokud ne, jaký postup navrhuje pro zlepšení situace?

KDU-ČSL: tento respondent uvádí jako důvod, proč se ženy příliš nevyskytují na politické scéně, fakt, že česká společnost není příliš vstřícná k dětem. Stát nemá zájem na zřízení jistých opatření, aby tím umožnil ženám s malými dětmi zapojení do pracovního procesu.

„Problém tví v celkové nevěřivosti české společnosti k dětem- ženy si totiž v drtivé většině přejí mít rodinu a děti. A česká společnost, včetně politické reprezentace, ostentativně přehlíží nutnost vstřícnější politiky státu k těm, kdo si přejí mít děti.“

Řešením této situace by byla větší interesovanost ze strany státu v případě zřizování školek, jeslí a jiných organizací s podobným účelem. Dále pak by ke zlepšení tohoto stavu jistě přispělo (podle odpovědi respondenta) lepší financování dětské lékařské péče, sportovních aktivit atd...

„Mít dítě a dělat špičkově svou práci je u nás nonsens...“

„Ulehčit ženám skloubení mateřství a kariéry je základ.“

Pokud by stát změnil svůj postoj k mateřství, jistě by to znamenalo velký přínos. KDU-ČSL označuje dokonce mateřství jako něco, za co je občan státem v podstatě sankcionován.

„Dnes se vyplatí zůstat bezdětný po všech stránkách- a to je pro účast žen ve veřejném životě totéž jako dopravní značka STOP. Stát jakoby ženám říká: „Chceš mít dítě? Tak hajdy k plotně a opovaž se zkusit pracovat!“

„Změňme postoj k dětem a rodičovství a dočkáme se i více žen ve veřejném prostoru.“

TOP 09: návrh řešení jsme od tohoto respondenta neobdrželi. Jeho postoj nám tedy není znám. Jedinou poznámkou, která doprovázela tuto otázku, bylo přesvědčení, že kvótami bychom úspěchu rozhodně nedosáhli!

ODS: ani tato strana nám neposkytla žádný návrh či postup, kterým bychom dosáhli zvýšení počtu žen v politice. Odpovědi byly všechny stručné a poměrně nevyhraněné. Rovnost je podpořena dovednostmi. Ať žena či muž- na post, který chce zastupovat, se dostane pouze díky schopnostem a ne kvůli příslušnosti k jednotlivému pohlaví.

VV: Věci veřejné nepřipojily žádný komentář. V průvodním e-mailu, který doprovázel tento dotazník, VV uvedly, že se otázkou žen v politice de facto vůbec nezaobírají. Není to jejich politické téma. Avšak ti z nás, kteří si vzpomenou na kampaň zmíněné politické strany, musí konstatovat, že celá jejich propaganda stála na ženském prvku (na úkor mužského faktoru). Věci veřejné spoléhaly na přitažlivost jednotlivých osob z billboardů a nyní se dovídáme, že ženy nejsou vůbec hlavní náplní jejich politického boje!

V příloze uvádíme několik autentických plakátů, které vizuálně doprovázely jejich „genderové snahy“ v politickém klání roku 2010, kdy se VV pokoušely prosadit ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.⁹⁵

⁹⁵ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. *Volby 2010* [online]. 2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_Poslaneck%C3%A9_sn%C4%9Bmovny_Parlamentu_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky_2010

Pro zajímavost zde vkládáme schéma, které naznačuje úspěšnost nejsilnějších polit. stran toho roku. Kampaň VV byla tedy v celku úspěšná.

(Wikipedie 2013)⁹⁶

KSČM: ženský aspekt je touto politickou stranou hodnocen jako velmi přínosný. Sama uvádí, že žena je ve svých zaměstnáních vnímavější, citlivější a daleko častěji se dokáže obětovat pro věc. Jejich přínos je zde tedy kvitován velmi kladně.

Jejich jedním doporučením je užití tzv. zipování na kandidátky.⁹⁷Návrh není čistá 50% zipovaná kandidátka, ale jedná se alespoň o jednu ženu v každé trojici. Výjimkou je pak první pár kandidátů, kde by se vzájemný podíl měl zcela rovnat.

„...Komise žen jednomyslně doporučila, aby jedním z povinných kritérií pro sestavení kandidátních listin pro všechny typy voleb bylo: na prvních dvou místech padesátiprocentní zastoupení jednoho pohlaví (muž-žena či žena-muž) a na dalších místech pak v každé trojici alespoň jedna osoba opačného pohlaví.“

⁹⁶ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. *Volby 2010* [online]. 2013 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_Poslaneck%C3%A9_sn%C4%9Bmovny_Parlamentu_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky_2010

⁹⁷ jedná se o systém vytváření kandidátních listin, kdy se jednotlivá pohlaví střídají v po sobě jdoucím intervalu. Dosáhneme tak 50% žen-kandidátek a 50% mužů kandidátů.

Další opatření, které bylo vytvořeno respondentem pro zlepšení zastoupení žen v politických funkcích, je právě zřízená Komise žen ÚV KSČM⁹⁸

Náplní tohoto správního ustanovení je:

„ ...příprava návrhů na prosazování genderových zásad a opatření ve prospěch vyrovnaného zastoupení žen a mužů v politice a praktické činnosti KSČM, konzultace návrhů a iniciativ od subjektů mimo strukturu KSČM, vztahující se k otázkám vyrovnaného zastoupení žen a mužů, a pořádání vzdělávacích a osvětových seminářů i podobných akcí.“

Piráti: možnosti, které by pomohly ženám prosadit se, nejsou prý snadno popsitelné. Je to proto, že ženy samy nechtějí vstoupit do politiky, mají malou motivaci k tomu, aby se angažovaly. A přitom se Piráti domnívají, že žen je ve veřejné sféře velmi málo a chtěli by tuto skutečnost posunout k lepšímu.

„Počet žen v politice nebude dostatečný, dokud nebude odpovídat zastoupení žen v populaci.“

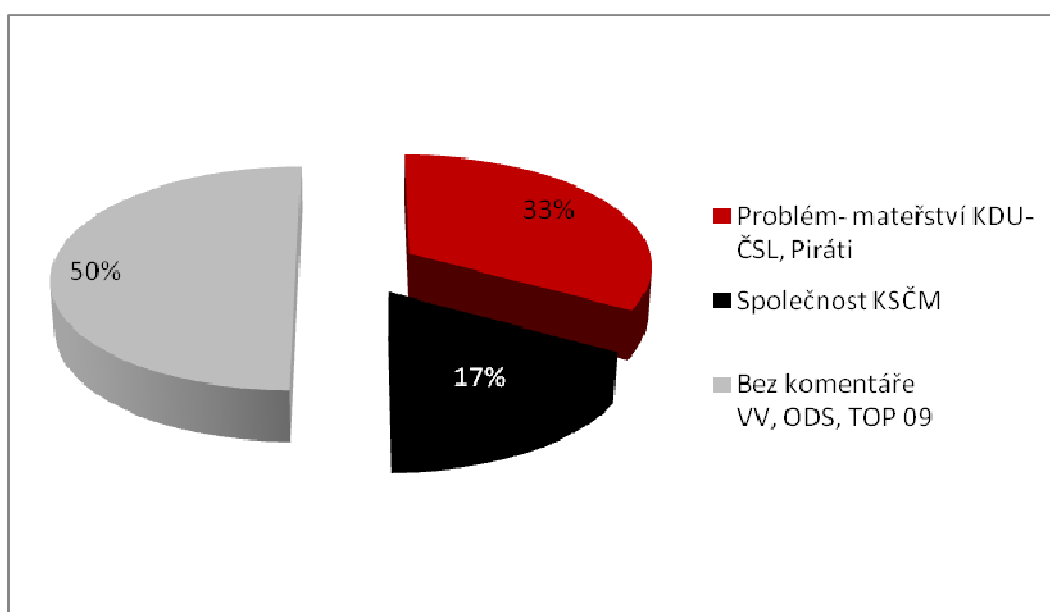
Pirátská strana přiznává, že ani v jejich obsazení není dostatek žen. Proto jejich řešení je vsutku praktické- oslovovat ženy!

„Řešením by mohlo být, oslovovat ženy, aby se podílely na politickém rozhodování, vypichovat témata, která se žen bezprostředně týkají, jako jsou témata týkající se rodiny, péče o děti, mateřství, porodů atd.

⁹⁸ Předsedkyní byla zvolena poslankyně Soňa Marková. Komise je poradním a iniciativním aktivem ústředního výboru pro prosazování rovného postavení žen a mužů v rozhodovacích procesech. Členkami jsou ženy, které zasedají za jednotlivé kraje. Za Jihočeský kraj: **Alena Nohavová.**

Z výše uvedených odpovědí je zřejmý předpoklad, kdy se velmi často objevuje přesvědčení, že žena nemůže být zároveň matkou a političkou (popř. v jiné vyšší funkci). Mateřství je velmi diskutované téma, které je slyšet v závislosti na „diskriminaci“ žen. Řešení nabízené jednotlivými stranami, pro zřízení lepší doprovodné péče o děti, je již také velmi známým tématem, které ovšem zatím není příliš plněné ze stran odpovědných orgánů.

Graficky znázornujeme počet stran, které se od **popsání nápravy** distancovaly, dále pak ty, které jsou příkloněny k tomu, že problém tkví v mateřství a pak ty, které navrhují jiná řešení.

K faktům, která jsme zde uvedli na základě vlastního malého průzkumu, pro zajímavost přikládáme údaje z Evropského parlamentu. Fórum 50% uvádí statistiky a analýzy, ze kterých je zřejmé rozdělení genderových rolí v celé Evropské unii. Následující tabulka nám dokládá, že Česká republika je jedna z nejhorších zemí, alespoň co se obsazenosti žen ve vysoké politice týká. Hovoříme o velké světové politické scéně, tedy o postech v **Evropském parlamentu**.

		Muži (%)	Ženy (%)				
				14	Kypr	67	33
1	Finsko	38	62	15	Velká Británie	67	33
2	Švédsko	44	56	16	Lucembursko	67	33
3	Estonsko	50	50	17	Belgie	67	33
4	Nizozemsko	52	48	18	Lotyšsko	67	33
5	Bulharsko	53	47	19	Řecko	68	32
6	Dánsko	54	46	20	Slovinsko	71	29
7	Francie	56	44	21	Litva	75	25
8	Slovensko	62	38	22	Irsko	75	25
9	Německo	63	37	23	Portugalsko	75	25
10	Rumunsko	64	36	24	Polsko	78	22
11	Maďarsko	64	36	25	Itálie	79	21
12	Španělsko	64	36	26	Česká republika.	82	18
13	Rakousko	65	35	27	Malta	100	0

(Fórum 50%, 2007)⁹⁹

⁹⁹ Ženy v Evropském parlamentu. *Fórum 50%* [online]. 2007 [cit. 2013-04-09]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/zeny-v-evropskem-parlamentu>

Závěr k výzkumu politických stran

V tomto momentě musíme konstatovat, že některé naše hypotézy se nepotvrdily a jiné se v podstatě silně vyvracejí ze základů.

Pokud zhodnotíme zjištěná fakta k jednotlivým hypotézám (viz výše), uvidíme následující výsledky:

Výzkumná otázka:

I.

Náš předpoklad 100% interesovanosti k tématu se bohužel nepotvrdil. A to předně velmi překvapivě u respondenta, který vystupoval ve své volební kampani jako silný zastánce žen. Naneštěstí musíme konstatovat, že právě tento přístup byl pouhým marketingovým tahem, který vedl k úspěšnosti strany VV ve volbách roku 2010. Nejen tato strana otevřeně prohlásila, že se tématem nedostatku žen v řídicích funkcích (v politice) de facto vůbec přímo nezaobírá.

II.

Bohužel ani tento předpoklad se nám nepodařilo prokázat. Jednotlivé politické strany naopak využívaly našeho zájmu o tak závažné téma k vlastní propagandě a zároveň k degradaci své „konkurence“. Některé narážky byly sdělovány skrytě, jiné pak naprosto otevřeně a jmenovitě. Doufat ve spolupráci v politické sféře bylo sice odvážné, avšak lehce pozitivní. Bohužel zjištěné skutečnosti napravují náš optimismus a navracejí nám realistický pohled.

III.

Pouze touto domněnkou si dnes může být jisti. Všechny politické strany, nezávisle na skutečném procentuálním poměru obsazenosti svých postů ženami, se velmi intenzivně prezentují coby strany s největším počtem žen v české politice. Jmenovitě vybírají „silné kusy“ pro agitační nátlak na veřejnou sféru. Tudíž k závěru je nutno dodat, že všechny politické strany jsou s počtem žen ve své společnosti spokojeni a doufají, že budou spokojeni i lidé z široké veřejnosti.

XI.b. Dotazník pro studenty JCU

Cíle výzkumu

Tento výzkum byl sestaven pro ověření hypotéz, které nám pomohou stanovit nebo alespoň upřesnit důvody, proč je situace v české genderové politice ve stávajícím stavu.

Výzkumná otázka:

I.

V první řadě se pokusíme zjistit a potvrdit, že česká společnost, i přes mladý věk, je neustále svázána předsudky vůči ženám. Názory na ženy jsou proto stále jasně dané a předpoklady moderní společnosti tím velmi trpí, protože její „nová pravidla“ jsou každým dnem porušována. A z tohoto důvodu je postavení českých žen velmi oslabeno.

II.

Naším dalším předpokladem je, že česká společnost není schopna, ba ani ochotna jakkoliv měnit obsazení jednotlivých pracovních postů. V našem výzkumu se proto budeme snažit dokázat, že muži daleko více předpokládají, že žena je nejužitečnější při pracích v domácnosti. Absolutní utopií potom pro ně bude představa, že i ženy dokážou být schopné političky, IT pracovnice...

III.

Rozdělení rolí v českých domácnostech je stále ovlivněno silným patriarchálním vzorem. Dělbá povinností a práv v rámci rodiny proto bude jasně genderově oddělena i v domácnostech moderní doby, jelikož se tyto vzory přenášejí z generace na generaci. Budeme se snažit dokázat následující vzorec: žena-matka; muž-vůdce rodiny.

IV.

Následující předpoklad se bude opět opírat o stereotypní chápání ženské osoby a jejích vloh. Tedy, v otázkách našeho dotazníku jsou i takové, které mapují nejen postavení v rámci rodiny, ale také postavení při pracovním procesu. Zda jsou ženy schopné pracovat ve vůdčích pozicích, k tomu se nám vyjádřila obě pohlaví a bude velmi zajímavé sledovat, k jakému vzoru se

jednotlivé strany přikloní. Předpokládáme, že více mužů se bude domnívat, že ženy pro svou emocionalitu nejsou schopny zastávat podstatné funkce.

Naproti tomu se domníváme, že ženy budou daleko více přístupné předpokladu, že i takové funkce budou schopny plnohodnotně zastávat.

V.

Otázky v závěru dotazníku se orientují vyloženě na politickou sféru. A tudíž bude podstatné, zda jí respondenti vůbec věnují pozornost, či je nezajímá a proto o ni nejeví větší zájem. Předpokládáme, že ženy i muži zájem o politiku projeví a to cca ve stejné míře. Pokud budeme porovnávat jednotlivé studijní obory, ke kterým jednotliví respondenti patří, domníváme se, že vyšší zájem nalezneme u studentů oboru Občanské výchovy, než u studentů oboru GEVES¹⁰⁰.

VI.

Jelikož je tato práce konstruována na zájmu o osobnosti v politice a to zejména ženského pohlaví, nemůže zde chybět předpoklad, že žen je v politice nedostatečné množství. Na to, zda s tím souhlasí i naši respondenti jsme se samozřejmě zaměřili i v našem výzkumu. Domníváme se tedy, že většina odpovědí, a to bez rozdílu pohlaví respondenta, se bude přiklánět i k naší hypotéze.

VII.

To, zda je žen v české politice málo se dá řešit mnohými způsoby. Jedním z nich, v dnešní době velmi diskutovaným, je i možnost zavedení kvót pro zvýšení obsazenosti žen v politických kruzích. Zda s tímto krokem souhlasí i veřejnost jsme se pokoušeli zjistit na našich respondentech. Osobně si myslíme, že k zavedení kvót se bude přiklánět více žen než mužů. Ačkoliv i mezi ženami vznikne spor o užitečnosti a praktičnosti takového zřízení.

VIII.

Naším posledním bodem, kterým se budeme zabývat v dotaznících, je samotná otázka na ochotu angažovat se v politickém dění. Obáváme se, že většina respondentů se nebude chtít zapojit. A to zejména v případě, kdy budou odpovídat ženy. V rámci průzkumu budeme hledat i důvod, proč se veřejnost nechce zapojit do politického života, nemá touhu se více angažovat.

¹⁰⁰ GEVES- studijní obor Pedagogické fakulty JCU: Geografie pro veřejnou správu.

Naším posledním předpokladem je, že jejich nechuť k takovému kroku vyplývá ze špatného stavu dnešní politiky (korupce, pomluvy...).

Naše dotazníky byly sestaveny výhradně pro studenty JCU a to pro ty, kteří se aktivně zapojují do výuky politologie, protože předpoklady těchto studentů pro vstup se do aktivního politického života, jsou vyšší než u jiných studentů, kteří se nemusí orientovat v některých politických pojmech. Průměrný věk našich respondentů se pohyboval cca okolo 23 let. Dle pohlaví můžeme rozlišit respondenty na 58 žen a 42 mužů.

Proto jsme navštívili několik seminářů výuky politologie a požádali jsme studenty o spolupráci. Odpovídali studenti oboru Občanské výchovy a GEVES. Celkový počet respondentů je rovných 100. Třídění odpovědí je sestaveno na několika faktorech. Jednak se orientujeme na studijní obory a hledáme zde diferenciaci a dále pak se respondenti dělí podle pohlaví. V následující části této práce se budeme snažit vytvořit jakousi paušalizaci pro námi zjištěné informace a pokusíme se podat přesné výsledky našich hypotéz za pomoci grafů k jednotlivým odvětvím otázek našeho dotazníku (viz Příloha 3).

Výsledky výzkumu v grafech

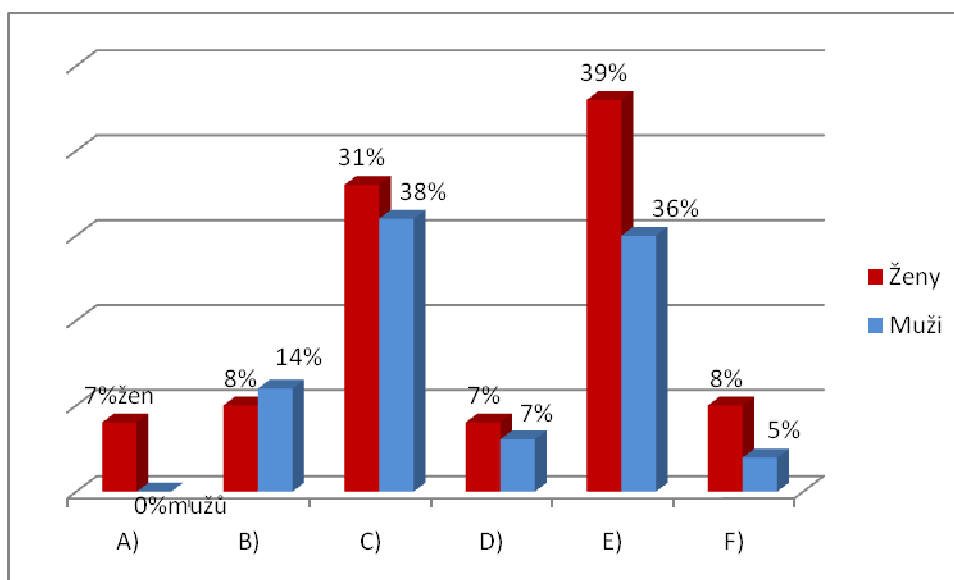
V našem dotazníku najdeme několik druhů otázek, z nichž se pokusíme vygenerovat následující odpovědi na naše hypotézy.

I. Otázky týkající se příklonu společnosti ke stereotypnímu chápání žen

V případě tohoto okruhu otázek nepředpokládáme diferenciaci díky jednotlivým studijním oborům, proto budou zvýrazněny rozdíly pouze u pohlaví respondentů.

Abychom obsáhli veškeré odpovědi, představíme si jednotlivé otázky a k nim vytvoříme procentuální závěr.

1. Co je předpokladem úspěchu žen (např. v politice)?

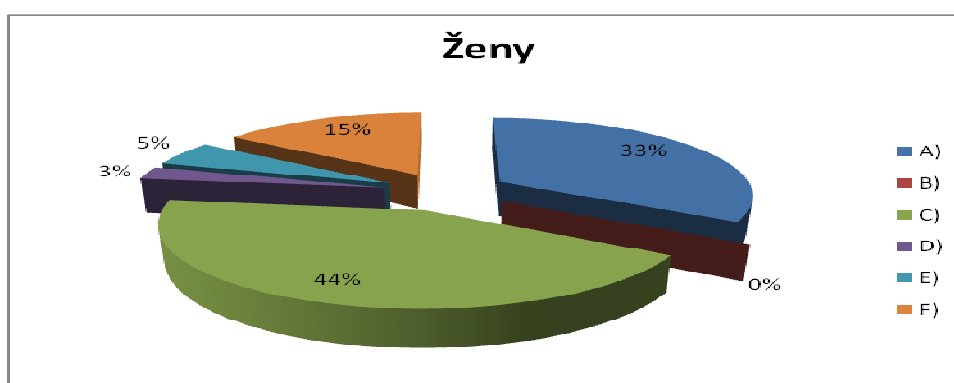

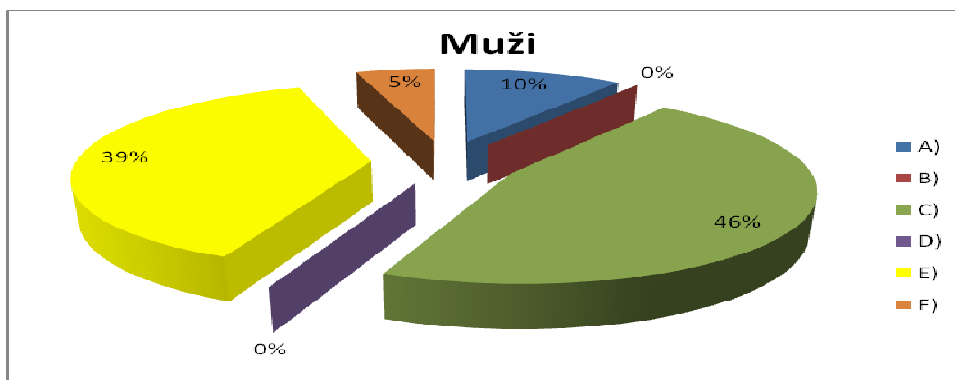
(volby odpovědí- viz příloha 3)

U první otázky je zřejmé, že odpovědi jsou procentuálně téměř vyrovnané. Obě skupiny respondentů předpokládají, že ženy úspěchu dosáhnou především díky vzdělání- resp. vysokoškolskému titulu a dále pak díky rétorickým schopnostem.

Nyní vytvoříme graf na stejnou otázku, avšak orientovanou na muže.

2. Co je předpokladem úspěchu mužů (např. v politice)?

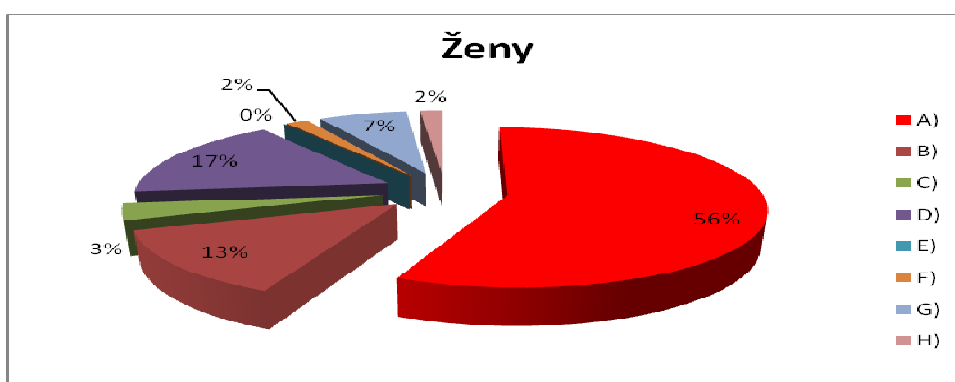

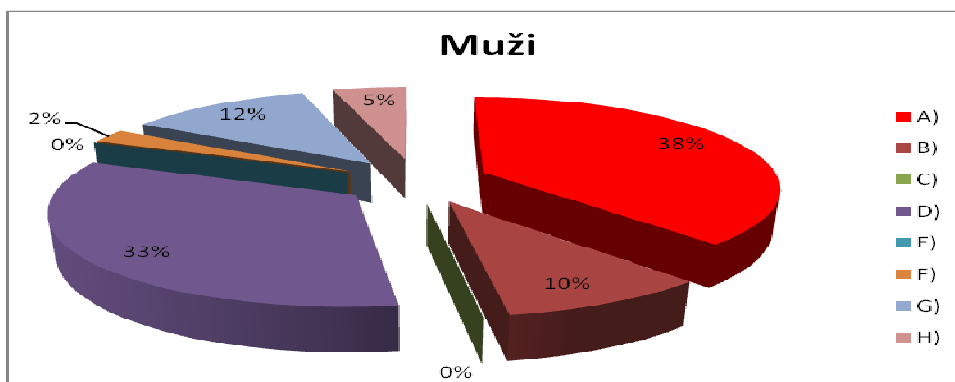

I v tomto případě můžeme konstatovat, že názory obou pohlaví jsou relativně vyrovnány. Obě skupiny se přiklání k faktoru úspěšnosti získaného pomocí vzdělání- resp. vysokoškolského titulu, rétorických schopností a také pomocí majetku, i když v tomto okamžiku názory respondentek jsou procentuálně obsáhlejší. Rozdílnost vidíme v bodě f), kam respondenti mohli napsat jinou možnost, než která jim byla ve výběru nabídnuta. 15% žen (resp. získaných odpovědí) tuto nabídku využila a jejich odpovědi se scházely především na možnosti, že muži využívají pro dosažení úspěchu významných známých. Objevila se také přesvědčení, kdy muži mají zkrátka schopnosti pro danou pozici a ty jim zajišťují úspěch.

3. Jaké překážky brání ženám prosadit se v politice?

U této otázky předpokládáme vyšší výskyt odpovědí a to zejména u respondentů-žen, kdy za „neúspěch“ žen mohou muži, popř. stávající názory na ženy, které dokládají ženské nižší schopnosti pro zastání takových funkcí.

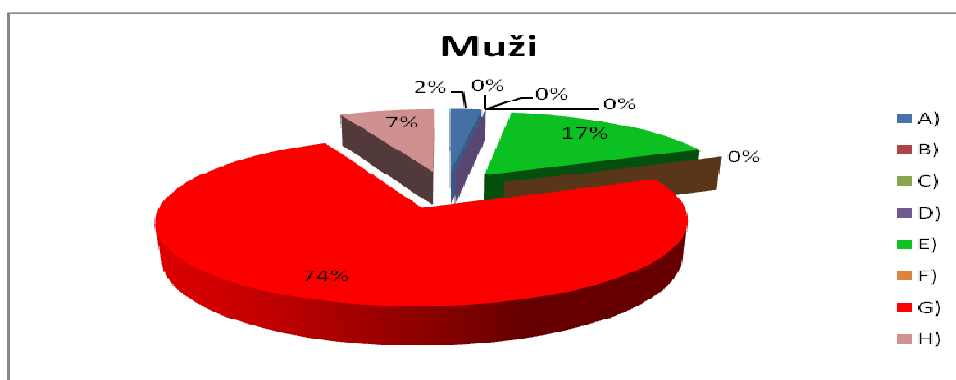
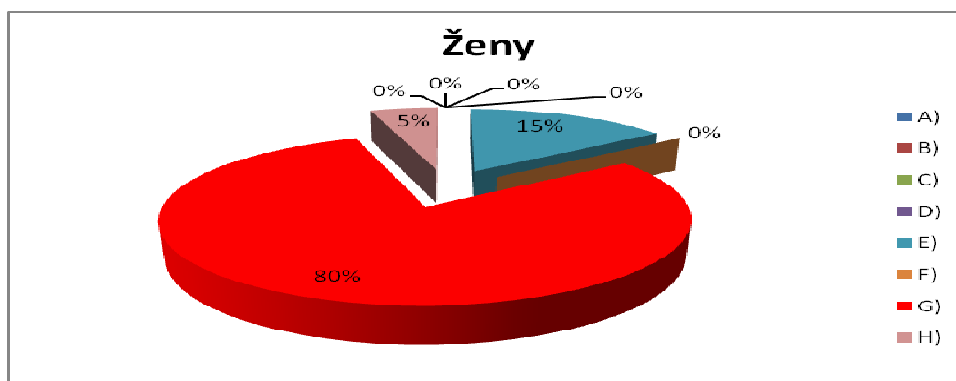

Názorně zde můžeme vidět potvrzenou hypotézu, že ženy se v téměř 60% domnívají, že za jejich neúspěch mohou stávající postoje vůči ženám- tedy stereotypy, popř. odpověď D) tradice- opět můžeme hodnotit slovem stereotypy. A velmi zajímavé je současné zjištění, že tato odpověď byla nejvíce volenou odpovědí i v řadách respondentů-mužů.

4. Jaké překážky brání mužům prosadit se v politice?

V tomto případě očekáváme následující zjištění, tedy že ženy budou skeptičtější a jejich odpověď bude převážně G), tedy že mužům v prosazení sebe sama nebrání nic. Domníváme se, že i muži budou této odpovědi ve většině nakloněni.

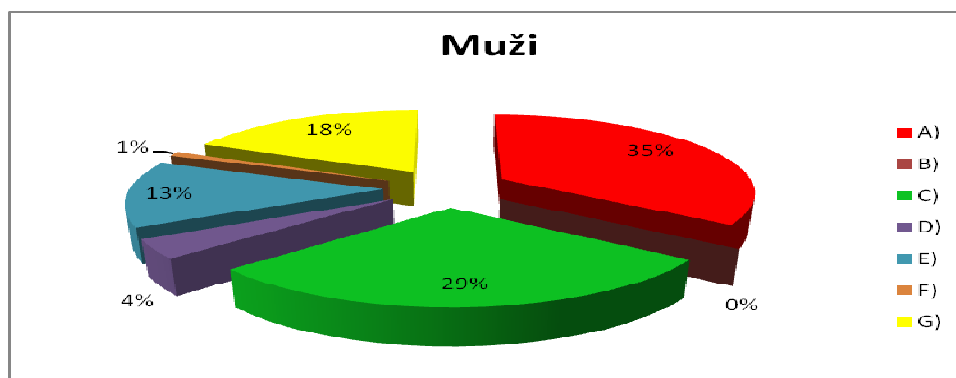
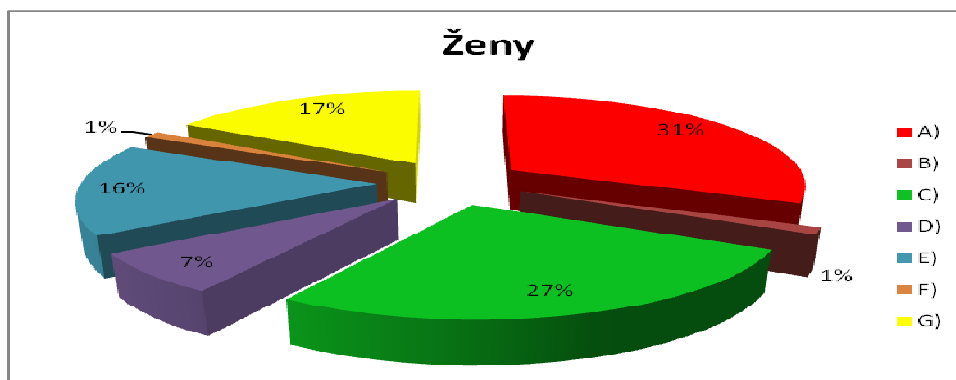
Grafem zde vytvořeným fakticky demonstrujeme potvrzení hypotézy (viz. výše). Nejčastější odpovědí byla možnost G), druhou nejčastější pak bylo E) nižší vzdělání. Velmi překvapivá odpověď se nám zdála ta, kterou uvedl 1 respondent, a sice odpověď A), kdy souhlasí s tím, že mužům brání v prosazení se „stávající postoje vůči mužům“.

II. Zjištění správnosti Hypotézy č. 2 ohledně selekce ženských a mužských pracovních postů

Fakta, potřebná pro ověření této domněnky, budou získávána pomocí navržených možností jednotlivých zaměstnání, resp. okruhů pro uplatnění obou pohlaví. Možnosti jsou konstruovány striktně podle stereotypních předpokladů a to nám dává možnost, dle vybraných odpovědí paušalizovat dělbu práce mezi muže a ženy.

5. Ve kterém pracovním odvětví je žena nejužitečnější pracovník?

Náš odhad pro tuto otázku je, že muži budou ve většině případů volit odpověď C) v domácnosti a další velmi častými by mohly být odpovědi A) zdravotnictví a G) potravinářství. Tím by se potvrdil předpoklad, že žena je stále viděna jako matka, která se výhradně stará o rodinu (vaření, péče o děti...). Vedoucí funkce si patrně budou volit ženy samy.

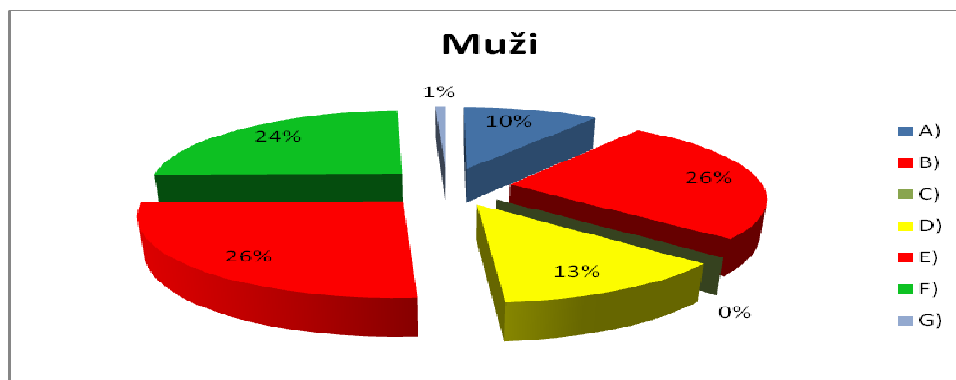
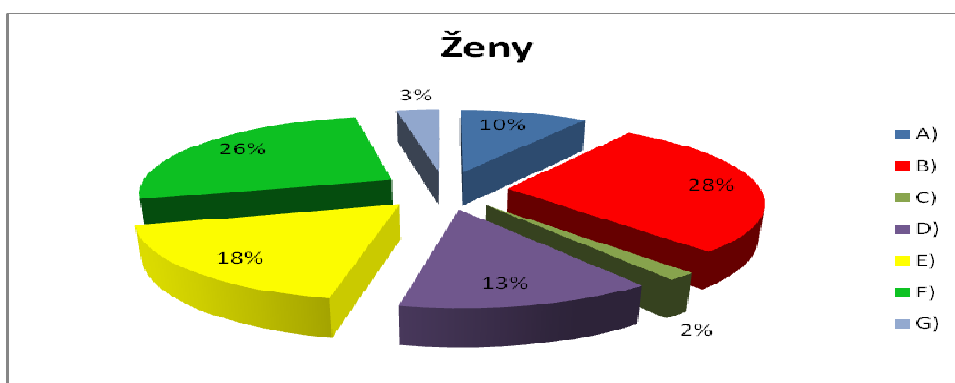

Částečně potvrzujeme naši hypotézu, kdy jsme předpokládali, že výhradně muži se budou domnívat, že ženy jsou nejužitečnější při práci v domácnosti. Je sice pravda, že tuto odpověď volilo nejvíce mužů, ale dále musíme konstatovat, že respondentky-ženy se k této variantě přikláněly jako ke druhé nejčastější volbě.

Odpověď A) byla tou úplně nejčastější pro obě pohlaví a třetí nejzastoupenější volbou bylo G) potravinářství. Ženy tedy skutečně jsou stále vnímány „pouze“ jako starající se matky a to nejen v očích mužů, ale také ve svých samotných předpokladech. Volba, že ženy jsou i schopné političky, je v naprosté menšině- získala 4% mužských a 7% ženských hlasů.

6) Ve kterém pracovním odvětví je muž nejužitečnější pracovník?

Právě u této otázky předpokládáme vysoká čísla zejména u vedoucích pozic, tedy odpovědi D) politika, E) management, F) IT technologie a také genderově vymezenou možnost B) průmysl. Zajímavé také bude sledovat rozdílnost u odpovědi G) potravinářství. Velká část populace tvrdí, že muži jsou výjimeční kulinářští specialisté, po vytvoření grafů bude názorné, jak moc si to myslí naši respondenti.

I v této otázce nacházíme generovou rozdílnost v předpokladech o mužských pracovních schopnostech. Záběr pracovních pozic je daleko vyšší než u předchozí otázky týkající se žen. Těm byly přiřazeny de facto 3 posty, mužům pak ve vysokých procentech všechny posty technické, vůdčí i zdravotnické.

Ženy se ve vyšší míře přiklánějí k volbám technických zaměstnání, mužské odpovědi jsou zcela procentuálně vyrovnány mezi technickou a vedoucí volbou. Teorie o kulinářských specialistech se absolutně nepotvrdila. Volbu, že muži jsou dobrými kuchaři, vybraly pouze 2% žen, muži takto neodpověděli ani jedním hlasem.

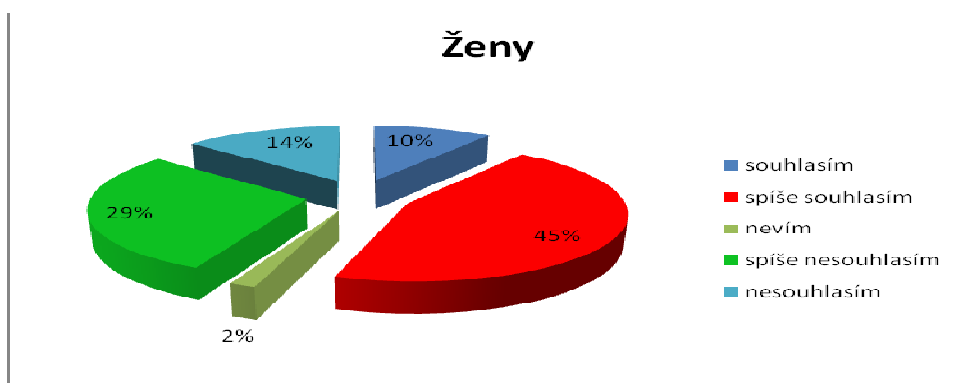
III. Rodina a její uspořádání

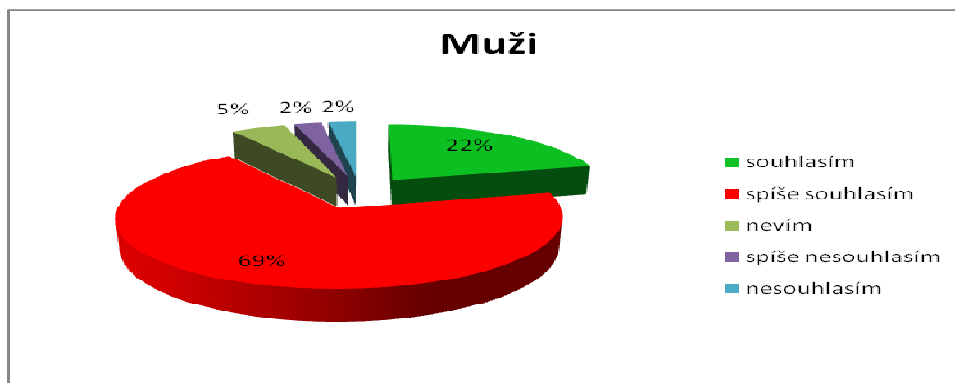
Následující otázky poslouží k tomu, abychom zmapovali faktické chápání dělení rolí v rodině. Dělbá může probíhat buď podle tradičních hodnot, kde vládne patriarchát, či může docházet k jistým odlišnostem, jako je např. rodičovská dovolená pro otce atd. Jak rodinné role chápou naši respondenti, se nyní pokusíme představit.

Respondenti na následující otázky volili z 5ti stupňové škály, kde vyjadřovali míru souhlasu s následujícími výroky.

1) Muž je hlava rodiny

Zde předpokládáme výsledek převážně souhlasný a to zejména u mužů-respondentů. Ale také se domníváme, že i ženám je zavedený model otce-hlavy rodiny bližší, než kdyby tomu bylo naopak.

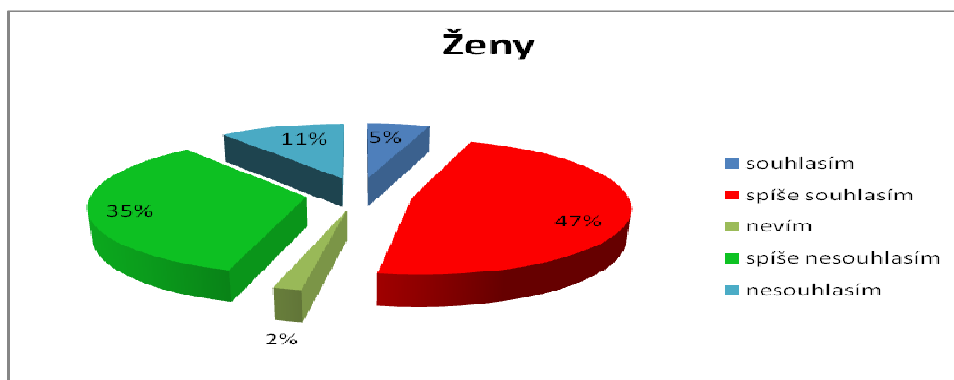

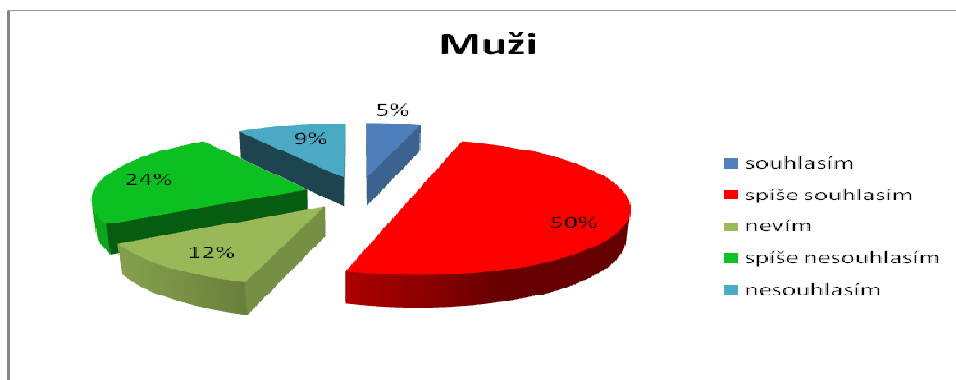

Předpoklad, že muži se stále orientují do role „vůdce“ rodiny, byl jednohlasně potvrzen. Pouhá 4% odpovědí s tímto názorem nesouhlasila, naproti tomu celých 91 % respondentů se s touto myšlenkou ztotožňuje. Názory žen se zajímavě odlišují, zatímco mužské odpovědi byly velmi vyrovnané, ženské odpovědi jsou v podstatě děleny na 2 skupiny. 55 % žen odpovědělo dle tradičního vzorce, že muž je pro ně stále hlavou rodiny, kdežto 43% žen tento model zavrhuje.

2) Péče o rodinu je záležitostí ženy

I v případě této otázky očekáváme jednoznačné rozdělení rolí. Muži, alespoň dle našich předpokladů, budou většinou souhlasit s uvedeným výrokem. A dle našich domněnek se tato role ženám nebude chtít opustit, a proto ji budou i nadále vyhledávat.

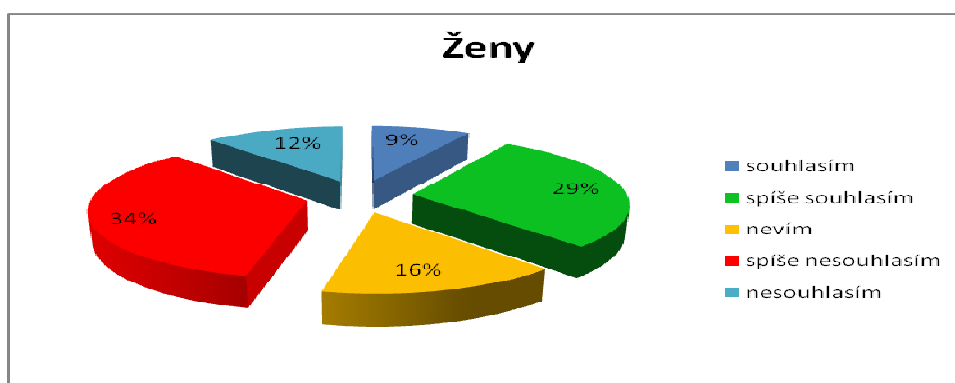
Náš předpoklad se potvrdil, i když přiznáváme, že postoje nejsou až tak vyhraněné, jak jsme si mysleli. To, že muži skutečně v nadpoloviční většině vidí ženu, coby pečovatelku o rodinu, je více než jisté. Ovšem přístup žen nás velmi překvapil. Opět se zde objevuje lehce feministické chápání světa, když téměř polovina respondentek se s péčí o rodinu neztotožňuje.

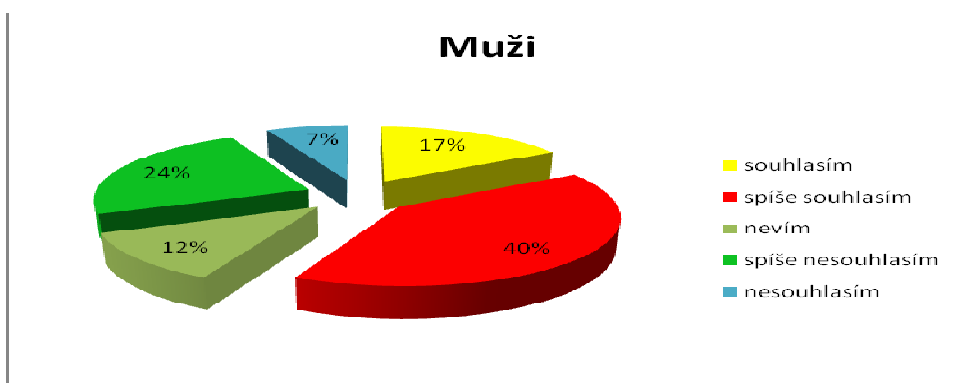
Tato otázka měla ukázat na ženské cítění pro rodinu, jak je patrné ze získaných odpovědí, naše společnost se i v tomto bodě dělí na dvě různé skupiny- jednu s tradičním a druhou s „moderním“ pojetím rodiny.

K této poznámce připojujeme i otázku č. 6

6) Žena je nejužitečnější pro péči o děti a rodinu

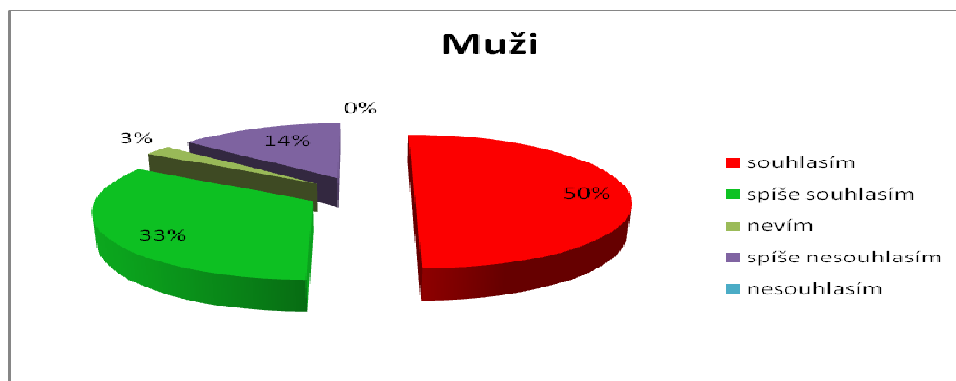
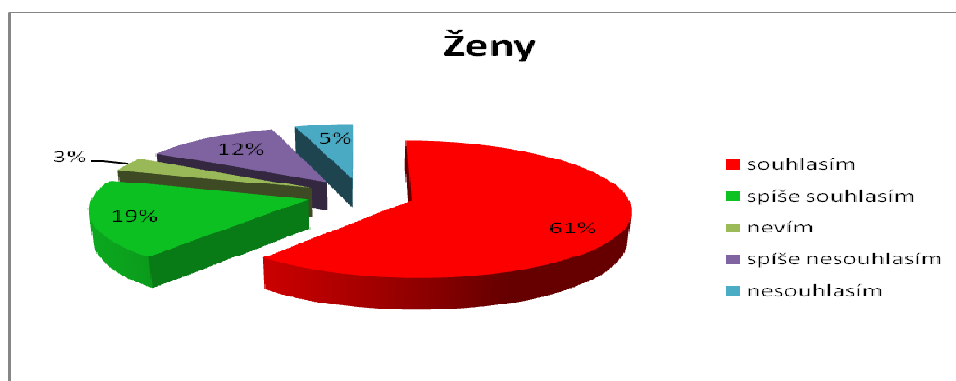
Zde se jistě vytříbí feministické postoje a budou daleko silnější než u předchozího tvrzení.

3) Zaměstnání má stejný význam pro ženy i muže

Náhled na potřebu a vůbec význam toho, když je člověk zaměstnán, je různý. Rozličná je tato skutečnost nejen pro různé věkové kategorie, lidské povahy, ale samozřejmě také pro různá pohlaví. Předpokládáme, že ženy již nevidí dřívější model, kdy měly zůstat v domácnosti. A v tomto případě budou jistě ve vysoké míře souhlasit s důležitostí zaměstnání pro vlastní realizaci.

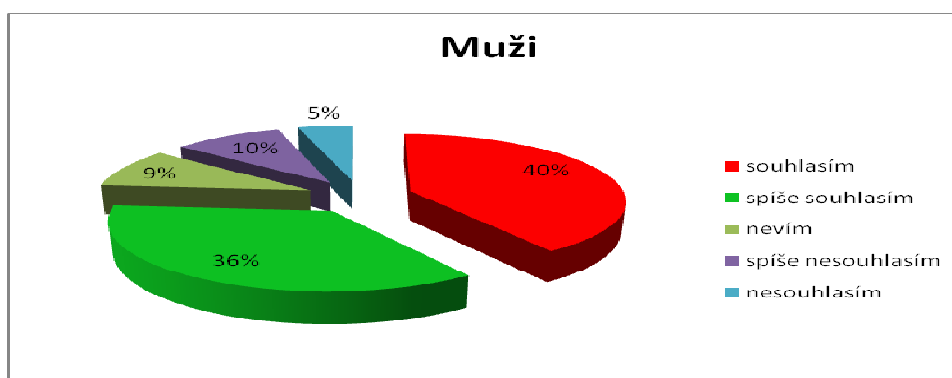
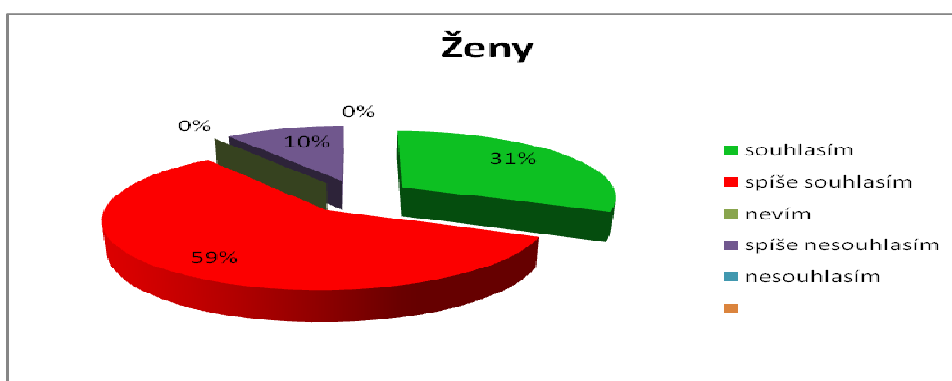
Valná většina respondentů skutečně odpověděla podle našich předpokladů. Do potřeby seberealizace se nám již dostal nový náhled a tradiční model ženy v domácnosti bez zaměstnání je již minulostí.

IV. Na ženy je nahlíženo jako na méně schopné při vykonávání podstatné funkce pro společnost.

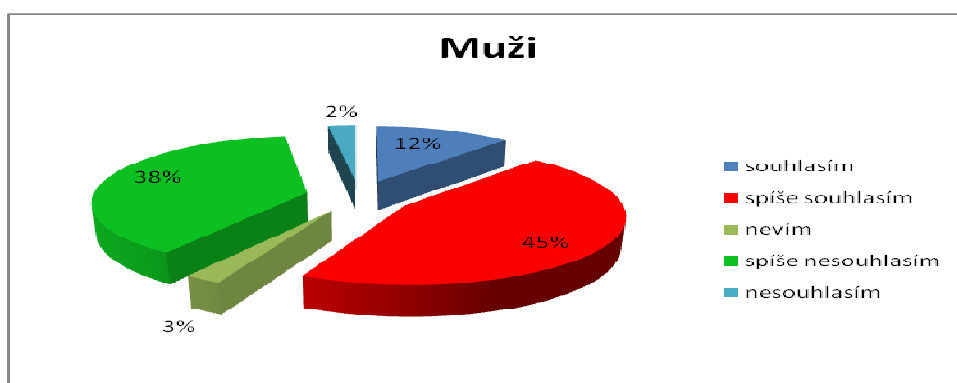
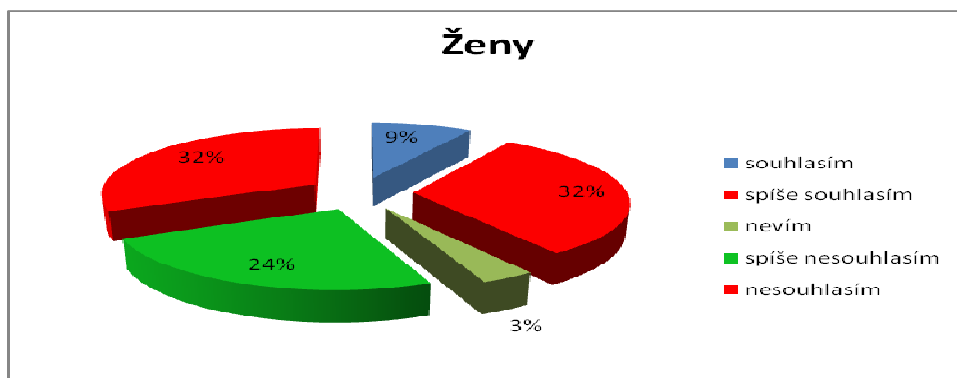
Otázky, které se dotazovaly respondentů na ženské vlastnosti, které by mohly být chápány i jako nevýhoda při práci v politice (důležitých funkcích), byly prezentovány zcela otevřeně a očekáváme vyšší rozdíl mezi ženskými a mužskými odpověďmi.

Nyní bude následovat pouze datová prezentace a shrnutí provedeme na základě několika zjištěných okolností.

4) Žena je více emocionální než muž

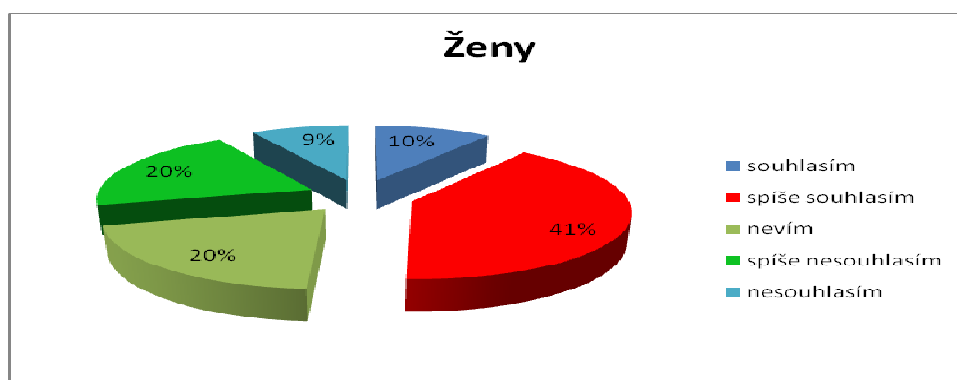

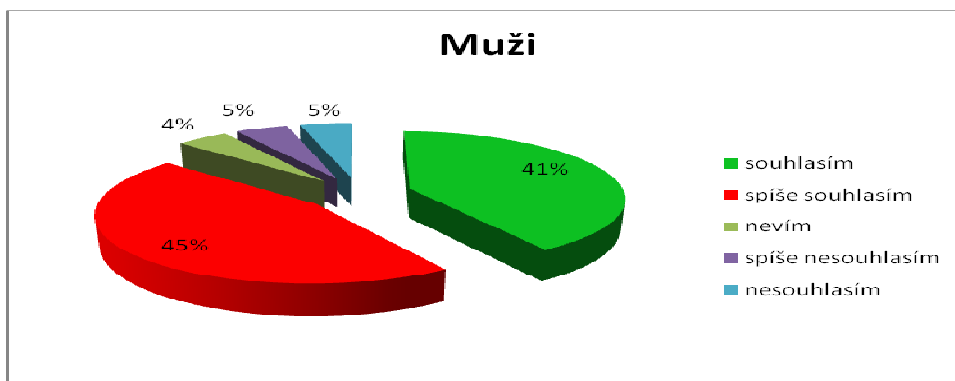
5) Muž má vyšší předpoklady (než žena) pro úspěšné zvládnutí vedoucích pozic v zaměstnání

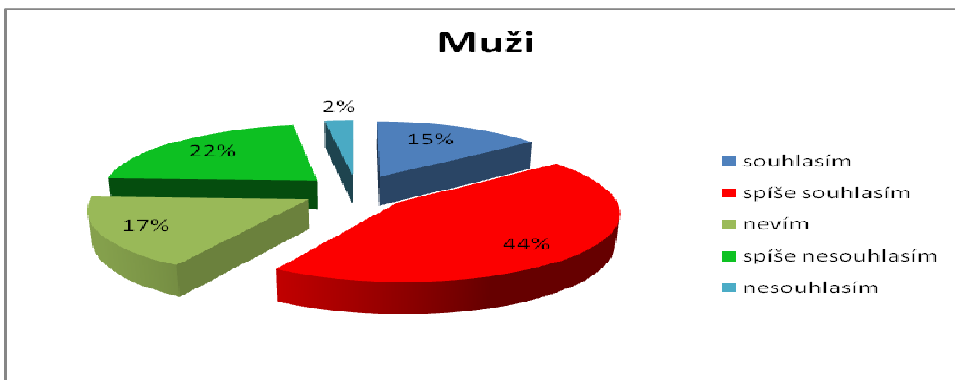
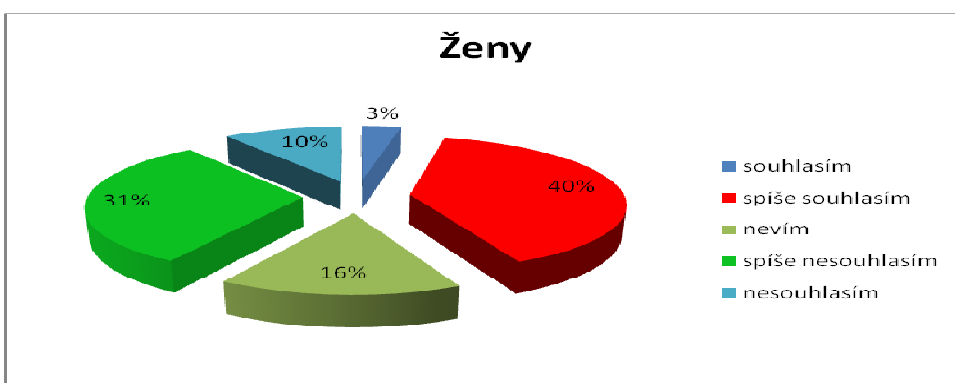
Komentář si jistě zaslouží graf Ženy. Zde vidíme, že se nám opět ženská populace dělí na dvě poměrně vyrovnané skupiny. 55% žen nesouhlasí s výrokem, ale dalších 41% s ním souhlasí. Odpovědi mužů jsou zrovna tak překvapivé. Poměrně vysoké procento respondentů (40%) s tvrzením nesouhlasí.

6) Muž vzbuzuje větší respekt než žena

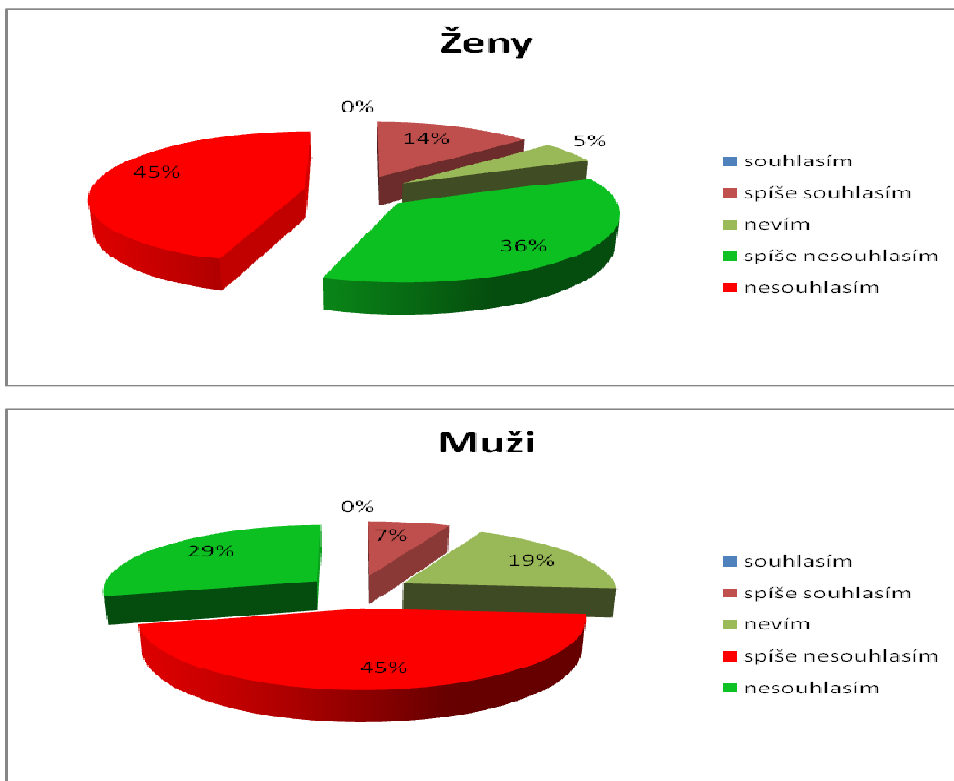

7) Žena je více psychicky i emociálně labilní než muž

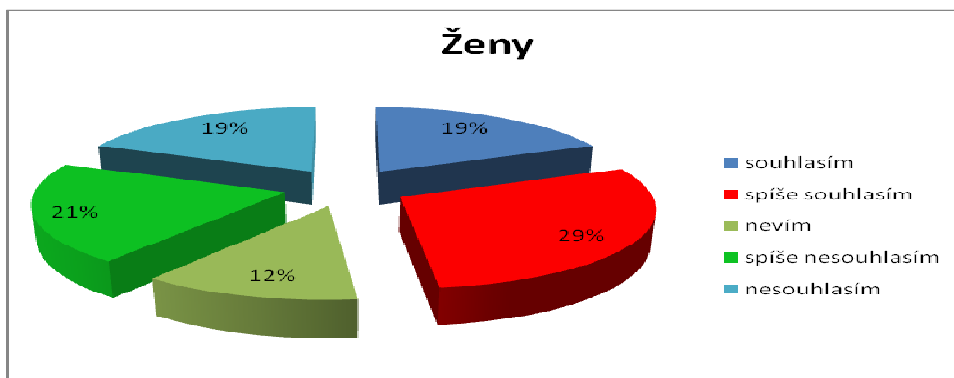

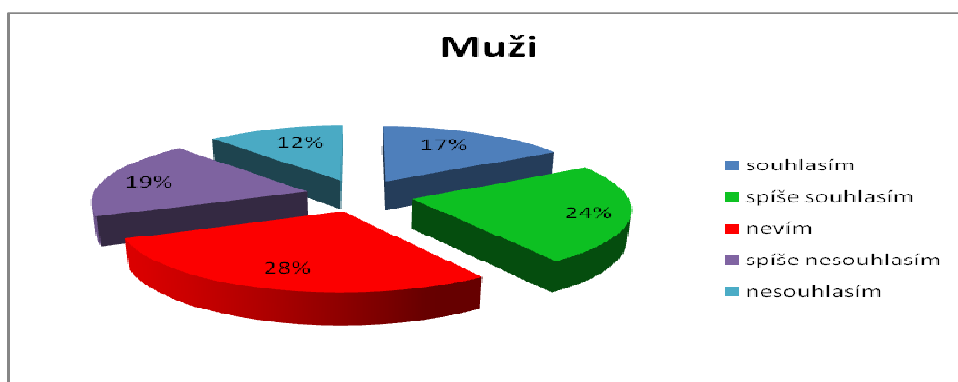
8) Muž je vždy více aktivní, žena více pasivní

Ženy se velmi intenzivně a s převahou projeví jako odpůrkyně tohoto tvrzení. A to překvapivě za podpory mužských odpovědí. Mužská aktivita byla oslabena a ženská činnost, aktivnost, naopak získala mnoho zastánců. U obou pohlaví více než polovinu hlasů.

9) Muž v politice je úspěšnější než žena na stejném postu

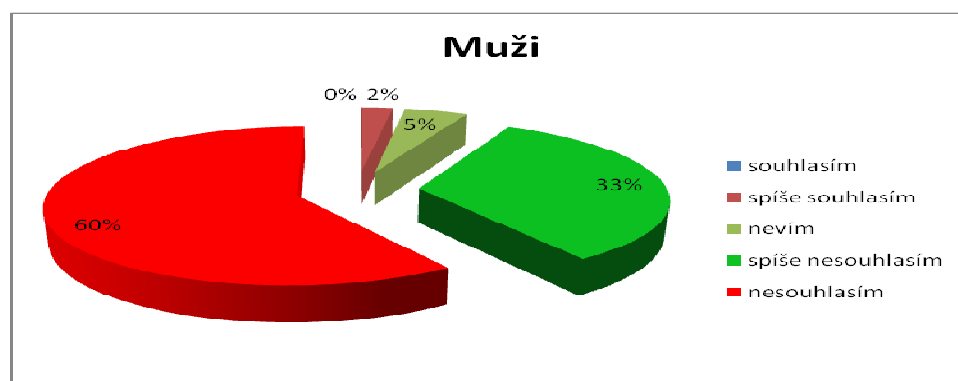
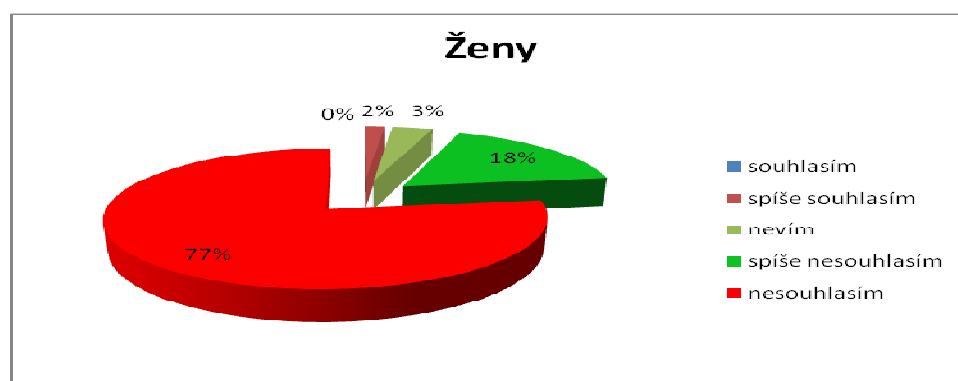

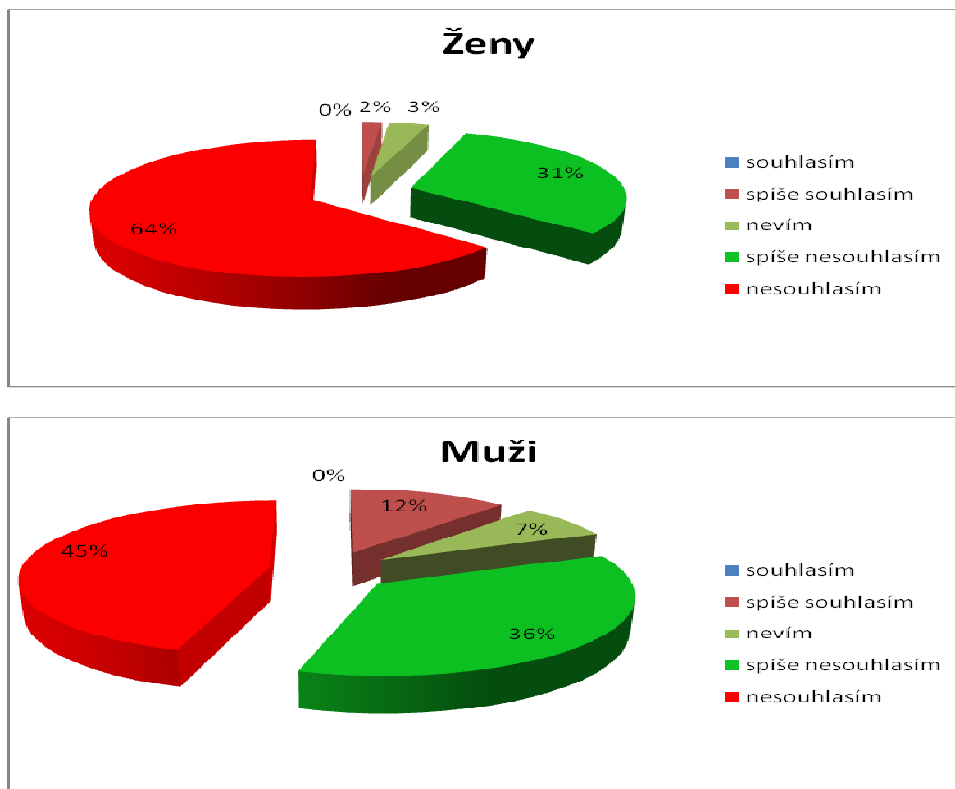
Mnoho respondentů, na rozdíl od předcházejících otázek, se u této vyjádřilo neutrálně. Odpovědi nevím využila skoro třetina mužů a 12% ženských respondentů.

10) Žena by v politice měla zastávat spíše nepodstatné funkce

Od tohoto tvrzení očekáváme, že valná většina dotazovaných, bez rozdílu pohlaví, nebude souhlasit. Jelikož se ženy za poslední roky vyzdvihly ve svém postavení, jejich odpovědi jistě budou jednoznačné. Mužská část populace si zase na ženské elementy ve významných funkcích zvykla natolik, že jim většinou nedělá obtíže přijmout stávající fakt ženské existence na vybraných postech.

11) Politika by měla být výhradně v rukou mužů

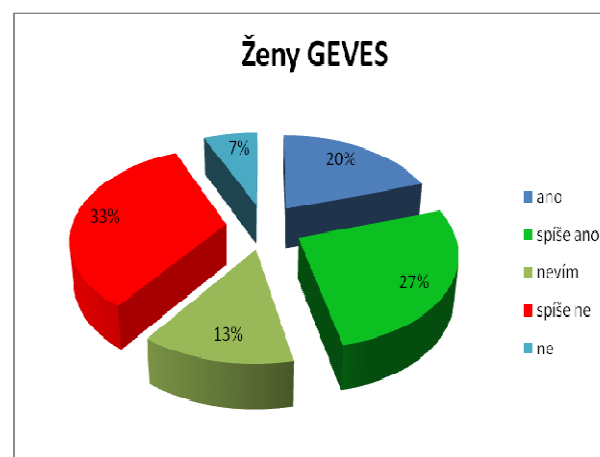
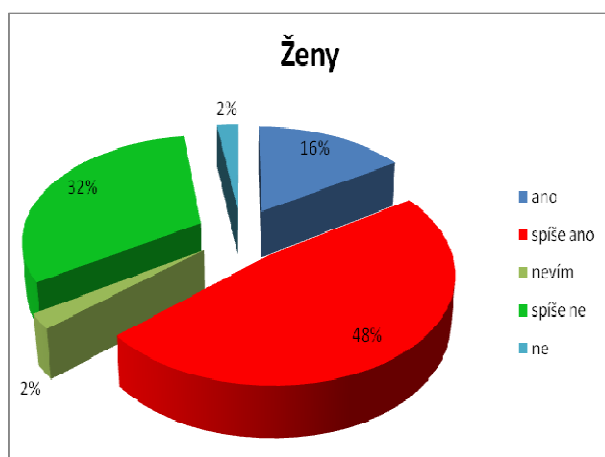
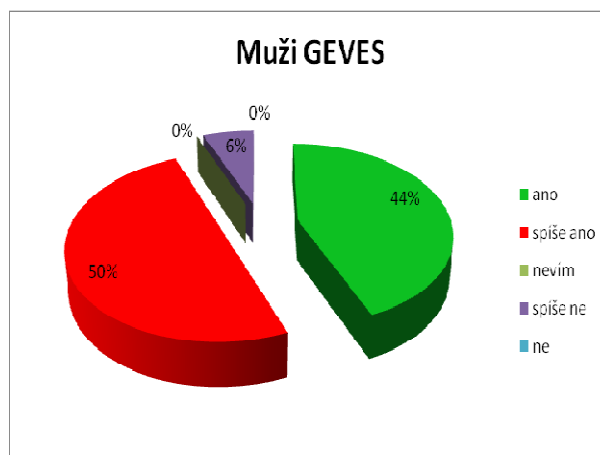
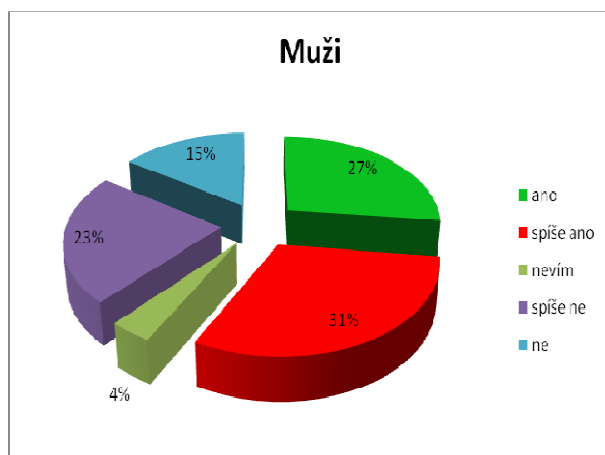

Demonstrace názorů na ženy ve vyšších funkcích je markantní a to zejména u poslední otázky. Většina odpovědí souhlasí s tím, že pokud žena má potřebné schopnosti, je vítána na vyšších postech. Skutečně naprostá většina se kloní k tomu, že by i v politickém dění měly vystupovat ženy. Doby výhradně mužské politiky jsou již zapomenuty. Tato skutečnost koresponduje s hypotézou č. IV. Ovšem nesmíme přehlédnout i fakt, že názory na ženské „slabé“ vlastnosti jsou stále živé, a to nejen mezi mužskou částí populace, ale také mezi nositelkami. Proto se domníváme, že náš předpoklad o nevhonosti žen do vysokých funkcí je částečně potvrzen a to zejména předpoklady o slabých částech ženské psychiky, emocionální lability...

V. Zájem o politické dění je klíčovou otázkou pro naše respondenty

V tomto okruhu budeme již selektovat odpovědi nejen podle pohlaví respondenta, ale také podle studijních oborů, abychom mohli náležitě zaznamenat rozdílnost chování v návaznosti na druh (obor) vzdělání.

12) Sledujete politickou situaci v ČR?

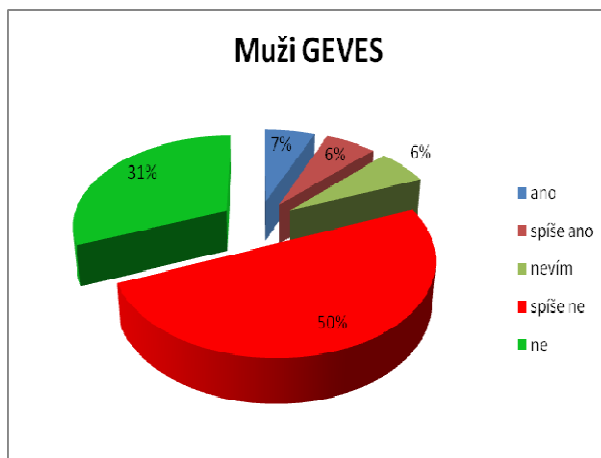
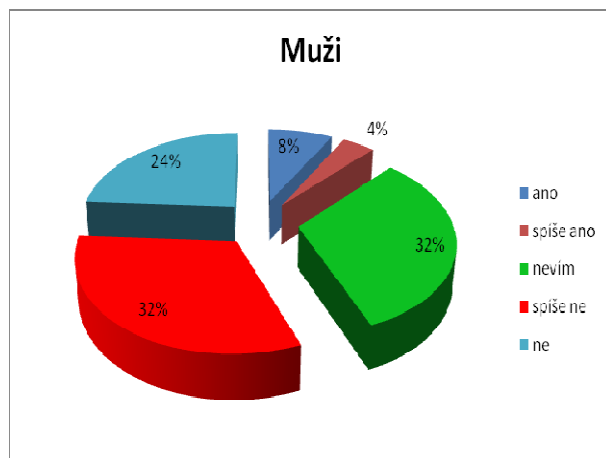
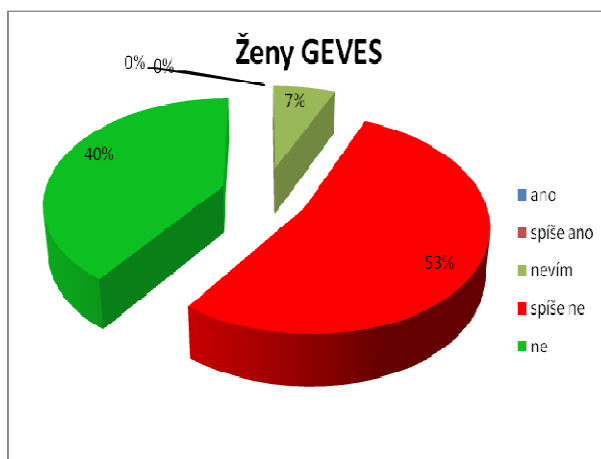
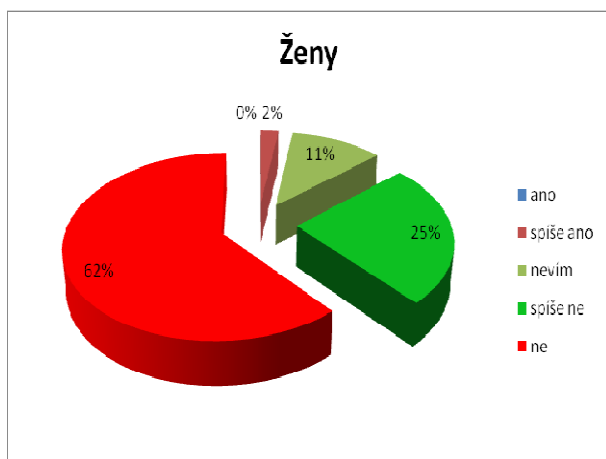
Pokud bychom měli zhodnotit výsledek, který jsme získali z otázky na zájem o politiku, nemůžeme se vyjádřit jednoznačně. U žen se procentuálně prokázal vyšší zájem o politiku v oboru OV, v případě oboru GEVES je zájem zcela rozptýlen. U mužů je situace obdobná, obor GEVES uvedl vyšší míru zájmu o politickou scénu, než obor OV, který je rozčleněn stejně jako ženy- GEVES.

Paušalizace pro nejednotnost výroků zde není možná.

VI. Počet žen v české politice je silně diskutovaným tématem

13) Je počet žen v politice v ČR dostatečný?

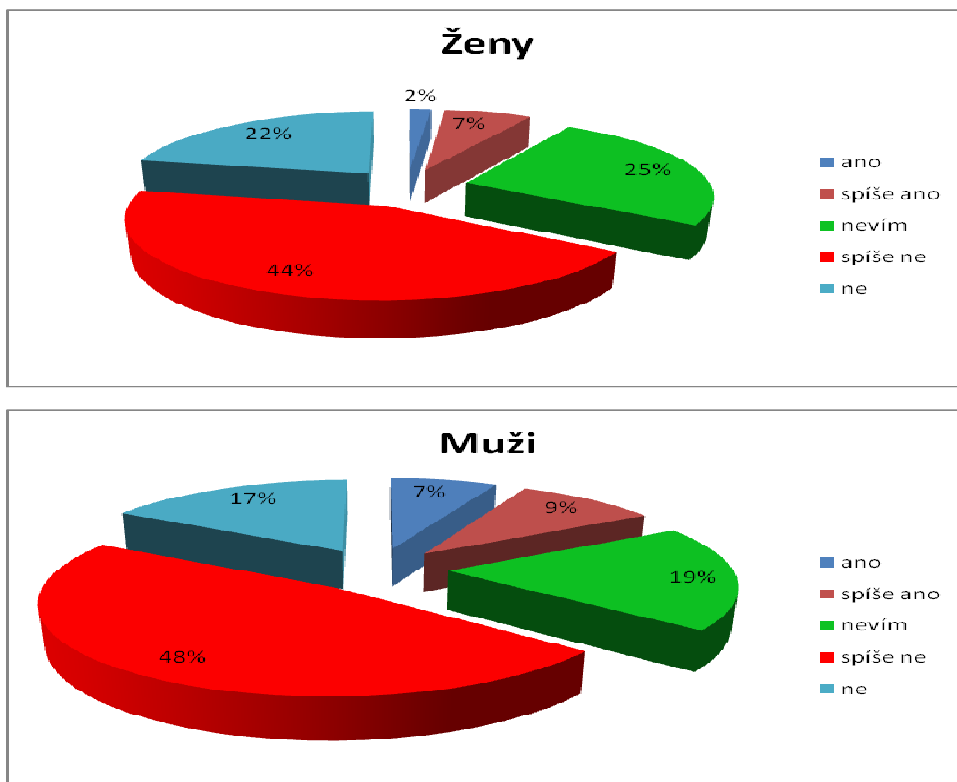
V případě této otázky předpokládáme ucelené schéma odpovědí. Doufáme ve většinový příklon k tvrzení, že žen v politice ČR je nedostatek. Rozdílnost v názorech u jednotlivých studijních oborů nepředpokládáme.

Závěrem zkonstatujme výsledné názory české společnosti. Žen je v české politice, podle většinového mínění obou pohlaví, nedostatek.

14) Mají ženy v politice v porovnání s muži stejné podmínky?

Cílem této otázky bylo dosažení zjištění, zda je pro ženy vůbec lukrativní zapojit se do politiky. Pokud jsou podmínky nevyrovnané, popř. ženy jsou znevýhodňovány či diskriminovány, potom je jejich včlenění velmi obtížné, možná až nemožné. A jak reálnou situaci vidí široká veřejnost, to nám ukáže následující schéma:

Nyní již můžeme vynést závěr k hypotéze č. VI. Z vyhodnocených dat a faktů je nám umožněno paušalizovat jistý závěr. Docházíme ke zjištění, že česká společnost vnímá politickou scénu jako nevyrovnanou, co se týče podmínek pro uplatnění obou pohlaví, a díky tomu je žen v politice České republiky tak malé množství.

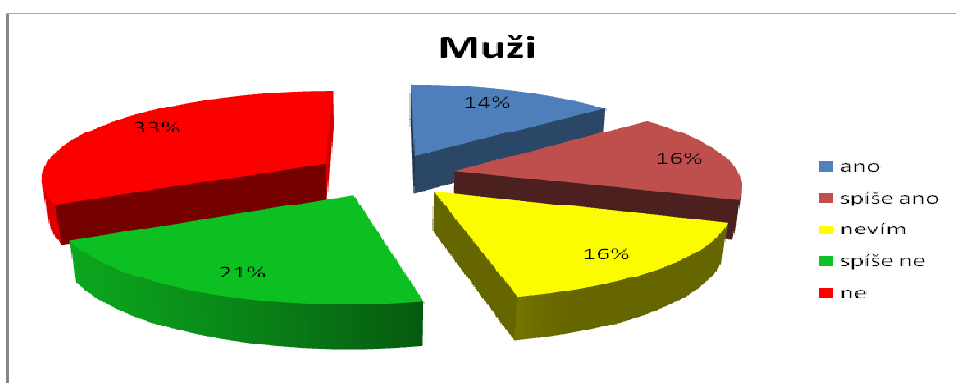
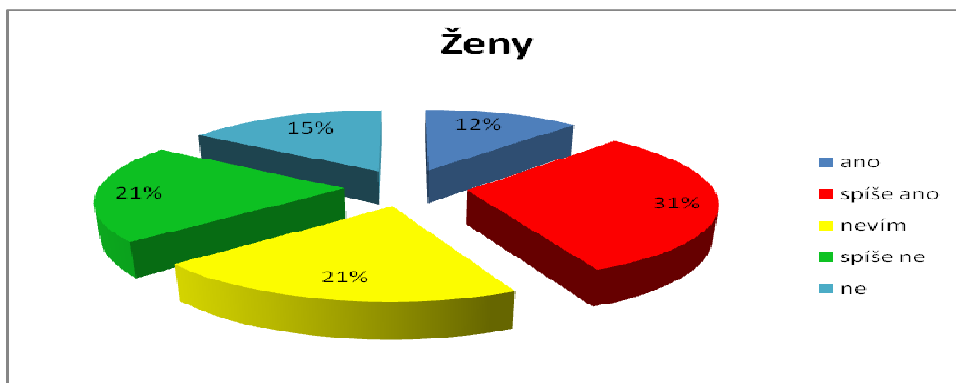
VII. Kvóty- moderní pojem politického dění

V teoretické části této diplomové práce nalezneme kapitolu věnovanou kvótám. Na jejich funkčnost jsme se zároveň ptali i jednotlivých politických stran. Jak vidí tento krok veřejnost- potažmo případní zaměstnanci, se dozvíme z následujících fakt.

15) Souhlasíte se zavedením kvót pro obsazení žen ve vysokých funkcích?

Jasná otázka si žádá i jasné odpovědi. Bohužel jsme se při tomto průzkumu setkali s nedostatkem informovanosti. Někteří respondenti nevěděli, co obnáší pojem kvóta, a tudíž k této otázce nemohli podat ani žádné své vyjádření.

Naším předpokládaným výsledkem je vyšší rozdílnost mezi pohlavími. Domníváme se, že muži se budou vyjadřovat spíše negativně k zavedení tohoto opatření, a naproti tomu ženy budou tuto možnost vítat, jako budoucí funkční opatření pro nápravu situace.

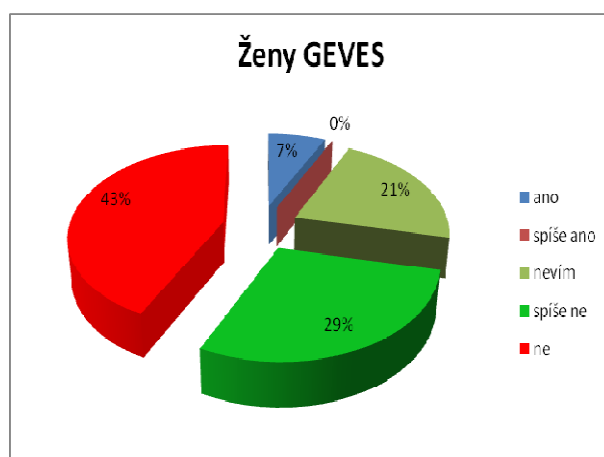
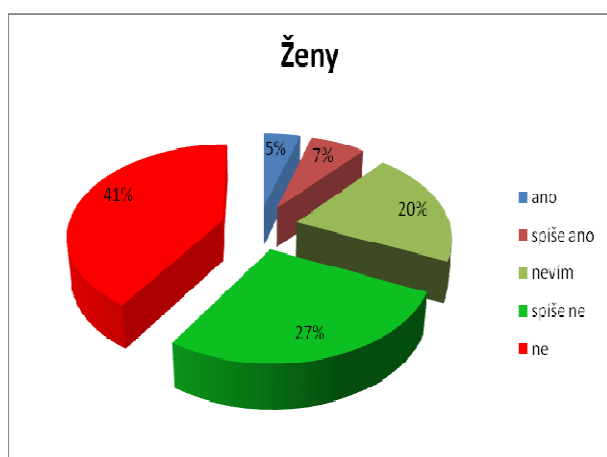
Názory obou pohlaví se skutečně různí. Ženy zavedení kvót přijímají ve skoro polovičním počtu, zatímco muži tuto možnost v nadpoloviční většině odmítají. Podle některých postranních poznámek máme i nečekaná vyjádření pro funkčnost kvót. Respondenti i respondentky je popisují jako diskriminační a znevýhodňující. Zdůrazňují možnost následné šikany na pracovišti atd...

VIII. Samotná ochota studentů zapojit se do politického života

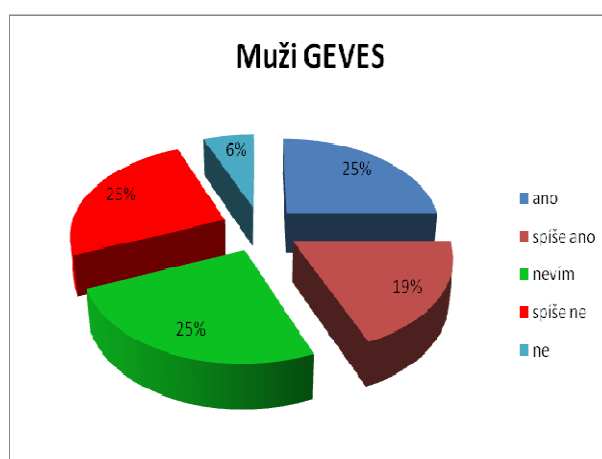
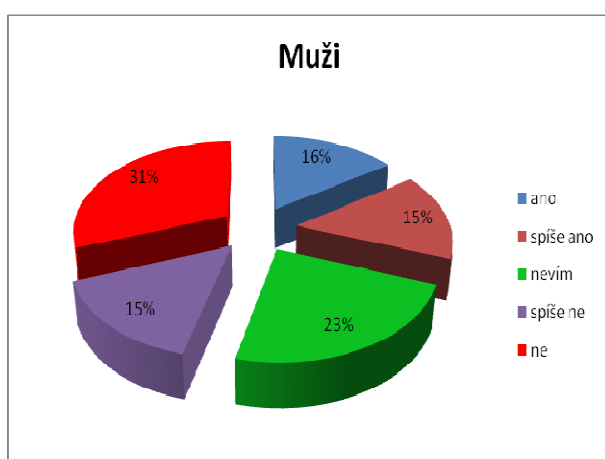
Posledním bodem našeho výzkumu je analýza, kolik z dotazovaných je vůbec ochotno se osobně zapojit do řízení státu. Pro jejich stanovisko jsme chtěli znát i motivaci. Tedy z jakého důvodu chtějí nebo nechtějí vstoupit do naší politiky.

Očekáváme výraznou diferenciaci mezi pohlavími, kdy se dle našeho předpokladu do politiky budou chtít zapojit spíše muži, než ženy. Pokusíme se najít rozdíly i mezi jednotlivými studijními obory. Nejzajímavější pohnutky a důvody k budoucím politickým krokům našich respondentů budeme citovat doslovně, abychom nenarušili pravou pointu jejich tvrzení.

16) Zapojil/a byste se Vy osobně do politiky?

Ženy, podle uvedených grafů, skutečně nechtějí vstupovat do politiky a to v nadpoloviční většině (bez rozdílu studijního oboru). Procento, které se tohoto kroku nebojí, je vskutku jen malé, mizivé.

V poslední otázce jsme dospěli k překvapivému zjištění. Nechuť žen ke vstupu do politiky byla předpokládána, ale neochota mužů v tak vysokém procentu je skutečným překvapivým bodem celého výzkumu. Celých 40% celkem dotázaných mužů se do politiky z určitých důvodů zapojit nechce.

Odůvodnění negativních odpovědí k otázce č. 16

V našem výzkumu jsme se velmi často setkali s tvrzením, že do politiky se dotázaný respondent zapojit nechce z důvodu zkorumpovanosti a neprůhlednosti této scény.

U **žen** se v nejvyšší míře setkáváme s odpovědí, že respondentka není natolik ambiciózní a průbojná, aby se uchytila ve veřejné sféře.

„Nechci být spojována se žádnou částí politického spektra dnešních dnů!“

(dotazník č. 7)

„Jdu radši s davem, nelíbí se mi poměry v politice, jejich chování.“

(dotazník č. 22)

„Nechci si kazit charakter.“

(dotazník č. 23)

„Ne, protože mám jiné životní cíle, je pro mě důležité úplně něco jiného, než se s nějakým podplaceným „blbečkem“ hádat o politice.“

(dotazník č. 30)

„ Nemám předpoklady pro tento obor.“

(dotazník č. 45)

„Není to smysl mého života.“

(dotazník č. 82)

Ty, které uvažují o vstupu do politiky, uvedly následující důvody:

„Hodně peněz, málo práce.“

(dotazník č. 20)

„Pokud by to mohlo něco změnit, finanční ohodnocení je jistě příjemné, nepříjde mi to jako náročné povolání, sympatické- jste přímo uprostřed dění.“

(dotazník č. 74)

Odpovědi mužů se spíše než na osobní ambice orientovaly na stav dnešní politiky. Komentovali korupci, nečistou politickou hru atd... Neváhali ano užít silnějších výrazů.

„V povědomí běžného občana má obraz politika silně negativní konotaci. Toto povolání je často spojeno s korupcí a lhaním svým voličům.“

(dotazník č. 16)

„Je to fraška.“

(dotazník č. 26)

„Neměl bych na to nervy!“

(dotazník č. 37)

„V ČR je politika braná jako nevděčná činnost spojená s podvody, zlodějny ať. (př. ve Švýcarsku bych se tomu nebránil.)

(dotazník č. 68)

Ti, kteří se chtějí zapojit, zdůrazňují větší finanční ohodnocení a menší míru pracovní činnosti, dále pak možnost být součástí něčeho nového, něco změnit.

„ Byla-li by vidina úspěšně povznést morálku profi politiky, rád bych byl součástí této „revoluce“.

(dotazník č. 15)

„Myslím, že bych tomuto zkorumpovanému a rozkradenému státu měl co dát.“

(dotazník č. 50)

Na úplný závěr hodnocení našeho výzkumu nám dovoluňte odcitovat jednoho respondenta, který i přes neúspěšnou politickou situaci, neztrácí smysl pro krásno.

*„Nemám čas, spousty zájmů a jiných cílů mám,
proto urozené politické funkce nikdy nepoznám,
kdybych více času měl, jako prezident bych palác vystavěl.“*

(dotazník č. 69)

Závěr výzkumu

Průběžné komentáře a výsledky naleznete u každé zmíněné otázky, či tématického okruhu. V tomto okamžiku už pouze shrneme potvrzení nebo vyvrácení jednotlivých hypotéz, které jsou uvedeny v úvodu k našemu výzkumu.

Hypotéza o neustálé stereotypizaci společnosti se bezvýhradně potvrdila. Předsudky a předpoklady jsou naší neustálou součástí při komentování okolního světa. Na předpoklad o funkčnosti stereotypů navazuje i potvrzené dělení pracovních rolí na mužské a ženské.

Nepotvrzená hypotéza č. III. nás velmi překvapila. Dělení rodinných funkcí byl skutečně silný bod, v němž jsme předpokládali úspěšné potvrzení, fakta výzkumu ukázala pravý opak. Rodina není již tak silně vyhraněna podle tradičních vzorů minulosti.

Ženy a různé druhy zaměstnání, i tuto domněnku můžeme částečně potvrdit. V úvodu jsme předpokládali silnější procentuální vyjádření, ale i tak musíme konstatovat, že převažuje ostych vůči ženám ve vysokých funkcích a to zejména z důvodu vysoké emocionality.

Zájem o politiku je námi hodnocen jako nízký. Předpoklad na počátku našeho zkoumání byl, že alespoň nadpoloviční většina bude nějakým způsobem interesovaná do politického dění.

Názory na kvóty splnily naše očekávání. Společnost je opět genderově rozdělena. Posledním bodem výzkumu této diplomové práce mělo být zjištění, kolik respondentů (a to zejména ženského pohlaví) je ochotno se stávající situací něco dělat. Bohužel v samém závěru této práce musíme konstatovat fakt, že se do politiky nechce zapojit více než 70% dotazovaných žen a téměř polovina dotázaných mužů.

Závěr

Pod pojmem politika si každý člověk představí jistý konotační výraz. Co bychom si ovšem měli představit my všichni je fakt, že politika je věc veřejná. Termín sám v sobě skrývá nejen to, co je vidět v médiích a popravdě této krásné společenské disciplíně nijak nelichotí, ale i mnoho prapůvodních vyšších cílů, na které se dnes bohužel zapomíná. Zájem o veřejné dění, o věci, které můžeme společně ovlivnit a které následně ovlivní nás. To je pravý duch politiky. Návaznost. Cokoliv uděláme dnes, se může za pár chvil, okamžiků, dnů nebo let projevit zpětnou vazbou a může to ovlivnit náš stávající život. Tak jako se před mnoha lety zrodily sufražetky, jejich pohnutky byly čisté a dopad jejich chování je tak markantní, že jim musíme my, nové generace, velmi děkovat. Návaznost je kruh, který nelze obejít a jeho působení nemizí ze dne na den. Krokem, kterým jsme se posunuli k moderní společnosti, byla právě první společnost žen, které se nebály promluvit. Své osobnosti posílily natolik, že odolávaly tlaku mužské společnosti a nám daly možnost svobodně promlouvat dnes a denně v odvětvích, která dříve patřila výhradně mužům. Takovým prostředím byla právě i politika.

Dnes mluvíme o vyrovnaných možnostech pro ženy i muže. Jejich hlas je snad slyšet rovnoměrně. Avšak je opravdu rovnost natolik rovná, abychom ji mohli i za rovnou považovat? Skutečnost, která se děje na poli veřejné správy, byla cílem našeho zkoumání. Zjištění, proč se ženy nechtějí angažovat do oblasti, kterou teprve před nedávnem pro nás vydobily naše feministické předchůdkyně, není ani tak zarážející, jako spíše smutné. Respektive alespoň část tohoto objevu. Politické strany odpovídaly v podstatě dle očekávání. To, že konkurence nebude spolupracovat, natož pak konkurence politická, bylo jisté ještě dříve, než byl dotazník vůbec zadán. Výsledkem zkoumání u samotného zdroje politiky je fakt, že politická scéna je plná otázek generového typu, ovšem na tyto otázky nezná nikdo odpovědi, a to se musíme pohybovat v tom lepším kruhu, kde se odpovědi alespoň hledají. Fakticky řečeno, otázka znevýhodnění žen je pouze v teoretickém zárodku. Jak vzniklou situaci řešit, nikdo skutečně neví. Samotné strany přiznaly, že vláda je tímto tématem nedotčena.

A jak v takovém případě může reagovat veřejnost, která je potenciální budoucností státní správy? Podmínky jsou natolik nelichotivé, že se do politické scény nikomu moc nechce zapojovat. Dokonce se setkáváme s názorem, že politika je věc zbytečná, protože ve svém dnešním stavu ani nefunguje. Prokázané stereotypní chování je dalším důvodem, proč se české ženy odmítají angažovat v odvětví, jako je politika. Nejen scéna politiky je pro naše respondenty v nevábném stavu.

Ale samy ženy vidí svůj přínos, alespoň ve většině případů, spíše u tradičních funkcí, jako je péče o rodinu atd... Ženy do politiky zkrátka nechtějí. Ať už za to může kdokoli nebo cokoliv. Žen, které by se chtěly zapojit do veřejného dění, je skutečné minimum. A můžeme konstatovat, že ani muži mladé generace nechtějí využít svého potenciálu pro něco, co je podle nich oborem zcela nepřitažlivým.

Jediným pozitivem je vyšší finanční ohodnocení. Pokud tam ovšem budou všichni pouze kvůli tomuto jedinému benefitu, naše politika se jen stěží někdy dočká lepších zítřků. Budeme proto doufat, že další ročníky a další generace popadne opět taková chuť, jako před několika lety popadla sufražetky. Návaznost tedy jistě nekončí, dostihne nové generace, nové lidi a tudíž i nové politiky.

Summary

Every person imagines a certain connotation under the term politics. The fact all of us should imagine is that politics is a public matter. The term consists of not only the stories presented by the media, which are not a credit to this beautiful science, but also a lot of original higher goals which are unfortunately being forgotten these days. Politics is really a science. It is an interest in public affairs and matters which we can influence together and which consequently influence us. This is the real spirit of politics. Continuity. Anything we do today can influence our lives in the moments, days or years to come. Several years ago suffragettes were born with their pure deeds and the impact of their acts is so noticeable that we, the new generation have to thank them. Continuity is a circle which cannot be bypassed and its effect will not disappear all of a sudden. The step, which drew us nearer to the modern society was the first community of women who were not afraid to speak up. They strengthened their personalities to the stage where they were able to sustain the pressure of the male society and gave our generation the opportunity to have our say in spheres which were then dominated by men. Politics was one of these spheres.

Today we talk about equal opportunities for men and women. Their voices are heard equally. However is the equality as equal to be considered equal? The reality which is present in the public administration sector was the subject of our research. The reason why women do not want to engage in the sector, which was conquered for us by our feminist ancestors not long ago, is not as startling as it is rather sad. At least a part of this discovery is. The political parties' responses were more or less as expected. The fact that competitors not to mention the political competitors would not cooperate was clear even before the survey questionnaire was handed out. The result of the research with the political parties is a fact that the political scene is full of questions of the gender nature but nobody knows the answers to them – being within the circle of individuals who at least try to find these answers. In summary, finding answers to the question of positive discrimination of women is in its infancy. Nobody really knows how to solve the current situation. The political parties themselves admitted that the government is untouched by this topic.

And how is the public supposed to react, being the future of the state administration? The conditions are so unappealing that nobody really wants to engage in politics. We even

encounter an opinion that politics is useless because as it is today it does not work.. A proven stereotypical behaviour is another reason why women refuse to engage in politics. Not only the scene of politics is unappealing to our respondents.

In most cases women see themselves useful in rather traditional roles such as family care etc. Women simply do not want to enter politics whatever the reason. There is only a small number of women who want to join politics. It is also possible to note that even young generation males do not want to realize their potential in this seemingly unattractive matter.

The only positive aspect is a higher financial reward. As long as this is everyone's sole motivation our political scene will never see a better day. We can only hope that future generations will be enthused with as much zest as the suffragettes were several years ago. The continuity does not end here. It will catch up with new generations, new people and new politicians.

Použité zdroje

Literární předlohy

VODIČKA, K.;Cabada,L.: Politický systém České republiky. Historie a současnost. Portál. 2003

KARSTEN, Hartmut. *Ženy - muži: : genderové role, jejich původ a vývoj*. 1.vydání. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

LUSTIGOVÁ, Martina. *Karel Kramář: : první československý premiér*. Praha: Vyšehrad, 2007. ISBN 978-80-7021-898-3.

MAŘÍKOVÁ, H. *Proměny současné české rodiny: (Rodina-gender-stratifikace)*. první vydání. Praha: SLON, 2000. ISBN 80-85850-93-1

SOKAČOVÁ, Linda. *Role rovných příležitostí pro ženy a muže v prosperitě podniku : sborník z mezinárodní konference a závěrečná zpráva z průzkumu*. Praha: Gender Studies, 2005. ISBN 80-86520-06-4.

FRANÇOIS DE SINGLY. *Sociologie současné rodiny: Sociologie de la famille contemporaine*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

ČEŠKOVÁ, A., et al. *Ženy v politice*. Praha: CEVRO, 2009. 56s.

ČERMÁKOVÁ, M. Sociologický časopis: Postavení žen na trhu práce. *Sociologický časopis*. 1997, roč. 33, s. 389-404.

MACHOVCOVÁ, K. *Ženy na trhu práce: realita a perspektivy*. Praha: Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-23-0.

SILVERBERG, Miriam. *Erotic grotesque nonsense*. Berkeley: UoCP, 2006. ISBN 978-0-520-22273-1.

RAKUŠANOVÁ, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. Praha 5: Fórum 50%, 2006. ISBN 80-239-7438-6.

HAŠKOVÁ, Hana, Alena KRÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ. (EDS.). *Mnohohlasem: Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. 2. vydání. Praha: SOÚ AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-101-6.

ZÁŘECKÁ, P. *Nebojme se kvót!:* Podpora vstupu žen do politiky. 1.vydání. Praha: Fórum 50%, 2008. 50 s.

MARADA, R., *Kultura protestu a politizace každodennosti*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury

KROUPOVÁ, Alena. *ČLOVĚK A JEHO PRÁVA. Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce*. Praha: SVLP EIS UK, 2001. ISBN 80-902345-5-0.

MALÍNSKÁ, Jana. *Do politiky prý žena nesmí- proč?*. Praha: SLON, 2005. ISBN 80-86429-42-3.

ŠPRINCOVÁ, Veronika. *Kvóty a další opatření pro vyšší zastoupení žen v politice*. Praha: Fórum 50%, 2012. ISBN 978-80-904447-2-0.

LINKOVÁ, Marcela. *Re-claiming a political voice: women and science in central Europe*. Praha: Institute of Sociology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, 2008. ISBN 978-80-7330-139-2.

Internetové zdroje

Ženy a muži v datech: Seznam základních genderových pojmů. *Ženy a muži v datech* [online]. 2011 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Gender pojmy* [online]. 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

RAIS, Prof. Karel. Neurážejme schopnosti žen kvótami!. *Neurážejme schopnosti žen kvótami!* [online]. 2012, první [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.jihoceskenovinky.cz

KAVKOVÁ, Jana Smiggels. Čas na kvóty v politice. *Čas na kvóty v politice* [online]. 2010, č.1. [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <http://padesatprocent.cz/cz/zpravodajstvi/cas-na-kvoty-v-politice>

RAKUŠANOVÁ, Petra. Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu: genderově diferencovaný pohled na kandidátní listiny politických stran a volební účast. *Volby do Evropského parlamentu z pohledu genderu* [online]. 2004, 2004/1 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/>

Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: Veřejný život a rozhodování* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. *Zaostřeno na ženy a muže 2012: Mezinárodní srovnání* [online]. 2012 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Český statistický úřad. *Ženy a muži v datech: práce a mzdy* [online]. 2011 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Informační centrum vlády. *Informační centrum vlády* [<http://icv.vlada.cz/>]. 2012-2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/>

Holky ze strany VV [online]. 2009 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/39537/holky-ze-strany-veci-verejne-v-plavkach-jako-hosi-z-ods.html>

Informační centrum vlády: *Ústava 1920* [<http://icv.vlada.cz/cz/tema/ustava-1920-67946/tmpl>]. 2010 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/>

Přílohy

Příloha 1- Dotazník pro politické strany

Dobrý den,

jsem studentkou 5. ročníku PF JCU a pracuji na diplomové práci na téma: Ženy v české politice. Ráda bych Vás touto cestou požádala o Vaše vyjádření na 3 otázky (viz příloha-dotazník), které mi pomohou zmapovat názory politických stran na danou problematiku. Veškeré údaje budou použity výhradně pro tuto práci. Objektivní metodou budou procentuálně zobrazeny ve výzkumu názorů na ženy v politice a na kvóty pro zaměstnanost žen. Předem Vám děkuji za jakoukoliv odpověď.

V případě nulové zpětné reakce bude tato vyhodnocena jako negativní postoj k problematice.

S pozdravem

Aneta Zelenková

Dotazník pro politické strany

téma: **Kvóty pro vyšší zaměstnanost žen a ženy v politice**

1) Jaký je Váš postoj ke kvótám, které upravují zaměstnanost žen na vyšších postech?

2) Jaký je Váš názor na ženy v politice?

3) Je počet žen v současné české politice podle Vás dostačující?

ANO- NE

Pokud ne, jaký postup navrhuje pro zlepšení situace

Příloha 3- Dotazník pro studenty

Dobrý den,

jsem studentkou 5. ročníku PF JCU oboru ČJ-OV/ZŠ. Tímto bych Vás chtěla požádat o spolupráci na výzkumu pro mou diplomovou práci. Právě obdržený dotazník mi bude sloužit ke zmapování mínění studentů o genderové situaci v politice.

Dotazníky jsou naprosto anonymní.

Dotazník pro diplomovou práci na téma:

Ženy v české politice

věk:

pohlaví: muž žena

1) Co je předpokladem úspěchu žen (např. v politice)? (zvolte 1 možnost, v případě volby za f) jiné, odůvodněte)

- a) majetek
- b) fyzická přitažlivost
- c) vzdělání- resp. vysokoškolský titul
- d) napodobování mužů
- e) rétorické schopnosti
- f) jiné

2) Co je předpokladem úspěchu mužů (např. v politice)?

- a) majetek
- b) fyzická přitažlivost
- c) vzdělání- resp. vysokoškolský titul
- d) napodobování žen
- e) rétorické schopnosti
- f) jiné

3) Jaké překážky brání ženám prosadit se v politice?

- a) stávající postoje vůči ženám
- b) muži
- c) péče o domácnost
- d) tradice
- e) nižší vzdělání
- f) výchova dětí
- g) žádné překážky jim nebrání
- h) jiné

4) Jaké překážky brání mužům prosadit se v politice?

- a) stávající postoje vůči mužům
- b) ženy
- c) péče o domácnost
- d) tradice
- e) nižší vzdělání
- f) výchova dětí
- g) žádné překážky jim nebrání
- h) jiné

5) Ve kterém pracovním odvětví je žena nejužitečnější pracovník? (zde můžete označit libovolný počet odpovědí)

- a) zdravotnictví
- b) průmysl
- c) v domácnosti
- d) politika
- e) management
- f) IT technology
- g) potravinářství

6) Ve kterém prac. odvětví je muž nejužitečnější pracovník? ? (zde můžete označit libovolný počet odpovědí)

- a) zdravotnictví
- b) průmysl
- c) v domácnosti
- d) politika
- e) management
- f) IT technology
- g) potravinářství

Souhlasíte s následujícími výroky? (hodící se podtrhněte)

1) Muž je hlava rodiny

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

2) Péče o rodinu je záležitostí ženy

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

3) Zaměstnání má stejný význam pro ženy i pro muže

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

4) Žena je více emocionální než muž

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

5) Muž má vyšší předpoklady (než žena) pro úspěšné zvládnutí vedoucích pozic v zaměstnání

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

6) Žena je nejužitečnější při péči o děti a rodinu

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

7) Muž vzbuzuje větší respekt než žena

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

8) Žena je více psychicky i emocionálně labilní než muž

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

9) Muž je vždy více aktivní, žena více pasivní

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

10) Muž v politice je úspěšnější než žena na stejném postu

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

11) Žena by v politice měla zastávat spíše nepodstatné funkce

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

Prosím, svou odpověď stručně odůvodněte:

12) Politika by měla být výhradně v rukou mužů

souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím nesouhlasím

13) Sledujete politickou situaci v ČR?

ano spíše ano nevím spíše ne ne

14) Je počet žen v politice v ČR dostatečný?

ano spíše ano nevím spíše ne ne

15) Mají ženy v politice v porovnání s muži stejné podmínky?

ano spíše ano nevím spíše ne ne

16) Souhlasíte se zavedením kvót pro obsazení žen ve vysokých funkcích?

ano spíše ano nevím spíše ne ne

17) Zapojil/a byste se Vy osobně do politiky?

ano spíše ano nevím spíše ne ne

18) Odpověď na otázku č. 17 krátce odůvodněte:

Velice Vám děkuji za spolupráci!